

Брюксел, 23 юни 2026 г.
(OR. en)

10746/26

Междуетноститутуционално досие:
2025/0399(COD)

ENER 413
TRANS 434
RELEX 861
ECOFIN 840
ENV 770
CODEC 1234
IA 172

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Съвета
№ предх. док.:	10340/26
№ док. Ком.:	16772/25 + ADD 1
Относно:	Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942, (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 2022/869. – Общ подход

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. На 10 декември 2025 г. Комисията представи предложение за преразглеждане на Регламента относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура¹ (Регламент за TEN-E) и предложение за директива за изменение относно ускоряването на процедурите за издаване на разрешения² (Директива за разрешенията). Двете предложения са част от пакета за европейските електроенергийни мрежи, придружен от съобщение на Комисията и два документа с насоки.

¹ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на регламенти (ЕС) 2019/942, (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 2022/869 (16772/25 + ADD1 + ADD2).

² Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на директиви (ЕС) 2018/2001, (ЕС) 2019/944, (ЕС) 2024/1788 относно ускоряването на процедурите за издаване на разрешения (16772/25 + ADD1 + ADD2).

2. С предложения регламент за TEN-E се цели да се подобри планирането на трансграничната енергийна инфраструктура, да се ускори издаването на разрешения, да се осигурят по-ефективни механизми за споделяне на разходите и ползите от трансграничните проекти, а трансграничната инфраструктура да стане по-устойчива и сигурна.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ

3. На 11 декември 2025 г. Комисията представи предложенията за регламент за TEN-E и за директивата за издаване на разрешения в работна група „Енергетика“.
4. На 15 декември 2025 г. на заседанието на Съвета по транспорт, телекомуникации и енергетика (Енергетика) министрите проведеха ориентационен дебат по пакета за европейските електроенергийни мрежи въз основа на информационен документ (15896/25).
5. На 13 януари 2026 г. в работна група „Енергетика“ Комисията представи придружаващата оценка на въздействието на пакета за европейските електроенергийни мрежи и на същото заседание работната група започна разглеждането на предложенията член по член.
6. На 16 март 2026 г. на заседанието на Съвета по транспорт, телекомуникации и енергетика (Енергетика) министрите проведеха втори ориентационен дебат по пакета за европейските електроенергийни мрежи въз основа на информационен документ (6281/26).
7. Европейският съвет в заключенията си от 19 март 2026 г. призова „съзаконодателите да се споразумеят през 2026 г. за амбициозен пакет за електроенергийните мрежи с цел бързо изграждане на необходимата инфраструктура, обезпечаване на нейната защита и устойчивост и подобряване на междусистемните връзки, на национално и трансевропейско равнище, включително чрез рационализиране и ускоряване на процедурите за издаване на разрешения, като по този начин се допринесе за интегриран и по-стабилен енергиен пазар и същевременно се установи гъвкав подход към националните приходи от претоварване, идващи от вътрешни пазарни зони, който да отчита националните обстоятелства“. Пакетът за европейските електроенергийни мрежи е посочен и сред приоритетните резултати в пътната карта на Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия „Една Европа, един пазар“.

8. На 20 май 2026 г. Комитетът на постоянните представители предостави насоки за по-нататъшната работа по пакета за електроенергийните мрежи въз основа на документ за обсъждане (8469/26) с главен акцент върху основния сценарий, приходите от претоварване, сигурността и устойчивостта на трансграничната енергийна инфраструктура, мълчаливото одобрение и планирането на земеползването.
9. На 17 юни 2026 г. Комитетът на постоянните представители разгледа текста на проекта за общ подход (док. 10340/26).
10. Въз основа на посочените по-горе ориентационни дебати в Съвета, бележките, получени от държавите членки по време на разглеждането на законодателното предложение в работна група „Енергетика“, резултатите от обсъжданията в Комитета на постоянните представители и следвайки насоките на Европейския съвет от 19 март 2026 г., до момента председателството е подготвило седем преразглеждания на Регламента за TEN-E.
11. Последният компромисен текст на председателството (REV 7) се съдържа в приложението към настоящата бележка. Новият текст спрямо първоначалното предложение на Комисията е обозначен с **получер шрифт**, а заличеният текст — със [...].

III. РАЗГЛЕЖДАНЕ ОТ ДРУГИТЕ ИНСТИТУЦИИ

12. В Европейския парламент водеща по това досие е Комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE). Докладчикът, определен за Регламента за TEN-E, е членът на ЕП Цветелина Пенкова (S&D, България). Очаква се Европейският парламент да приеме позицията си по Регламента за TEN-E най-късно до октомври 2026 г.
13. Комитетът на регионите прие становище относно пакета за европейските електроенергийни мрежи на 5 март 2026 г.³ Икономическият и социален комитет прие становището си относно пакета за европейските електроенергийни мрежи на 18 март 2026 г.⁴

³ 9866/26.

⁴ 9868/26.

IV. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА КОМПРОМИСНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО

14. Най-важните промени в предложения регламент за TEN-E са обобщени по-долу. Председателството счита, че последното преразглеждане е деликатен компромис между различните позиции на държавите членки и отговаря на опасенията и нерешените въпроси, изразени от делегациите.

По отношение на разпоредбите за издаване на разрешения:

15. Разпоредбите в член 8 във връзка с организацията на процеса на издаване на разрешения бяха преразгледани, за да се гарантира непрекъснатостта на определянето на само един компетентен орган (вече предвидено в действащия Регламент за TEN-E) и да се изясни неговата роля като звено за контакт за организаторите на проекти, включени в списъка на Съюза. Съответното съображение 39 също е изменено с препратки към националния конституционен ред и правните системи.
16. По отношение на продължителността и изпълнението на процеса на издаване на разрешения, подобно на директивата за разрешенията, разпоредбите в член 10, параграф 4 относно мълчаливото одобрение в процедурата за издаване на разрешения както за цялостното решение, така и за конкретните междинни административни стъпки, са направени да са доброволни. Създаването на цифров портал за процедурата за издаване на разрешения (член 10, параграф 5) също стана незадължително. Някои срокове в процедурата за издаване на разрешения бяха удължени.
17. В процедурите за издаване на разрешения бяха предоставени някои разяснения във връзка с по-висшия обществен интерес, екологичните оценки и мерките за смекчаване, наред с другото, в член 7 съображение 36.

По отношение на основния сценарий:

18. Бяха направени редица корекции на член 11 и съответните съображения, за да се гарантира подходяща роля на държавите членки в планирането на развитието на мрежата и да се предвидят необходимите актуализации. По-специално беше пояснено, че при основния сценарий и анализите на чувствителността ще бъдат взети предвид националните и регионалните особености и последните национални планове в областта на енергетиката и климата.

19. В текста вече се предвижда също така, че данните и допусканията ще бъдат проверявани от държавите членки, че основният сценарий ще бъде приет чрез акт за изпълнение и че най-малко на всеки 24 месеца ще бъдат разработвани допълнителни чувствителности или актуализации на основния сценарий. За да се избегне дублирането и да се намали административната тежест, се предвижда също така събирането на данни за тази цел да бъде координирано с други дейности по събиране на данни.
20. Сега в текста се предвижда също, че анализите на чувствителността ще трябва да разглеждат и алтернативни комбинации на предлагане и модели на търсене, както и съществуващите тенденции и прогнози.

По отношение на приходите от претоварване:

21. В член 19 бяха въведени няколко изменения, за да се отговори на опасенията на държавите членки по отношение на събирането и разпределянето на приходите от претоварване. Беше пояснено, че приходите от претоварване ще бъдат разпределяни, а не физически заделени от операторите на преносни системи (ОПС). Компромисното предложение съдържа механизъм за постепенно въвеждане, който увеличава процента на разпределените годишни приходи от претоварване от първоначалните десет процента с пет процентни пункта годишно, до достигане на 25 процента.
22. Беше пояснено, че приходите от претоварване, произтичащи от вътрешните граници на тържни зони в рамките на дадена държава членка, или приходите от претоварване, събрани преди влизането в сила на регламента, не са обхванати и че сумата ще се изчислява на годишна основа в съответствие с методиката, разработена съгласно член 19, параграф 4 от Регламент 2019/943. Председателството също така уточни, че разпределените средства се освобождават от отделната вътрешна сметка в края на осмата календарна година, след като са били разпределени, за да бъдат използвани в съответствие с член 19 от Регламент 2019/943.
23. Председателството също така изясни ролята на националните регулаторни органи и допълнително уточни къде могат да бъдат изразходвани средствата. По-специално, вече ще бъде възможно средствата да се изразходват и за финансиране на алтернативни проекти, които имат същата цел като проектите в списъка на Съюза и са включени в десетгодишните планове за развитие на мрежата, при условие че в списъка на Съюза няма достатъчно развити проекти. В компромисното предложение се предвижда и акт за изпълнение вместо делегиран акт.

По отношение на пакетите от проекти:

24. В член 18 и в съответното съображение 71а се пояснява, че държавите членки, които изпълняват пакети от проекти, могат съвместно да разрешат на операторите на мрежи за водород да прилагат разпределение на разходите към различни периоди, както е предвидено в член 5, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1789. Освен това от Комисията се изисква да извърши оценка на ефективността на съществуващите мерки в подкрепа на разрастването на трансграничните проекти за инфраструктура за водород.

По отношение на новата категория за сигурност и устойчивост:

25. По искане на няколко държави членки в приложение II беше въведена нова отделна категория за сигурност, устойчивост и ремонти на съществуващата електроенергийна инфраструктура. Измененията обхващат оборудване или инсталации, специално предназначени за осигуряване на защита и устойчивост на съществуващи критични мрежови елементи съгласно Регламент (ЕС) 2019/943, и критични компоненти, специално предназначени за целите на спешни ремонти след умишлено причинен срыв, засягащ критични мрежови елементи, които преди това са били финансирани от Механизма за свързване на Европа, или на критични подводни електроенергийни инфраструктури, които са част от трансграничната критична електроенергийна мрежа за високо напрежение.
26. По отношение на критичните компоненти бяха въведени няколко предпазни мерки: те трябва да бъдат предназначени да гарантират непрекъснатост на операциите, да бъдат част от ремонтираната инфраструктура, да бъдат предназначени за целите на спешния ремонт, да не бъдат от чисто логистично естество и да бъдат от съществено значение за безопасната, сигурна и ефективна експлоатация на системите. В съответното съображение 8а също така беше пояснено, че Комисията следва да гарантира пропорционалното използване на тази категория, така че да остане налично достатъчно финансиране за всички цели на политиката на регламента, и както е посочено в член 24, ще публикува доклад за изпълнението на тези проекти.

По отношение на други промени в текста:

27. Що се отнася до докладите за определяне на **нуждите от инфраструктура** (член 12), предвижда се в тези доклади да се вземат предвид настоящите и бъдещите изисквания за развитие на националната мрежа. Преразгледани са и разпоредбите относно ролята и графика на групата за TEN-E във връзка както с доклада за определяне на нуждите, така и с процеса на обхващане на нуждите (член 13).
28. Във връзка с инвестициите с трансгранично въздействие (член 17 и съответното съображение 25а) бяха добавени разяснения относно ролята на участието на държавите членки, в които се реализират 10 % от очакваните ползи от проекта, без да се засягат разходите, направени от всеки системен оператор, и беше предвидена прозрачност на анализа на разходите и ползите.
29. Предлага се удължаване на срока на дерогацията за по една междусистемна връзка за Кипър и Малта до 31 декември 2033 г., за да се запази статутът им на проекти от общ интерес съгласно настоящия регламент (член 27).
30. Що се отнася до правилата и показателите относно критериите за проектите, определени в приложение IV, **преносният капацитет на проектите за пренос на електроенергия** беше преразгледан, а **капацитетът на електролизьорите** беше намален на 150 MW (подобно на това при категориите инфраструктура, определени в приложение II). Добавено беше позоваване на специфичното положение, пред което са изправени периферните и островните държави членки.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

31. Във връзка с посоченото по-горе Съветът се приканва на заседанието си на 26 юни 2026 г. да постигне общ подход по текста на проекта за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, поместен в приложението към настоящата бележка.

2025/0399 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на
регламенти (ЕС) 2019/942, (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789 и за отмяна на
Регламент (ЕС) 2022/869**

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,
като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално
член 172 от него,
като взеха предвид становището на Европейската комисия,
след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,
като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,
като взеха предвид становището на Комитета на регионите²,
в съответствие с обикновената законодателна процедура,
като имат предвид, че:

¹ ОВ С [...], [...], стр. [...].

² ОВ С [...], [...], стр. [...].

- (1) Със съобщението на Комисията от 26 февруари 2025 г. относно „Пакт за чиста промишленост“³ се определя съвместна пътна карта за конкурентоспособност и декарбонизация. Осигуряването на достъпна енергия е основно условие за конкурентоспособността на промишлеността на Съюза, особено за енергоемките сектори. Следователно достъпът до енергия на достъпни цени представлява крайъгълен камък на Пакта за чиста промишленост, както и на Плана за действие за енергия на достъпни цени⁴. Същевременно политиките за декарбонизация са мощен двигател на растежа, когато са добре интегрирани с политиките в областта на промишлеността, конкуренцията, икономиката и търговията, както е посочено в съобщението на Комисията от 29 януари 2025 г. „Компас за конкурентоспособността на ЕС“⁵. С Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета⁶ Съюзът определи амбициозна рамка за постигане на декарбонизирана икономика до 2050 г.

³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 26 февруари 2025 г., „Пактът за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за конкурентоспособност и декарбонизация“ (COM(2025) 85 final).

⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 26 февруари 2025 г.: „План за действие за енергия на достъпни цени Отключване на истинската стойност на нашия енергиен съюз за осигуряване на финансово достъпна, ефективно произвеждана и чиста енергия за всички европейци“ (COM(2025) 79 final).

⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 29 януари 2025 г., „Компас за конкурентоспособността на ЕС“ (COM(2025) 30 final).

⁶ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 („Европейски закон за климата“) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

- (2) Като част от амбицията на Регламент (ЕС) 2021/1119 обвързващата цел на равнището на Съюза за дела на енергията от възобновяеми източници през 2030 г. е увеличена на 42,5 % от енергийния микс на Съюза до 2030 г., с хоризонт от 45 %⁷, а амбицията на обвързващата цел на равнището на Съюза за енергийна ефективност също е повишена, с намаляване на крайното потребление на енергия в Съюза с 11,7 % до 2030 г. спрямо прогнозите за 2020 г.⁸ Тъй като има добър напредък по междинната цел за намаляване на нетните емисии на парникови газове с поне 55 % до 2030 г. спрямо равнищата от 1990 г., на 2 юли 2025 г. Комисията предложи изменение на Регламент (ЕС) 2021/1119⁹, с което се определя цел на Съюза в областта на климата за намаление на нетните емисии на парникови газове с 90 % до 2040 г. спрямо равнищата от 1990 г.

⁷ Директива (ЕС) 2023/2413 от 18 октомври 2023 г. за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета (ОВ L, 2023/2413, 31.10.2023 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁸ Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 г. за енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (ОВ L 231, 20.9.2023 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁹ COM(2025) 524 final от 2 юли 2025 г.

- (3) Необходима е инфраструктура, която да способства за осъществяването на енергийния преход в Съюза в съответствие с тези цели, включващи бърза електрификация, увеличаване на производството на електроенергия от възобновяеми източници и без употребата на изкопаеми горива, увеличаване на употребата на възобновяеми и нисковъглеродни газове, интеграция на енергетиката, **намаляване на енергийната изолация на невзаимосвързани или взаимосвързани в много ниска степен системи** и по-широко внедряване на иновативни решения. Настоящите инвестиции в трансгранична енергийна инфраструктура явно са недостатъчни за трансформиране и изграждане на енергийната инфраструктура, необходима за подпомагане на тези цели, и има съществена разлика между нуждите ни от трансгранична електроенергийна инфраструктура и скоростта и степента на развитие на инфраструктурата както на ниво преносна мрежа, така и на ниво разпределителна мрежа.¹⁰ По отношение на електроенергията около половината от нуждите от трансграничен пренос на електроенергия до 2030 г. (41 от 88 GW) ще продължат да бъдат незадоволени, като този недостиг се очаква да нарасне през следващото десетилетие. До 2040 г. нуждите от трансграничен електроенергиен капацитет за пренос ще достигнат 108 GW¹¹. Следователно е необходимо увеличение на инвестициите в енергийна инфраструктура, а в доклада на Марио Драги¹² се посочва по-специално необходимостта от бързо увеличаване на разгръщането на трансгранична енергийна инфраструктура за декарбонизация на европейската промишленост. В Пакта за чиста промишленост¹³ и в придружаващия го План за действие за енергия на достъпни цени¹⁴ Комисията подчерта решаващата роля на завършването на Енергийния съюз, като се инвестира в енергийна инфраструктура и в трансгранични мрежи за защита на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза и благополучието на хората, както и за ценовата достъпност и сигурност на енергийните доставки.

¹⁰ ACER (2024 г.): Развитие на електроенергийната инфраструктура в подкрепа на конкурентоспособна и устойчива енергийна система (мониторингов доклад от 2024 г.).

¹¹ ЕМОПС за електроенергия (2025 г.), Десетгодишен план за развитие на мрежата от 2024 г. Възможности за по-ефикасна европейска енергийна система до 2050 г. Доклад относно недостатъците по отношение на инфраструктурата.

¹² М. Драги (2025 г.): „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“.

¹³ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 26 февруари 2025 г., „Пактът за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за конкурентоспособност и декарбонизация“ (COM(2025) 85 final).

¹⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 26 февруари 2025 г. „План за действие за енергия на достъпни цени Отключване на истинската стойност на нашия енергиен съюз за осигуряване на финансово достъпна, ефективно произвеждана и чиста енергия за всички европейци“ (COM(2025) 79 final).

- (4) С Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета¹⁵ бяха установени указания за навременно разработване и оперативна съвместимост на приоритетни коридори и области на трансевропейската енергийна инфраструктура, които да допринесат за гарантиране на смекчаването на изменението на климата, и по-специално за постигане на целите на Съюза за 2030 г. в областта на енергетиката и [...] климата и на целта за неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г., и за гарантиране на осигуряването на междусистемни връзки, енергийна сигурност, пазарна и системна интеграция и конкуренция, която е в полза на всички държави членки, както и на достъпни цени на енергията. По-специално с Регламент (ЕС) 2022/869 се предвижда определянето на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, улеснява се тяхното изпълнение и се определят условията за допустимост на тези проекти за получаване на финансова помощ от Съюза. Предвид трансграничната им същност обаче, проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес не само създават значителни положителни външни икономически ефекти и насърчават солидарността, но също така носят специфични предизвикателства за организаторите на проекти, тъй като по природа подлежат на множество юрисдикции, срещат координационни предизвикателства и често асиметрично разпределение на разходите и ползите. Следователно за тях продължава да е необходима рамка на равнището на Съюза.

¹⁵ Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на регламенти (ЕО) № 715/2009, (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 и на директиви 2009/73/ЕО и (ЕС) 2019/944 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 347/2013 (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

- (5) Въпреки че някои държави членки, по-специално тези без излаз на море, са изправени пред специфични предизвикателства в краткосрочен план, произтичащи от прилагането на **RepowerEU**, и поради това трябва да продължат усилията си за диверсификация, включително чрез укрепване на **инфраструктурата за доставки и разработване на алтернативни маршрути за доставки**, целите на Регламент (ЕС) 2022/869 като цяло продължават да са валидни [...] и действащата уредба в областта на трансевропейските енергийни мрежи следва да бъде коригирана, за да отразява изцяло очакваните промени в енергийната система, които ще настъпят под влиянието на новия политически контекст, и по-специално целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и предложената междинна цел за 2040 г. По-специално е необходимо по-интегрирано планиране на мрежата, за да се подпомогне един все по-взаимозависим и децентрализиран вътрешен енергиен пазар, по-бързи процеси на издаване на разрешения и да се гарантира, че сигурността и устойчивостта на трансграничната енергийна инфраструктура ще бъдат адекватно отразени в преразгледаната рамка на трансевропейските енергийни мрежи. Освен с новия политически контекст и цели последното десетилетие се характеризира с бързо технологично развитие. Това развитие следва да бъде отразено в категориите енергийна инфраструктура, обхванати от настоящия регламент, в критериите за подбор на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес и в приоритетните коридори и области. Същевременно разпоредбите на настоящия регламент следва да не засягат правото на дадена държава членка да определя условията за използване на енергийните си ресурси, да избира между различни енергийни източници и да определя общата структура на енергийното си снабдяване в съответствие с член 194 от ДФЕС.
- (6) Изпълнението на определените 13 приоритетни коридора и тематични области на трансевропейската енергийна инфраструктура е от основно значение за постигането на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата, включително по-нататъшната интеграция на пазара, енергийната сигурност, целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г., както и достъпните цени на енергията. Тези приоритети обхващат инвестиции в пренос и съхранение на електроенергия, мрежи за енергия от възобновяеми източници в морето, интелигентни електроенергийни мрежи, оборудване и инсталации, проектирани да гарантират защитата и устойчивостта на съществуващите критични мрежови елементи, пренос и съхранение на водород и терминали за водород, електролизьори и транспорт и съхранение на въглероден диоксид, както и оборудване и инсталации за мониторинг, контрол и цифровизация, които са от основно значение за съществуващите мрежи за високо напрежение с трансгранично значение.

- (7) Енергийната инфраструктура на Съюза следва да бъде модернизирана с цел да се подобри нейната устойчивост при природни или предизвикани от човека бедствия, отрицателни последици от изменението на климата, умишлени враждебни действия и заплахи за нейната сигурност, по-специално по отношение на европейските критични инфраструктури съгласно Директива (ЕС) 2022/2557 на Европейския парламент и на Съвета¹⁶.
- (8) В настоящия геополитически контекст е важно да се осигури непрекъснат поток на електроенергия през границите, за да се гарантира сигурността на доставките. Това зависи не само от устойчивостта на междусистемните електропроводи между държавите членки, но и от устойчивостта на критичните мрежови елементи. Следователно с настоящия регламент следва да се въведе нова категория инфраструктура под формата на инвестиции в оборудване и инсталации, пряко свързани с критичните мрежови елементи и проектирани да подобрят устойчивостта и защитата на тези елементи. Тази нова категория инфраструктура следва да обхваща критични мрежови елементи, както е посочено в Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷, които подкрепят мрежовата сигурност и сигурността на доставките в съответствие със сценариите за кризи и планове за готовност за справяне с рискове на държавите членки съгласно Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸. **За да се гарантира ефективната устойчивост и защита на мрежовата инфраструктура, при подбора на проекти може по целесъобразност надлежно да се вземат предвид базирани в Съюза решения, по-специално за технологиите за електроенергийната мрежа.**

¹⁶ Директива (ЕС) 2022/2557 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за устойчивостта на критичните субекти и за отмяна на Директива 2008/114/ЕО на Съвета (ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

¹⁷ Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

¹⁸ Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

- (8a) Освен това, с оглед на все по-честите умишлено причинени сризове, е необходимо да се засили солидарността в Съюза, за да се подкрепят по-специално онези държави членки, които са изложени в най-голяма степен на последиците от геополитическата ситуация, включително чрез Механизма за свързване на Европа – направление „Енергетика“. Поради това Съюзът следва също така да подкрепя инвестициите в критични компоненти, специално предназначени за спешен ремонт и възстановяване на критична електроенергийна инфраструктура с трансгранично значение, за да се повиши готовността на Съюза за възстановяване при големи умишлено причинени сризове, свързани с енергийната инфраструктура. Във връзка с това новата категория инфраструктура следва да включва и компоненти за спешен ремонт, доколкото тези инвестиции са строго ограничени до гарантиране на бързия ремонт на критични мрежови елементи вследствие на умишлено причинени сризове. Това би могло да включва и регионални резерви от критични компоненти за извънредни ситуации, гарантиращи бързия ремонт на тези критични мрежови компоненти. Като се има предвид регионалното въздействие на евентуални сризове в критичната инфраструктура с трансгранично значение и с оглед на по-оптимален от гледна точка на разходите подход, в тези проекти следва да участват най-малко две държави членки или най-малко една държава членка и договаряща се страна от Енергийната общност, или трета държава и могат да доведат до натрупване на запаси от критични компоненти на регионално равнище. Финансирането за ремонтни дейности по отношение на критичните мрежови елементи след умишлено причинени сризове следва да бъде по изключение и да се предоставя само когато не е налично достатъчно алтернативно финансиране.**
- (8aa) Обхватът на тази категория следва да бъде ограничен до трансграничната електроенергийна инфраструктура за високо напрежение, която преди това е получавала подкрепа по Механизма за свързване на Европа (МСЕ), или до критичните подводни междусистемни електропроводи, които са част от трансграничната електроенергийна мрежа за високо напрежение. Това гарантира, че подкрепата от Съюза остава целенасочена и е в съответствие с целите на Плана за действие на ЕС относно сигурността на кабелите, в който подводните електрически кабели, по-специално междусистемните връзки, се определят като критични инфраструктури, изложени на повишен риск от умишлено причинени сризове, особено в Балтийско море.**

- (8б) При прилагането на разпоредбите, определени в тази нова категория, умишлено причинените срывове следва да се разбират като враждебно действие или поредица от враждебни действия, като саботаж, физически атаки или кибератаки, или комбинация от тях, които причиняват значителни щети на инфраструктурата или я правят неспособна да функционира.
- (8в) Освен това в Регламент (ЕС) 202X/XXX [Регламент за планове за НРП] се определя конкретната цел планове за национално и регионално партньорство да допринасят за укрепване на сигурността на Съюза чрез подобряване на способностите за откриване, предотвратяване и реагиране на заплахи, включително чрез укрепване на критичната енергийна и транспортна инфраструктура и киберсигурността. В рамките на тази специфична цел държавите членки могат да включат в своите планове за национално и регионално партньорство мерки в подкрепа на енергийната инфраструктура. В случай на криза, засягаща енергийната инфраструктура, държавите членки могат да изменят своите планове за национално и регионално партньорство и да използват своята сума за гъвкавост, за да насърчат ремонтите и възстановяването след инцидента.
- (8г) За да се гарантира балансираното изпълнение на целите на настоящия регламент, Комисията следва да осигури пропорционално използване на новата категория инфраструктура, обхващаща оборудването и инсталациите, насочени към повишаване на устойчивостта, защитата и капацитета за ремонт на съществуващата трансгранична електроенергийна инфраструктура, за да се гарантира, че продължава да е налично достатъчно финансиране за всички цели на политиката, преследвани съгласно настоящия регламент. Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес в категорията инфраструктура, свързани със сигурността, устойчивостта и ремонтите на съществуващата електроенергийна инфраструктура, следва да представляват максимум 5 % от общата финансова подкрепа, предвидена от Механизма за свързване на Европа за проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес в многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г.

- (9) Въпреки че чуждестранните инвестиции могат да донесат ползи, например увеличени възможности за финансиране на капиталоемки проекти, те могат също така да доведат до увеличаване на излагането на Съюза на рискове, свързани с енергийната сигурност, като смущения или намалена надеждност на трансграничните потоци, особено когато тези чуждестранни инвестиции произхождат от трети държави с геополитически интереси, различни от тези на Съюза. Следователно прозрачността по отношение на действителните собственици на трансграничната енергийна инфраструктура и проектите с трансгранично въздействие, включително информация за крайния инвеститор и участието в капитала, както е посочено в Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета¹⁹, е от решаващо значение, за да се предотврати зависимостта на Съюза от ненадеждни трети държави и следва да се взима предвид при избора на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес.
- (10) С цел да се осигури разходно ефективно и ускорено развитие на мрежата и достъп до мрежи в Съюза, решенията без изграждане на мрежа следва да изпълняват важна роля за посрещането на системните нужди, наред с физическото усилване и разширяване на електроенергийната мрежа, тъй като те могат да бъдат внедрени по-бързо и при по-ниски разходи. Внедряването на такива технологии следва да се обмисли, преди да се инвестира в разширяването на мрежовата инфраструктура. За тази цел една нова категория инфраструктура следва да обхваща инвестициите в технологии без изграждане на мрежа и цифрови решения, включително софтуерни решения, когато те се внедряват в допълнение към съществуващи критични мрежови елементи, които са от значение за трансграничната търговия, и когато носят количествени ползи за пазарната интеграция по отношение на увеличаване на трансграничния капацитет.

¹⁹ Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза (ОВ L 79I, 21.3.2019 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>)

- (11) С Регламент (ЕС) 2024/1789 на Европейския парламент и на Съвета²⁰ и Директива (ЕС) 2024/1788 на Европейския парламент и на Съвета²¹ беше приет законодателен пакет за декарбонизирания газ и водорода с цел определяне на общи правила на равнището на Съюза за прехода към газове от възобновяеми източници и нисковъглеродни газове. Категориите инфраструктура, посочени в настоящия регламент, следва да бъдат напълно съобразени с целите на този пакет и с тях следва да се гарантира, че проектите за енергийна инфраструктура имат значително трансгранично въздействие. **Що се отнася до съхранението на енергия, трансграничното въздействие върху стабилността и гъвкавостта на системата съответства на инсталираната мощност на съоръженията за съхранение на енергия.** Когато това е технически възможно и най-ефикасно, при разработването на такива проекти следва да се вземе предвид възможността за преустройство на съществуващата инфраструктура и оборудване.
- (12) Следва да бъдат създадени регионални групи („групите“) за предлагане и преразглеждане на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, което да доведе до съставянето на регионални списъци на проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес. С цел да се постигне широк консенсус, тези групи следва да включват държавите членки, националните регулаторни органи, организаторите на проекти и съответните заинтересовани страни и да осигуряват тясно сътрудничество между тях. В контекста на това сътрудничество националните регулаторни органи следва, когато това е необходимо, да предоставят консултации на групите, наред с другото, относно осъществимостта на националните регулаторни аспекти на предложените проекти и относно осъществимостта на предложения график за регулаторно одобрение.

²⁰ Регламент (ЕС) 2024/1789 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно вътрешните пазари на газ от възобновяеми източници, природен газ и водород, за изменение на регламенти (ЕС) № 1227/2011, (ЕС) 2017/1938, (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2022/869 и на Решение (ЕС) 2017/684 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 715/2009 (ОВ L, 2024/1789, 15.7.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

²¹ Директива (ЕС) 2024/1788 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. относно общи правила за вътрешните пазари за газ от възобновяеми източници, природен газ и водород, за изменение на Директива (ЕС) 2023/1791 и за отмяна на Директива 2009/73/ЕО (ОВ L, 2024/1788, 15.7.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (13) За да се повиши ефикасността на процесите на планиране на мрежата и развитието на проекти, сътрудничеството между групите следва да се засили. Необходимо е Комисията да изпълнява важна роля за улесняване на това сътрудничество с цел предприемане на мерки във връзка с евентуалното въздействие на проекти, разработени в един регион, върху други региони.
- (14) В допълнение към групите с подкрепата на Комисията бяха създадени няколко форума за регионално сътрудничество. Регионалното сътрудничество в рамките на форумите и групите, както и между тях, е основен инструмент за осигуряване на по-дълбока интеграция на европейската енергийна система. Четирите групи на високо равнище обхващат различни европейски региони, включително с участието на трети държави: плана за действие относно взаимосвързаността на балтийския енергиен пазар (BEMIP), енергийното сътрудничество в Северните морета (NSEC), групата на високо равнище за междусистемните връзки в Югозападна Европа (SWE) и групата на високо равнище за енергийна свързаност в Централна и Югоизточна Европа (CESEC). Благодарение на регионалното сътрудничество в тези форуми успешно е оказана подкрепа за мониторинга и ускоряването на изпълнението на основни проекти за енергийна инфраструктура с регионално измерение и на действия за интеграция на пазара. Следователно тези форуми за регионално сътрудничество следва да се използват все по-често в подкрепа на постигането на целите на настоящия регламент.
- (15) На всеки две години следва да се изготвя нов списък на Съюза на проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес („списък на Съюза“). Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес, които са завършени или които вече не отговарят на съответните критерии и изисквания по настоящия регламент, следва да не фигурират в следващия списък на Съюза.

- (16) При изготвянето на регионалните списъци и на списъка на Съюза съществуващите проекти от общ интерес и съществуващите проекти от взаимен интерес, които са предвидени за включване в следващия списък на Съюза, следва да подлежат на същия процес на подбор, както и предложените проекти, освен ако не са получили одобрение от компетентния национален регулаторен орган или окончателно инвестиционно решение, предоставящо достатъчна гаранция за изграждането на проектите, или ако изграждането им е в ход и показват достатъчен напредък в годишния си доклад, като в този случай следва да останат в списъка на Съюза.
- (17) Когато при изготвянето на регионалните списъци и на списъка на Съюза съществуващите проекти от общ интерес и съществуващите проекти от взаимен интерес, които са предвидени за включване в следващия списък на Съюза, следва да подлежат на същия процес на подбор, както и предложените проекти, административната тежест следва да бъде намалена доколкото е възможно, например като се използва информация за проекта, представена по-рано в оценката, ако тя все още е актуална.
- (18) Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес следва да отговарят на единни, прозрачни и обективни общи и специфични критерии с оглед на техния принос към целите на енергийната политика. За да отговарят на условията за включване в списъците на Съюза, предложените електроенергийни проекти, с изключение на проектите за интелигентни електроенергийни мрежи и проектите, специално проектирани да гарантират защитата и устойчивостта на съществуващите критични мрежови елементи, следва да са включени в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз. По същия начин предложените проекти за водород и за електролизьори следва да са включени в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз.
- (19) Устойчивостта, изразяваща се в **намаляването на емисиите на парникови газове, по-специално** чрез интеграцията на възобновяеми енергийни източници [...], е основен критерий, за да се гарантира, че политиката за трансевропейските енергийни мрежи е съгласувана с целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и с целите за неутралност по отношение на климата до 2050 г., като се отчитат особеностите на всяка държава членка във връзка с постигането на целта за неутралност по отношение на климата. За тази цел устойчивостта е един от критериите за оценка, които трябва да се прилагат за всички категории проекти.

- (20) Има нарастваща необходимост от по-силна пазарна интеграция и взаимосвързаност на мрежите на Съюза с тези на Европейското икономическо пространство (ЕИП) и Енергийната общност. Следователно ползите и разходите от проекти от взаимен интерес между държава членка и държава от ЕИП или договаряща страна от Енергийната общност следва да се разглеждат кумулативно за Съюза и за съответната държава от ЕИП или съответната договаряща страна от Енергийната общност.
- (21) Съюзът следва да способства за осъществяването на инфраструктурни проекти за пряко свързване на мрежите на Съюза с тези на трети държави, които са взаимноизгодни и необходими за енергийния преход и за постигането на целите в областта на климата и които наред с това отговарят на специфичните критерии за съответните категории инфраструктура съгласно настоящия регламент. За да се засили фокусът върху трансграничните проекти и да се запази взаимното допълване с външната политика на Съюза, проектите от взаимен интерес следва да свързват пряко държава членка с първата точка на свързване към електроенергийната мрежа или с първата точка на свързване към мрежата за водород или въглероден диоксид в третата държава.
- (21а) **Що се отнася до водорода, не всички държави членки имат достъп до геоложки формации, подходящи за съхранение на водород. Въпреки това съоръжението за съхранение на водород, което се намира в трета държава, може да донесе значителни ползи не само в трета държава, но и в държава членка, към която е свързано чрез пряк тръбопровод за водород. Такива тръбопроводи за водород могат да кандидатстват за статут на проект от взаимен интерес съгласно настоящия регламент, което може да осигури допълнителни стимули за изграждането на такива обекти за съхранение на водород в третата държава.**
- (22) Що се отнася до проектите от взаимен интерес в областта на електроенергийните мрежи, следва да бъдат допустими само проекти за междусистемни връзки, свързващи енергийни системи, при условие че преносната им способност може да бъде изцяло използвана за пазарен обмен. Отговорност на съответните оператори на преносни системи (ОПС) е да оценят предварително въздействието на всички проекти върху сигурността и стабилността на мрежата, за да потвърдят, че проектът може да бъде напълно интегриран в електроенергийните мрежи на съответните държави.

- (23) Необходимо е да се гарантира, че проектите от взаимен интерес, на които е предоставено приоритетно третиране, действително допринасят за постигането на напредък в областта на вътрешния пазар на Съюза, сигурността на доставките и целите за неутралност по отношение на климата. Следователно проектите от взаимен интерес следва да бъдат допустими за включване в списъка на Съюза само ако рамката на политиката на участваща трета държава поддържа висока степен на конвергенция и е подкрепяна от механизми за гарантиране на прилагането, и тези проекти демонстрират принос към общите цели на политиката на Съюза и на съответните трети държави в областта на енергетиката и климата по отношение на сигурността на доставките и декарбонизацията.
- (24) Висока степен на конвергенция на рамката на политиката следва да се приема по презумпция за договарящите страни на ЕИП или Енергийната общност или може да бъде доказана за други трети държави чрез двустранни споразумения, които включват съответните разпоредби относно целите на политиката в областта на климата и енергетиката по отношение на декарбонизацията и могат да бъдат допълнително оценени от подходящата група с подкрепата на Комисията. В допълнение третата държава, с която Съюзът си сътрудничи за развитието на проекти от взаимен интерес, следва да способства за прилагането на подобен график за ускорено изпълнение и на други мерки на политиката, като предвидените в настоящия регламент.
- (25) Участващата трета държава следва да гарантира, че частта от проекта от взаимен интерес, разположена на нейна територия, и всички допълнителни инвестиции, необходими за реализирането на общите ползи от проекта от взаимен интерес, като например усилване и разширяване на вътрешната електроенергийна мрежа, също се третират като приоритет и се осъществяват своевременно, за да се гарантира пълноценното използване на проекта.
- (25a) В една все по-взаимосвързана европейска електроенергийна система непреките социално-икономически ползи ще се реализират в държавите членки, в които физическата електроенергия преминава транзитно през мрежите на трети държави. Тези междусистемни въздействия следва да бъдат установени и отразени в методиките за анализ на разходите и ползите. За да се гарантира прозрачност, ЕМОПС следва да публикуват резултатите от анализа на разходите и ползите за всички проекти, които да показват разпределението на ползите между държавите, включително приемащите и държави и държавите, които не са приемачи.**

- (26) За да се гарантира, че проектите за съхранение на въглероден диоксид, в които участват трети държави, допринасят за трансграничния транспорт и съхранение на въглероден диоксид по начин, съответстващ на изискванията на Съюза в областта на климата и околната среда, такива проекти следва да бъдат допустими само ако са необходими за функционирането на трансграничния транспорт и съхранение на въглероден диоксид и когато третата държава поддържа и ефективно прилага подходяща правна рамка. Тази правна рамка на третата държава следва да гарантира прилагането на стандарти и защитни мерки, с които се предотвратява изтичането на въглероден диоксид и се гарантират безопасността и ефективността на постоянното съхранение на въглероден диоксид с оглед защита на климата, човешкото здраве и екосистемите. С тези стандарти и гаранции следва да се осигурява защита поне на същото ниво, както предвиденото в законодателството на Съюза. Следва да се приеме, че договарящите страни на ЕИП или Енергийната общност отговарят на тези стандарти и гаранции.

- (27) Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес следва да бъдат изпълнявани възможно най-бързо и да бъдат подложени на подробно наблюдение от страна на националните компетентни органи, Агенцията и групите, като същевременно надлежно се спазват изискванията за участие на заинтересованите страни и законодателството в областта на околната среда, а административната тежест за организаторите на проектите остава минимална. Особено внимание следва да се обърне на оценката на рисковете по отношение на адаптацията към изменението на климата и по отношение на физическата сигурност и киберсигурността, като се надграждат, ако е целесъобразно, изискванията на Директива (ЕС) 2022/2557 по отношение на устойчивостта на критичните субекти и изискванията на Директива 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета²² по отношение на мерките за високо ниво на киберсигурност в Съюза, а организаторите на проекти следва да докладват на националните компетентни органи за предприетите мерки в резултат на оценените рискове. Освен това организаторите на проекти следва да докладват за съответствието със законодателството в областта на околната среда и да докажат, че проектите не нанасят значителни вреди на околната среда по смисъла на член 17 от Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета²³. По отношение на съществуващите проекти от общ интерес, които са достигнали достатъчна степен на зрялост, тези съображения следва да бъдат взети предвид от групите при подбора на проекти за следващия списък на Съюза.
- (28) Комисията следва да има възможност да назначи европейски координатори за онези проекти, които са изправени пред значителни затруднения или закъснения, за да улесни изпълнението на проекти, които срещат трудности.

²² Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (Директивата за МИС 2) (ОВ L 333, 27.12.2022 г., стр. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

²³ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

- (29) Процесът на издаване на разрешения следва да не води до непропорционални на размера и сложността на проекта административни тежести и да не създава пречки за развитието на трансевропейските мрежи и достъпа до пазара.
- (30) Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес следва да получават приоритетен статут на национално равнище с цел да се гарантира бързо административно производство и провеждането в спешен порядък на всички съдебни производства и процедури за решаване на спорове, които се отнасят до тях.
- (31) Държавите членки, които понастоящем не отдават на енергийните инфраструктурни проекти възможно най-висок национален приоритет в процеса на издаване на разрешения, се насърчават да разгледат възможността за въвеждане на такава практика, по-специално когато това би довело до ускоряване на процеса на издаване на разрешения. **Когато е предоставен такъв статут, държавите членки следва да го вземат предвид при пространственото планиране и когато проектите придобиват права за преминаване, доколкото този статут не води до отрицателно въздействие върху националната сигурност и отбрана.**
- (32) Държавите членки, в които понастоящем не са въведени ускорени или спешни съдебни процедури, приложими за проектите за енергийна инфраструктура, следва да бъдат насърчени да разгледат възможността за въвеждане на такива процедури, по-специално като преценят дали това би довело до по-бързо изпълнение на тези проекти.
- (33) Проектите, свързани с водородни активи, съоръжения за електролиза и активи за въглероден диоксид, допринасят за постигането на целите в областта на енергетиката и климата, включително по отношение на необходимостта от ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници и нейното интегриране в енергийния микс, **за да се постигнат целите на Съюза.** Затова всички проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, свързани с водород, съоръжения за електролиза и активи за въглероден диоксид, следва да се считат за проекти от обществен интерес от гледна точка на енергийната политика и държавите членки следва да могат да ги считат за проекти от по-висш обществен интерес, с изключение на културното наследство и когато има ясни доказателства, че тези проекти оказват значително неблагоприятно въздействие върху околната среда, което не може да бъде смекчено или компенсирено.

- (34) Поради ролята си в интегрирането на активи в областта на енергията от възобновяеми източници, решения за гъвкавост, акумулиране на енергия и електрификация като цяло проектите за електроенергийна инфраструктура се считат за съществени за постигането на неутралност по отношение на климата. Ето защо, докато не бъде постигната целта на Съюза за неутралност по отношение на климата, следва да се предполага, че такива проекти са от по-висш обществен интерес и са в полза на общественото здраве и безопасност, когато се балансират конкуриращи се правни интереси, с изключение на културното наследство и когато има ясни доказателства, че тези проекти оказват значително неблагоприятно въздействие върху околната среда, което не може да бъде смекчено или компенсирано, както е предвидено в Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета²⁴. **Тази презумпция не възпрепятства държавите членки да балансират конкуриращите се правни интереси по начин, който отчита приоритетния характер на други интереси, като например съображения, свързани с отбраната, нито да заключат в отделни случаи, че тези съображения могат да имат предимство в конкретен акт за пространственото планиране, процедура за придобиване на права за преминаване или други конкретни административни или правни актове и процедури, според случая.**

²⁴ Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

- (35) Поради важността им за постигането на неутралност по отношение на климата и стратегическото им значение като проекти в списъка на Съюза, за проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес в областта на електроенергията,²⁵ които изрично са включени в национален план за развитие, подложен на стратегическа екологична оценка в съответствие с Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁶, и ако е вероятно да окажат значително въздействие върху защитени зони по „Натура 2000“ — на съответната оценка съгласно член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО, държавите членки следва да могат да разрешат тези проекти да бъдат освободени от оценки на въздействието върху околната среда съгласно Директива 2011/92/ЕС, от оценки на въздействието им върху опазването на видовете съгласно член 12, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО и член 5 от Директива 2009/147/ЕО, както и от оценки на въздействието върху защитени зони по „Натура 2000“. Такива изключения следва да бъдат възможни, докато не бъде постигната неутралност по отношение на климата.

²⁵ Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (*OJ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1*, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj\[...\]](http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj[...]))).

²⁶ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (*OB L 197, 21.7.2001 г., стр. 30*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

- (36) С оглед да се смекчи евентуалното въздействие на подобни изключения, когато проект, който има намерение да се възползва от освобождаването, кандидатства за разрешение, държавите членки следва да извършат скрининг дали проектът води до значителни въздействия върху околната среда, които се различават от вече очакваните и са отчетени в екологичните оценки на националния план за развитие. Освен това държавите членки следва да определят дали има вероятност проектът да окаже значително въздействие върху околната среда в друга държава членка, като по този начин се изисква оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст. След [...] този скрининг и при условие че компетентните органи не са установили, че има вероятност проектът да окаже непредвидено въздействие или значително въздействие върху околната среда в друга държава членка, [...] тези органи следва да гарантират, че се прилагат подходящи и пропорционални мерки за смекчаване на въздействието, като се има предвид възможността да се използват най-добрите налични технологии. Когато не е възможно да се приложат такива мерки за смекчаване на въздействието, компетентните органи следва да гарантират, че организаторите на проектите приемат подходящи компенсаторни мерки за преодоляване на тези въздействия, които, ако не са налице други пропорционални компенсаторни мерки, могат да включват парична компенсация за програми за опазване на видовете, ако националното право позволява това. [...] Когато се установи, че даден проект има неочаквани последици, които не позволяват на компетентния орган да определи това подходящо и пропорционално смекчаване или, когато е приложимо, компенсаторни мерки, органът следва да може да поиска от организатора на проекта да извърши специфична за проекта екологична оценка, насочена към установените рискове и даваща възможност да се прецени кои мерки са подходящи да бъдат приложени. [...] Когато даден проект е вероятно да окаже значително отрицателно въздействие върху околната среда на друга държава членка, националните компетентни органи следва да гарантират, че съответните държави членки са си сътрудничили, за да определят мерки, с които да се избегне това значително отрицателно въздействие, или, когато е необходимо, да се смекчи или компенсира.

- (37) За да се ускори разгръщането на трансевропейската енергийна мрежа, следва да бъдат ясни условията за прилагане на специфични дерогации, както е посочено в законодателството на Съюза в областта на околната среда. По-специално, когато се прави оценка дали съществуват задоволителни алтернативни решения за енергийни проекти, обхватът на тази оценка следва да бъде ограничен до алтернативни решения, гарантиращи постигането на същата цел в рамките на същия или подобен срок, без да водят до значително по-високи разходи. При сравняване на срока и разходите за задоволителни алтернативни решения съответните органи следва да могат да вземат предвид необходимостта от ускорено и разходно ефективно разгръщане на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес в съответствие с приоритетите, посочени в техните интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата и съответните им актуализации, представени на Комисията съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999.
- (38) По подобен начин при прилагането на съответната дерогация, предвидена в Директива 92/43/ЕИО, е целесъобразно съответните органи да могат — в обосновани случаи и когато може да се докаже по разумен начин, че преди мерките да бъдат въведени, планът или проектът няма да засегне необратимо цялостната съгласуваност на мрежата „Натура 2000“, че екологичната цялост на зоната е запазена и че е гарантирано високо ниво на защита на зоните по „Натура 2000“ — да позволят такива компенсаторни мерки да се изпълняват успоредно с изпълнението на проекта.

- (39) С цел да се намали сложността, да се повишат ефикасността и прозрачността и да се допринесе за засилване на сътрудничеството между държавите членки, държавите членки следва да гарантират, че има само един компетентен орган, отговарящ за улесняването и координирането на всички процеси за издаване на разрешения с оглед издаването на цялостно решение, който си сътрудничи с други заинтересовани органи и националните компетентни органи на други държави членки, действа като единно звено за контакт за организаторите на проекти, [...] **улеснява** контактите им с други органи и наблюдава развитието и забавянията на проекти в списъка на Съюза, **като същевременно се зачита националният конституционен ред. За да се осигури гъвкавост, държавите членки следва да могат да избират вида схема за издаване на разрешения, която е в съответствие със съществуващата компетентност на съответните компетентни национални органи съгласно техните правни системи. Сътрудничеството с националните компетентни органи на други държави членки не следва да засяга изключителната компетентност на националните органи да вземат решения относно проекти, разположени на тяхна територия.**
- (40) За да се повиши ефикасността на процедурите, националните компетентни органи следва да отговарят също за гарантирането, че при хибридните проекти за пренос и производство срокът за издаване на разрешения е съобразен с всички активи на проекта по начин, ускоряващ процеса на издаване на разрешения за активите за производство и пренос.

- (41) С цел да се опрости и ускори процесът на издаване на разрешения за проекти в списъка на Съюза, разположени в две или повече държави членки, съответните държави членки следва съвместно да определят единно звено за контакт сред националните компетентни органи, [...] за да улеснява процеса и да издава[...] **само едно окончателното цялостно решение. Това цялостно решение трябва да зачита суверенитета на държавите членки и следователно компетентността на националните органи да вземат решения относно проекти на тяхна територия. Поради това окончателното цялостно решение, издадено от единно звено за контакт, следва да бъде под формата на необвързващ документ, в който се посочва и се прави позоваване на обвързващото решение на националните компетентни органи и на съответните органи на всяка държава членка. Наличието на само един референтен документ, дори необвързващ, следва да облекчи административната тежест за организаторите на проекти и да намали сложността, да повиши ефикасността и да ускори процеса на издаване на разрешения, особено когато държавите членки предвиждат съвместни процедури със съгласувани срокове и оценки. За да се осигури ефективно трансгранично сътрудничество, Комисията следва да се съсредоточи върху определените приоритетни проекти за междусистемни връзки, като засили координацията и мониторинга на тяхното изпълнение и издаването на разрешения. За тази цел Комисията следва да подкрепи държавите членки при определянето на съвместни процедури за ефективен и ефикасен процес на издаване на разрешения.**
- (42) Когато е целесъобразно, в цялостното решение държавите членки следва да могат да включат решения, взети в контекста на преговори с отделни собственици на земи относно получаването на достъп до имот, собствеността на този имот или правото да се владее този имот в контекста на пространственото планиране, както и разпоредби, свързани с териториалното устройство, с които се определя общото земеползване на определен регион, в това число за други видове застрояване като магистрали, железопътни линии, сгради и защитени природни зони, което не се извършва конкретно за целите на планирания проект и за издаването на разрешения за експлоатация. В контекста на процеса на издаване на разрешения даден проект от общ интерес следва да може да включва свързаната с него инфраструктура, доколкото това е от съществено значение за изграждането или функционирането на проекта.

- (43) Настоящият регламент и по-специално разпоредбите относно издаването на разрешения, участието на обществеността и реализацията на проекти от общ интерес, следва да се прилагат, без това да влиза в противоречие с правото на Съюза и международното право, включително с разпоредбите за опазване на околната среда и човешкото здраве и нормативните актове, приети в рамките на общата политика в областта на рибарството и интегрираната морска политика, по-специално Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета²⁷.
- (44) От съществено значение е на заинтересованите страни, включително гражданското общество, да се предоставя информация и да се провеждат консултации с тях, за да се гарантира успехът на проектите и да се ограничат възраженията срещу тях. Въпреки че вече съществуват установени стандарти за участие на обществеността в процеса на вземане на решения във връзка с околната среда, които се прилагат с пълна сила за проектите от общ интерес, следва да се изискват допълнителни мерки, за да се осигури възможно най-високо ниво на прозрачност и на участие на обществеността по всички значими въпроси, свързани с процеса на издаването на разрешения за проекти от общ интерес. Ако консултацията преди процеса на издаване на разрешения вече е предмет на национални правила, отговарящи на стандарти, които са еднакви със или по-строги от установените в настоящия регламент, тази консултация следва да бъде незадължителна и следва да не се допуска дублиране на нормативните изисквания.

²⁷ Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране (ОВ L 257, 28.8.2014 г., стр. 135, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj>).

- (45) Правилното и координирано прилагане на директиви 2001/42/ЕО и 2011/92/ЕС и ако е целесъобразно — на Конвенцията на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда²⁸, подписана в Орхус на 25 юни 1998 г. („Конвенцията от Орхус“) и на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст²⁹, подписана в Еспо на 25 февруари 1991 г. („Конвенцията от Еспо“) — следва да осигури хармонизация на основните принципи за оценка на въздействията върху околната среда и климата, включително в трансграничен контекст. Комисията публикува указания, които да подпомагат държавите членки при рационализирането на процедурите за оценка на въздействието върху околната среда по отношение на енергийната инфраструктура и за осигуряване на съгласуваност в прилагането на изискваните от правото на Съюза процедури за екологична оценка по отношение на проектите от общ интерес.
- (46) Важно е да се рационализира и подобри процесът на издаване на разрешения при зачитане във възможно най-висока степен на националните правомощия и процедури за изграждане на нова енергийна инфраструктура, като се спазва надлежно принципът на субсидиарност. Като се има предвид спешната необходимост от разработване на енергийни инфраструктури, опростяването на процеса на издаване на разрешения следва да включва ясен срок за вземане на решение от съответните органи по въпроса дали да се изгражда проектът. Този срок следва да стимулира ефективно формулиране и провеждане на процедурите. С настоящия регламент следва бъдат определени максималните срокове. Въпреки това държавите членки могат да се стремят да постигнат по-кратки срокове, когато това е възможно, особено по отношение на проекти, например за интелигентни мрежи, за които невинаги се изисква толкова сложен процес на издаване на разрешения, колкото за преносна инфраструктура.

²⁸ ОВ L 124, 17.5.2005 г., стр. 4.

²⁹ ОВ С 104, 24.4.1992 г., стр. 7.

- (47) Липсата на ресурси на органите, издаващи разрешения, несъществуващата цифровизация на процесите на издаване на разрешения и наличността на данни представляват пречки, водещи до забавяне на процесите на издаване на разрешения. Очаква се цифровизацията и подходящото използване на функциите на изкуствения интелект да ускорят процедурите и да повишат ефикасността на процесите, като дадат възможност за по-бързо обработване на заявленията и увеличат прозрачността чрез подобрен достъп до информация относно стъпките и изискванията на процедурата. Цифровизацията на процесите за издаване на разрешения обаче изостава, като данните често са разпръснати между различни компетентни органи, без наличието на единни цифрови процеси или платформи и без да е осигурена оперативна съвместимост. Това води до липса на яснота относно статуса на заявленията и затруднява установяването на пречки. Поради това [...] **наличието на цифров [...] портал или няколко свързани портала [...] за всички етапи от процесите на издаване на разрешения за енергийни инфраструктурни проекти, включително проекти от общ и взаимен интерес да [...] може да гарантира, че цифровизацията на процедурите е [...] прозрачна и ако е приложимо, оперативна съвместима**, като се увеличат максимално ползите от нея по отношение на ускоряването на процеса на издаване на разрешения. Този **портал или портали [...] може** да даде възможност на организаторите на проекти да подават заявления, да проверяват техния статус и да ги отнасят към компетентните органи, а на органите — да ги обработват, като имат достъп до всички съответни данни и информация, без да са необходими междинни стъпки, изискващи документи на хартия. Освен това един такъв **портал или портали [...] може** да позволи извличането на статистически данни за общия напредък на процедурите за издаване на разрешения в държавите членки. **Когато е създаден повече от един портал, се осигурява свързаност между порталите, при условие че всеки портал пренасочва потребителите или включва препратки към другите съответни портали. Държавите членки запазват свободата си да прилагат по-висока степен на взаимосвързаност, оперативна съвместимост и комуникация между порталите.** Този **портал или портали [...]** следва да разчита на сигурни и оперативна съвместими средства, предоставяни чрез европейските портфейли за цифрова идентичност в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014 — за физически лица и, в бъдеще, чрез европейските портфейли на дружества в съответствие с [Регламент (ЕС) № XXX/20YY] — за юридически лица, за да се даде възможност за електронна идентификация и удостоверяване, подписване или запечатване на документи, подаване на документи и изпращане или получаване на уведомления между компетентните органи и икономическите оператори.

- (48) Компетентните органи следва да носят отговорност за гарантирането на спазването на сроковете, установени в настоящия регламент. Освен това в съответствие с неотложността за разгръщане на енергийната инфраструктура и стратегическото значение на проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес за постигането на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и доколкото съгласно националното законодателство съществува концепцията за приемане с мълчаливо съгласие, държавите членки следва[...] **да имат възможност да предвидят, че липсата на отговор от страна [...] на националните компетентни органи в рамките на срока, определен в настоящия регламент, или липсата на отговор от съответния орган в рамките на срока, определен от националния компетентен орган, или в сътрудничество с него, води до конкретни междинни административни стъпки, състоящи се от всички административни стъпки, предприети от съответните органи по време на процедурата за издаване на разрешения, включително организиране на консултации или искане на становище от различни органи, или на цялостни окончателни решения, [...] които се приемат с мълчаливо съгласие или положителен отговор, с изключение на решенията, свързани с околната среда, и когато такова одобрение би довело до това проектът да може да започне строително-монтажни работи [...].** Разпоредбите на настоящия регламент не засягат възможността държавите членки да одобряват с мълчаливо съгласие решения, свързани с околната среда, когато такава възможност е предвидена в техните правни системи. За да се осигури ефективното прилагане на тази мярка и да се гарантират правата на трети лица на съдебна защита, компетентните органи следва да оповестят публично всички приети решения.

- (49) В процеса на издаване на разрешения следва да се предвиждат две процедури, а именно незадължителна процедура преди подаването на заявление, при която работата по пълната документация за заявлението се предава и приема от националния компетентен орган, и задължителна законоустановена процедура за издаване на разрешения от приемането на документацията до момента, в който органите вземат цялостно решение. В рамките на фазата преди подаването на заявление националните компетентни органи следва да изпълнят редица задачи. Те следва да извършат скрининг на проекта и да уведомят организатора на проекта какви лицензи, проучвания и оценки са необходими за завършване на процеса на издаване на разрешения, включително екологичните оценки и мерките за смекчаване или компенсиране, които следва да бъдат приложени. Освен това следва да определят обхвата и степента на детайлност на документацията, посочена в заключенията от скрининга, като гарантират, че от организатора на проекта няма да се изисква последваща документация, освен в случаите, когато е настъпила съществена промяна в проекта или в околната среда, която прави неприложими условията и допусканията, използвани за определяне на обхвата. Органите следва да изготвят подробен график за процеса на издаване на разрешения. След получаване на проекта на документацията за заявлението, включително всички подготвителни документи, те следва да решат дали документацията се счита за пълна или се изисква допълнителна информация в съответствие с установеното по време на процедурата преди подаването на заявление.
- (50) Когато се счита за ефикасно, националните компетентни органи могат да съставят изискванията за издаване на разрешения в процеса на издаване на разрешения и обществените консултации за даден проект така, че те да бъдат изпълнявани на етапи, при условие че процесът на издаване на разрешение е опростен и ускорен.
- (51) Настоящият регламент следва да се прилага единствено за издаването на разрешения за проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, за участието на обществеността в такива проекти и за тяхното регулиране. При все това държавите членки следва да могат да приемат национална уредба за прилагане на същите или на подобни правила спрямо други проекти, които нямат статут на проекти от общ интерес или проекти от взаимен интерес в рамките на обхвата на настоящия регламент.

- (52) Десетгодишният план за развитие на мрежата в целия Съюз предоставя солидна основа за определянето на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес. Въпреки че Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия („ЕМОПС за електроенергия“), Европейската мрежа на операторите на преносни системи за газ („ЕМОПС за газ“), Европейската мрежа на операторите на мрежи за водород (ЕМОМВ) и ОПС продължават да изпълняват важна роля в процеса, за да се увеличи политическата тежест, уместността и стабилността на процеса, е необходимо засилено рационализиране и управление, по-специално по отношение на определянето на сценариите за бъдещето, установяването на дългосрочните недостатъци и участъците с недостатъчна преносна/пропускателна способност на инфраструктурата и преодоляването на тези недостатъци с най-подходящи решения. Поради това Агенцията и Комисията следва да имат по-голяма роля в процеса на изготвяне на десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз съгласно регламенти (ЕС) № 2019/943 и (ЕС) 2024/1789.

- (53) Като се има предвид, че избраният сценарий и основните допускания в него изпълняват важна роля в процеса на планиране на развитието на мрежата в целия Съюз, Комисията следва да има основна роля при неговото определяне, **в тясно сътрудничество с ЕМОПС**. Това следва да спомогне за рационализиране на входящите данни и да гарантира по-добро съответствие с целите на политиката на Съюза. **Важно е в основните допускания да се вземе предвид основната цел за увеличаване на интеграцията на вътрешния пазар, включително чрез намаляване на изолацията на периферните и островните държави членки.** Освен това е уместно десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз да се основават на един основен сценарий, **придружен от [...] анализи на чувствителността [...], в които се проучват, например, алтернативни комбинации на предлагане, модели на търсене или наблюдавани тенденции в системата.** Тези чувствителности следва да спомогнат за разглеждането на редица реалистични пътища за декарбонизация и следователно да засилят стабилността на рамката на ЕС за планиране на инфраструктурата, като се вземат предвид действителната динамика на европейската енергийна система и изборът на държавите членки за планиране. [...] Основната цел на сценария е да се осигури обща основа за оценка на недостатъците по отношение на инфраструктурата и ползите от кандидатите за проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, с оглед на постигането на пазарна интеграция и сближаване на цените. Съвместният сценарий, който трябва да се използва за десетгодишния план за развитие на мрежата съгласно член 55 от Директива (ЕС) 2024/1788 на Европейския парламент и на Съвета, следва да бъде в съответствие с основния сценарий. Анализите на чувствителността, разработени в съответствие с член 11 от настоящия регламент, и допълнителните сценарии или анализи на чувствителността също биха могли да се разглеждат за по-информирани инвестиционни решения. Нарастващото значение на основния сценарий изисква активно участие от страна на ЕМОПС за електроенергия, ЕМОМВ и ЕМОПС за газ, на държавите членки и на Агенцията, за да се гарантира предоставянето на съответните данни и информация и съгласуването на сценария с развитието на национално равнище, и отразява националните планове в областта на енергетиката и климата, като освен това отчита националните и регионалните особености, включително различията в цените на енергията между регионите. Използваните допускания следва да бъдат проверявани от държавите членки. Представителната група на заинтересованите страни следва да продължи да предоставя координиран принос и съвети от страна на заинтересованите страни относно разработването на сценарии.

- (53a) За да се отговори на нуждите от инфраструктура със значително трансгранично значение, укрепването на вътрешната мрежа в рамките на дадена държава членка може, когато е целесъобразно, да бъде групирено с други инвестиции, насочени към дадена трансгранична нужда, за да бъде разглеждано и оценявано като един проект съгласно настоящия регламент, при условие че тези кълстери от проекти и включените инвестиционни елементи отговарят на съответните критерии за ПОИ.**
- (54) Процесът на определяне на нуждите от инфраструктура следва да има по-силна роля при насочването на планираните инфраструктурни инвестиции. В сравнение с настоящата практика процесът следва да бъде по-обхванат и да разглежда по-задълбочено междусекторните връзки и решенията без изграждане на мрежа, за да се определи ясно кои решения имат най-голям принос за енергийната система с оглед постигането на целите в областта на енергетиката и климата. Агенцията следва да участва по-активно в определянето на рамката за процеса и неговата проверка, за да се увеличи приемането на последващите решения, необходими за преодоляване на недостатъците. Тя следва да разработи методики за процеса на определяне на нуждите от инфраструктура, който ще се провежда от ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ, с цел да се гарантира, че резултатите са достатъчно надеждни и са в съответствие с принципите, определени в настоящия регламент. Окончателното одобрение на доклада за определяне на нуждите от страна на органа за вземане на решения на групата за TEN-E следва да бъде силен сигнал за организаторите на проекти относно областите, където има необходимост от потенциални проекти.

- (55) С увеличаването на обхвата и степента на детайлност на процеса на определяне на нуждите от инфраструктура следва да се даде възможност за по-добро съответствие на планираните проекти с нуждите от разширяване на преносната способност. Освен това следва да се даде възможност за последващ процес, водещ до установяването на нови решения, които могат да отговорят на необхванатите нужди. ОПС следва да бъдат основният орган, който да предлага възможни проекти за преодоляване на недостатъците, но следва да се вземат предвид и алтернативни решения, идващи от други заинтересовани страни. Затова процесът на обхващане на нуждите следва да бъде резултат от регионално сътрудничество и в дискусиите следва да бъдат включени съответните заинтересовани страни. Централната роля на Комисията в процеса следва да доведе до засилване на регионалното сътрудничество и участието на държавите членки, националните регулаторни органи, организаторите на проекти и други заинтересовани страни в усилията за разработване на най-подходящите проекти, независимо дали става въпрос за решения без изграждане на мрежа или за инфраструктурни решения, които да отговорят на евентуални неудовлетворени нужди. Като последна мярка Комисията следва да има правото да отправи покана за представяне на предложения, за да преодолее недостатъчния напредък в справянето с трайните недостатъци. Следва да се гарантира, че допустимите проекти са включени възможно най-скоро в следващите национални планове за развитие, десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз и списъка на Съюза, **като се следват приложимите процедури.**
- (56) Необходим е анализ на разходите и ползите, обхващащ енергийната система като цяло, за да се гарантира, че планирането на инфраструктурата отразява променящите се нужди на една интегрирана и декарбонизирана система чрез последователна оценка на всички съответни разходи и ползи, за да се определят най-ефикасните решения за постигане на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата. Решенията без изграждане на мрежа, например оценката на преносната способност и на трансформаторите в реално време, усъвършенстваните системи за контрол на потока на мощност или платформите за цифрови близнаци, следва да имат по-голяма роля при посрещането на нуждите на мрежата както от оперативна гледна точка, така и от гледна точка на разширяването, и поради това също следва да бъдат обхванати от анализа на разходите и ползите за цялата енергийна система.

- (57) В десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз следва да се предостави цялостен преглед на планираните инфраструктурни проекти с трансгранично въздействие в Съюза. Решенията без изграждане на мрежа и решенията за гъвкавост следва да бъдат неразделна част от плана, така че да се предоставя пълна картина на бъдещите инвестиции, необходими за оптималната работа на електроенергийните мрежи и мрежите за водород. Специално внимание следва да се обърне и на проекти, подобряващи сигурността и устойчивостта на мрежата.
- (58) При изпълнението на задачите си, предхождащи приемането на десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, ЕМОПС за електроенергия, ЕМОМВ, Агенцията и Комисията следва да проведат обстоен процес на консултации с участието на всички съответни заинтересовани страни. Тези заинтересовани страни следва да включват Европейския орган за сътрудничество между операторите на електроразпределителни системи в Европейския съюз, асоциациите, участващи в пазарите на електроенергия, газ и водород, отоплението и охлаждането, улавянето и съхранението на въглероден диоксид и улавянето и оползотворяването на въглероден диоксид, независимите доставчици на услуги по агрегиране, операторите, предоставящи услуги за реакция на потреблението, организациите, участващи в решения за енергийна ефективност, промишлени отрасли, включително транспорт, цифровизация и данни, както и сдруженията на потребителите на енергия, Европейския научен консултативен съвет по изменението на климата и представителите на гражданското общество, според случая. Представителната група на заинтересованите страни се е доказала като ефективен форум за сътрудничество между тях и следва да се окаже подкрепа за нейния по-нататъшен принос към десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз. Консултацията следва да бъде открита и прозрачна и да бъде организирана своевременно, за да се даде възможност за обратна връзка от заинтересованите страни при подготовката на ключови етапи от десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, например установяването на пропуски в инфраструктурата и методиката за анализ на разходите и ползите за оценка на проектите. ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ следва надлежно да вземат предвид информацията, получена от заинтересованите страни по време на консултациите, и да обяснят по какъв начин са взели предвид тази информация при представянето на окончателните предложения.

- (59) Планирането на енергийната инфраструктура следва правилно да отразява свързването и взаимните връзки между енергоносителите. Разработването на сценариите, процесът на определяне на нуждите от инфраструктура и методиките за анализ на разходите и ползите следва да се основават на интегриран, дългосрочен и оптимизиран подход за „единна енергийна система“ и моделиране, при което се използват общи допускания и последователни методики. Засилената междусекторна координация при планирането на инфраструктурата следва да допринесе за по-оптимално приоритизиране и внедряване на нови инфраструктурни решения.
- (60) От голямо значение е да се гарантира, че само инфраструктурни проекти, за които не съществуват разумни алтернативни решения, могат да получат статут на проект от общ интерес или проект от взаимен интерес, което означава също, че принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място следва да се има предвид при планирането на енергийната инфраструктура и в работата на регионалните групи при изготвянето на регионалните списъци с предложени проекти. В съответствие с принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място следва да бъдат разгледани всички подходящи **икономически и технически осъществими** алтернативи на новата инфраструктура за гарантиране на бъдещите нужди от инфраструктура. Специално внимание следва да се обърне на решенията без изграждане на мрежа или цифровите решения, както и на използването на реакция на потреблението или гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива, което може да доведе до подобряване на цялостната ефективност на мрежите. Затова тези решения следва да се разглеждат приоритетно от страна на системните оператори при оценката на проекти за разширяване на системата. **Тези решения могат да допълнят необходимото физическо укрепване на мрежата, но може да не са достатъчни сами по себе си, за да се отговори на установените нужди на системата.** Следва да се стимулира повишена ефективност на разходите при използването на мрежите, по-специално чрез използването на ценови сигнали, свързани с местоположението и времето на ползване, в мрежовите такси и схемите за подпомагане.

- (61) За да постигне целта на Съюза за неутралност по отношение на климата до 2050 г., Съюзът трябва да увеличи значително производството на електроенергия от възобновяеми източници. Инвестициите в инсталации за енергия от възобновяеми източници в морето следва да се увеличат с цел достигане на най-малко 350 GW производство на енергия от възобновяеми източници в морето в съответствие с кумулативните необвързващи регионални цели на държавите членки за енергия от възобновяеми източници в морето, актуализирани през декември 2024 г. и подкрепени в съобщението на Комисията от 24 октомври 2023 г., озаглавено „Постигане на амбициите на ЕС в областта на енергията от възобновяеми източници в морето“³⁰. С първите планове за развитие на електроенергийни мрежи в морето, публикувани от ЕМОПС за електроенергия през януари 2024 г., беше направена важна крачка напред, като беше поставена основа за регионалните амбиции на държавите членки за инсталации в морето чрез планирането на електроенергийни мрежи в морето. Това следва да допринесе за определянето на трансгранични проекти за енергия от възобновяеми източници в морето, включително хибридни и трансгранични радиални проекти, за да се осигури оптимизирано и разходно ефективно развитие на електроенергийни мрежи в морето на равнище морски басейни. Стратегическата дългосрочна логика, включена в планове за развитие на електроенергийни мрежи в морето, следва да бъде разширена, за да включва електроенергийните мрежи на сушата, както и мрежите за водород.
- (62) Оценката на ползите и разходите на приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, за енергия от възобновяеми източници следва да подкрепя държавите членки да извършват предварителен анализ във връзка с подялбата на разходите на равнището на приоритетния коридор за мрежи, разположени в морето, за да обосноват последващото поемане на съвместни политически ангажименти за трансгранични проекти за мрежи, разположени в морето. Насоките на Комисията относно рамките за кооперирани инвестиции за проекти, разположени в морето, от 27 юни 2024 г. следва да послужат за основа при оценката на ползите и разходите във връзка с приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, за енергия от възобновяеми източници и могат да бъдат актуализирани от Комисията с участието на държавите членки, съответните ОПС, Агенцията и националните регулаторни органи, когато това се счита за уместно.

³⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите от 24 октомври 2023 г. „Постигане на амбициите на ЕС в областта на енергията от възобновяеми източници в морето“ (COM(2023) 668 final).

- (63) Разходите за разработването, изграждането, експлоатацията и поддържането на проектите от общ интерес следва по принцип да се поемат от ползвателите на инфраструктурата. Разпределението на разходите следва да гарантира, че крайните ползватели не са несъразмерно обременени, особено ако това би могло да доведе до енергийна бедност. Проектите от общ интерес следва да са допустими за трансгранично разпределение на разходите, ако оценката на търсенето на пазара или на очакваното въздействие върху тарифите е показала, че не може да се очаква разходите да бъдат покрити от тарифите, плащани от ползвателите на инфраструктурата. **Следва да се отбележи, че разпоредбите относно трансграничното разпределяне на разходите не се прилагат за онези проекти от общ интерес, които не попадат в компетентността на националните регулаторни органи и следователно не могат да получат решение за трансгранично разпределяне на разходите, като например проекти за помпено-акумулиращи електроцентрали, които не са регулирани и не се финансират чрез националните тарифни системи.**

- (64) В условията на все по-взаимносвързан енергиен пазар наличието на ясни и прозрачни правила за трансгранично разпределение на разходите е необходимо за ускоряването на инвестициите в трансгранична инфраструктура и в проекти с трансгранично въздействие. С нарастващата интеграция на трансграничната енергийна инфраструктура все повече проекти осигуряват ползи отвъд териториите, където са изградени. Поради това справедливата и прозрачна подялба на разходите е от съществено значение, за да се избегне непропорционална тежест за местните потребители. Обсъждането на подходящото разпределение на разходите следва да се основава на анализа на разходите и ползите на даден инфраструктурен проект, извършен въз основа на хармонизирана методика за анализ, обхващащ енергийната система като цяло, като се използват основния сценарий и всички анализи на чувствителността, установени за целите на десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, изготвяни съгласно регламенти (ЕС) № 2019/943 и (ЕС) 2024/1789, с което се дава възможност за надежден анализ на приноса на проекта от общ интерес или взаимен интерес за постигане на целите на енергийните политики на Съюза за декарбонизация, пазарна интеграция, конкуренция, устойчивост и сигурност на доставките. Държавите членки и националните регулаторни органи, на чиято територия се намират поне 10 % от **нетните** ползи от даден проект, **разбирани като разликата между остойностените положителни ползи и отрицателните ползи от проекта за обществото или за части от обществото**, следва да участват в обсъжданията относно **оценките на разходите и ползите и на подялбата на разходите**. Това участие следва да гарантира прозрачност на ранен етап от разработването на проекта, да подкрепя справедливото разпределение на разходите и ползите и да улеснява ефективното изпълнение на проекта и реализирането на ползите от него. В същото време такова участие не създава задължение за поемане на разходите по проекта. [...] Освен това в споразуменията за трансгранично разпределение на разходите следва да се разглеждат последващи договорености с цел да се гарантира справедливото и пропорционално участие на държави, които не са приемащи държави, при условие че тези корекции са ясно определени и структурирани по начин, гарантиращ инвестиционната сигурност.

- (65) От първостепенно значение е да се осигури стабилна финансова рамка за развитието на проекти от общ интерес, като едновременно с това се сведе до минимум необходимостта от финансово подпомагане, и същевременно да се насърчават с подходящи стимули и финансови механизми заинтересованите инвеститори. Когато вземат решение относно трансграничното разпределяне на разходите, националните регулаторни органи следва да разпределят ефикасно направените инвестиционни разходи, както е целесъобразно с оглед на своите национални подходи и методики за подобна инфраструктура, през границите в тяхната цялост и да ги включат в националните тарифи. Впоследствие, когато е уместно, националните регулаторни органи следва да определят дали тяхното влияние върху националните тарифи би могло да доведе до непропорционална тежест за потребителите в съответните им държави членки. Националните регулаторни органи следва да избягват рисковете, свързани с двойната подкрепа на проекти, като вземат предвид действителните или прогнозните такси и приходи. Тези такси и приходи следва да се вземат предвид единствено доколкото са свързани с проектите и са предназначени да покриват съответните разходи.
- (66) За да се улеснят обсъжданията относно подялбата на разходите между съответните държави членки и трети държави, следва да се предвиди възможност за обединяване на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес. По този начин групи от държави членки могат да третират даден пакет от проекти като взаимноизгоден, с което може да се насърчат решения в полза на всички страни, да се намалят рисковете и транзакционните разходи при преговорите и да се увеличи вероятността за изпълнение. С допълнителна подкрепа на равнището на Съюза — например чрез Механизма за свързване на Европа или на регионално равнище, като се използват приходи от претоварване — още повече може да се улеснят подобни споразумения и да се насърчи навременното изграждане на приоритетна инфраструктура. **За да се улесни определянето и обсъждането на такива пакети от проекти, държавите членки и националните регулаторни органи могат да вземат предвид съответната доброволна регионална работа по анализа на разходите и ползите и подялбата на разходите на пакета от проекти.**

- (67) В член 19, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/943 се определят три приоритетни цели за използването на приходите, получени от разпределението на междузонов капацитет, а именно: а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, включително обезщетение за гарантиране на капацитета; б) поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на съществуващите междусистемни електропроводи или чрез покриване на разходи, произтичащи от инвестиции в мрежи, свързани с намаляване на претоварването на междусистемните електропроводи; и в) обезщетяване на операторите на разположени в морето съоръжения за производство на електроенергия от възобновяеми източници. ОПС следва да гарантират, че и трите приоритетни цели са изпълнени, включително целта в буква б). За да се улесни финансирането на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, които водят до намаляване на претоварването на междусистемните електропроводи, и за да се осигури предвидимост и прозрачност в обсъжданията относно решенията за трансгранично разпределение на разходите съгласно член 16 от настоящия регламент, е целесъобразно да се изисква от ОПС да **запишат [...] ограничен дял от приходите от претоварване за такива инвестиции в отделен ред по вътрешна сметка, във или извън счетоводните книги и в съответствие с националните правни и регулаторни разпоредби, определени от компетентния орган, и съгласно съответната методика на ACER.** Това изискване не засяга отговорността на ОПС да вземат решения относно приоритетите за финансиране под надзора на регулаторните органи и в съответствие с методиката, одобрена съгласно член 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/943. То не следва да се прилага, когато може да се докаже, че няма нужда от изграждане на допълнителна трансгранична преносна способност на границите на съответната държава членка, **въз основа на последния одобрен доклад на ЕМОПС-Е за определяне на нуждите от инфраструктура.**
- (67а) Някои държави членки, по-специално държавите членки с няколко тръжни зони, отбелязаха значително увеличение на приходите си от претоварване поради специфичното си географско местоположение. Поради това изискването за разпределянето на дял от приходите от претоварване за проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес не следва да се прилага за приходите от претоварване, произтичащи от вътрешните граници на тръжните зони в рамките на дадена държава членка.

- (676) **Междусистемните връзки сами по себе си не могат да се справят по подходящ начин с предизвикателствата, свързани с адекватността на ресурсите. Увеличеното производство на електроенергия без изкопаеми горива в близост до потреблението може да подпомогне продължаващата електрификация, да допринесе за по-ефективно използване на съществуващите мрежи и да подобри адекватността на ресурсите. Държавите членки си запазват правото да определят своя енергиен микс и общата структура на своите енергийни доставки.**
- (68) Когато в дадена държава членка няма ОПС, позоваванията на ОПС в настоящия регламент следва да се прилагат *mutatis mutandis* за операторите на разпределителни системи (ОРС).
- (69) Съгласно нормативната уредба на вътрешния енергиен пазар се изисква тарифите за достъп до мрежите да осигуряват подходящи стимули за инвестиции. Има вероятност обаче някои видове проекти от общ интерес да пораздат странични въздействия, които невинаги могат да бъдат включени в обикновената тарифна система и възстановени чрез тази система. При прилагането на нормативната уредба на вътрешния енергиен пазар националните регулаторни органи следва да осигуряват стабилна и предвидима регулаторна и финансова рамка със стимули за проектите от общ интерес, включително дългосрочни стимули, които са съизмерими със специфичното равнище на риска при даден проект. Тази рамка следва да се отнася по-специално за трансгранични проекти, за иновативни технологии за пренос на електроенергия, позволяващи широкомащабното интегриране на енергия от възобновяеми източници, на разпределени енергийни ресурси или на техники за реакция на потреблението във взаимосвързани мрежи, както и за проекти за енергийни технологии и цифровизация, които или има вероятност да са свързани с по-големи рискове в сравнение с подобни проекти, разположени само в една държава членка, или които се очаква да донесат по-големи ползи за Съюза. Освен това проектите с големи оперативни разходи също следва да имат достъп до подходящи стимули за инвестиции. По-специално мрежите за енергия от възобновяеми източници в морето, изпълняващи две функции — на междусистемни електропроводи и на свързване на проекти за енергия от възобновяеми източници в морето — е вероятно да понесат по-високи рискове в сравнение със съпоставими проекти на сушата поради присъщата им връзка с производствени мощности, която поражда регулаторни рискове, финансови рискове, например необходимост от инвестиции за поемане на предвиджано допълнително натоварване в бъдещи периоди, пазарни рискове и рискове, отнасящи се до използването нови иновативни технологии.

- (70) В Регламент (ЕС) 2022/869 беше показана ползата от привличането на частно финансиране чрез предоставянето на значителна финансова помощ от страна на Съюза, която дава възможност за реализация на проекти от значение за Съюза. Предвид икономическата и финансовата ситуация и бюджетните ограничения предоставянето на целева подкрепа съгласно многогодишната финансова рамка следва да продължи с цел ограничаване на риска във връзка с проектите и привличане на частни инвестиции, за да се увеличи максимално въздействието на публичното финансиране и ползите от него за гражданите на Съюза и да бъдат привлечени нови инвеститори в приоритетните коридори и области на енергийната инфраструктура, определени в приложение I към настоящия регламент, като същевременно бюджетният принос на Съюза се запази в минимален размер.
- (71) Проектите от общ интерес следва да са допустими за финансова помощ от Съюза за проучвания и при определени условия — за строително-монтажни работи съгласно Регламент (ЕС) 2021/1153 на Европейския парламент и на Съвета³¹ под формата на безвъзмездна помощ или иновативни финансови инструменти, с цел да се създадат предпоставки за предоставянето на специална подкрепа на онези проекти от общ интерес, които не са жизнеспособни при съществуващата регулаторна рамка и пазарни условия. Важно е да се избягва всякакво нарушаване на конкуренцията, особено между проекти, които допринасят за изграждането на един и същи приоритетен коридор на Съюза. Тази финансова помощ следва да осигурява необходимите полезни взаимодействия с други фондове на Съюза, предоставящи средства за финансиране на интелигентни електроразпределителни мрежи, и с механизма на Съюза за финансиране на енергията от възобновяеми източници, установен с Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1294 на Комисията³².

³¹ Регламент (ЕС) 2021/1153 на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2021 г. за създаване на Механизъм за свързване на Европа и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1316/2013 и (ЕС) № 283/2014 (ОВ L 249, 14.7.2021 г., стр. 38, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

³² Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1294 на Комисията от 15 септември 2020 г. относно механизма за финансиране на възобновяемата енергия в Съюза (ОВ L 303, 17.9.2020 г., стр. 1, http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

(71a) Развитието на пазара на водород изисква да се вземе предвид цялата верига за създаване на стойност. С пакета за пазара на водород и декарбонизиран газ вече се установяват разпоредби относно тарифите, възстановяването на разходите за операторите на мрежи за водород и възможността държавите членки да въведат механизми за разпределяне на разходите към различни периоди на национално равнище, включително възможността да въведат мерки, например държавни гаранции, за покриване на финансовия риск за операторите на мрежи за водород, свързан с първоначалния недостиг във възстановяването на разходите, произтичащ от прилагането на разпределение на разходите към различни периоди. На държавите членки, които изпълняват проекти от общ интерес в областта на водорода, се позволява да въвеждат такова разпределение на разходите към различни периоди в случаи, засягащи повече от една държава членка. Разпределението на разходите към различни периоди и използваната за него методика следва, както в случаите в рамките на една държава членка, да подлежат на одобрение от регулаторните органи на съответните държави членки. С оглед на възможността на равнището на държавите членки, предвидена в член 5, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1789, за въвеждане на мерки като държавна гаранция за покриване на финансовия риск на операторите на мрежи за водород, свързан с първоначалния недостиг на възстановяване на разходите, произтичащ от прилагането на разпределение на разходите към различни периоди, Комисията следва да направи оценка на предизвикателствата във връзка с трансграничните проекти в областта на водорода. В оценката следва да се набележат алтернативни решения на проблема, включително тяхното въздействие, разходи и ползи, по интегриран и балансиран начин. В този контекст Комисията следва да участва в структуриран обмен със съответните заинтересовани страни както относно ефективността на съществуващите мерки за трансгранични проекти, така и относно потенциалните мерки за справяне с предизвикателствата, за по-нататъшно намаляване на риска при проектите от общ интерес за тръбопроводи за водород с особено голямо трансгранично значение и стратегическа стойност за Съюза, и когато е уместно, относно разработването на пътна карта за изпълнение с цел допълнително подпомагане на разрастването на мрежите за водород.

- (716) С Регламент (ЕС) № 838/2010 на Комисията се установяват правила за компенсиране на операторите на преносни системи за разходите, произтичащи от поемането на трансгранични потоци на електроенергия, а в член 17 от посочения регламент се предвижда рамка за трансгранично разпределение на разходите за проекти от общ интерес между държавите членки. Тези механизми обаче вече не отразяват напълно всички инфраструктурни капиталови и оперативни разходи, които се поемат от държавите членки, приемащи значителни транзитни потоци в полза на вътрешния енергиен пазар. Поради това Комисията, в сътрудничество с Агенцията и съответните заинтересовани страни, следва да направи преглед на адекватността на съществуващите договорености с оглед на настоящите модели на транзит и действително направените разходи и да прецени дали са необходими допълнителни мерки на равнището на Съюза, за да се гарантира по-справедливо разпределение на разходите, свързани с транзита.
- (72) Към инвестициите в проекти от общ интерес следва да се прилага триетапен подход. Първо, пазарът следва да се ползва с приоритет при инвестирането. Второ, ако инвестициите не се извършат от пазара, следва да се проучат регулаторните решения, следва да се адаптира съответната нормативна уредба, когато е необходимо, и да се осигури правилното прилагане на съответната нормативна уредба. Трето, ако първите два етапа не са достатъчни за осигуряването на необходимите инвестиции в проекти от общ интерес, следва да има възможност да се предостави финансова помощ от страна на Съюза, ако проектът от общ интерес отговаря на приложимите критерии за допустимост и когато е уместно, като се вземе предвид потенциално непропорционално увеличение на тарифите, в зависимост от оценката на компетентните национални регулаторни органи.

- (73) Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес не следва да бъдат допустими за получаване на финансова помощ от Съюза, когато организаторите на проекти, операторите или инвеститорите се намират в едно от положенията за отстраняване, посочени в член 138 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета³³, например в случаи на осъдителна присъда за измама, корупция или поведение, свързано с престъпна организация. Следва да бъде възможно даден проект от общ интерес да бъде отстранен от списъка на Съюза, ако включването му в списъка се е основава на невярна информация, която е била определяща за това включване, или проектът не е съответствие с изискванията на правото на Съюза. За проект от общ интерес, намиращ се в държавите членки, които се ползват от дерогация съгласно настоящия регламент, съответните държави членки следва да гарантират, че когато подкрепят заявления за финансиране съгласно Регламент (ЕС) 2022/869 за такива проекти, проектите не облагодетелстват пряко или непряко лица или субекти, които се намират в някое от положенията за отстраняване, посочени в член 138 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
- (74) Безвъзмездна помощ за строително-монтажни работи, свързани с проекти от взаимен интерес, следва да се предлага при същите условия, както за проекти от общ интерес, когато те допринасят за общите цели на политиката на Съюза в областта на енергетиката и климата и целите за декарбонизация на третата държава са в съответствие с Парижкото споразумение.

³³ Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (75) Съюзът следва да улеснява енергийните проекти в необлагодетелствани, по-слабо свързани, периферни, най-отдалечени или изолирани региони, за да се даде възможност за достъп до трансевропейските енергийни мрежи, за да се ускори процесът на декарбонизация и да се намали зависимостта от изкопаеми горива. **В регионите, в които ниската степен на взаимосвързаност може да бъде постоянен проблем, решенията за гъвкавост и съхранение на енергия също играят решаваща роля за интегрирането на енергията от възобновяеми източници и имат значително положително въздействие върху целите на Съюза в областта на енергетиката и климата. Такива проекти не следва да бъдат изключвани от финансова помощ от Съюза единствено поради ниска степен на физическа взаимосвързаност и тяхното трансгранично въздействие и принос за пазарната интеграция следва да отразяват системната им роля в декарбонизираните изолирани или слабо свързани енергийни системи.**
- (76) В съответствие със заключенията на Европейския съвет от 4 февруари 2011 г., според които нито една държава членка не трябва да остане изолирана от европейските газо- и електропреносни мрежи след 2015 г., нито енергийната ѝ сигурност да бъде изложена на риск поради липсата на подходящи връзки, настоящият регламент има за цел да осигури достъп до трансевропейските енергийни мрежи, като сложи край на енергийната изолация на Кипър и Малта, които все още не са свързани с трансевропейската газова мрежа. Тази цел следва да бъде постигната, като се предостави възможност проектите в процес на разработване или планиране, на които е предоставен статут на проект от общ интерес съгласно Регламент (ЕС) № 2022/869, да запазят своя статут, докато Кипър и Малта не бъдат свързани с трансевропейската газова мрежа или до 31 декември 2033 г.[...], в зависимост от това коя е по-ранната дата. **Като се имат предвид техните уникалните особености, свързването на тези две островни държави членки към трансевропейската газова мрежа продължава да бъде важна цел за Съюза.** Освен че допринасят за развитието на пазара на енергия от възобновяеми източници, гъвкавостта и устойчивостта на енергийната система и сигурността на доставките, тези проекти ще осигурят достъп до бъдещите пазари на енергия, включително водород, и ще допринесат за постигането на общите цели на политиката на Съюза в областта на енергетиката и климата.

- (77) С цел да се осигури съгласуваност на предложените в настоящия регламент промени с рамката на Съюза относно пазарите на електроенергия, газ и водород, се предлагат съответни изменения на членове 3 и 11 от Регламент (ЕС) 2019/942 на Европейския парламент и на Съвета³⁴, член 48 от Регламент (ЕС) 2019/943 и членове 60 и 61 от Регламент (ЕС) 2024/1789. Тези изменения се отнасят до използването на основния сценарий в десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, разглеждането на решения без изграждане на мрежа и други алтернативи на разширяването на системата, както и изясняването на времевия обхват на плановете. Поради това посочените регламенти следва да бъдат съответно изменени.
- (78) За да се гарантира своевременното разработване на основни енергийни инфраструктурни проекти за Съюза, третият списък на Съюза на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес следва да остане в сила до влизането в сила на първия списък на Съюза на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, изготвен съгласно настоящия регламент. Освен това, за да се даде възможност за разработването, наблюдението и финансирането на проектите от общ интерес, включени в третия списък на Съюза съгласно Регламент (ЕС) 2022/869, някои разпоредби на Регламент (ЕС) 2022/869 следва да останат в сила и да пораждат действие до влизането в сила на първия списък на Съюза на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, изготвен съгласно настоящия регламент.
- (79) С цел да се гарантира, че списъкът на Съюза е ограничен до проекти, които допринасят в най-голяма степен за осъществяването на приоритетните коридори и области на стратегическата енергийна инфраструктура, посочени в приложение I към настоящия регламент, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС за изменение на приложенията към настоящия регламент с цел изготвяне и преразглеждане на списъка на Съюза, като същевременно се зачита правото на държавите членки да одобряват проекти в списъка на Съюза, свързани с техните територии.

³⁴ Регламент (ЕС) 2019/942 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>.)

- (80) За да се осигурят еднакви условия за прилагането на разпоредбите на настоящия регламент по отношение на разработването на основен сценарий, да се определят условията, при които ОПС могат да използват приходите от преговаряване, и да се определят условията, при които целта на член 19, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2019/943 се счита за адекватно изпълнена, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета.
- (81) [...]
- (82) От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество³⁵. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

³⁵ Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество (ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

- (83) Обсъжданията в групите са особено важни за приемането от Комисията на делегираните актове за установяване на списъка на Съюза. Следователно е целесъобразно, доколкото това е възможно, Европейският парламент и Съветът да получават информация за резултатите и да могат да изпращат експерти на заседанията на групите в съответствие с Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество. С оглед на необходимостта да се гарантира постигането на целите на настоящия регламент и като се взема под внимание броят на проектите, включени в списъците на Съюза досега, общият брой на проектите в списъка на Съюза следва да се запази управляем и следователно той не би трябвало да бъде значително по-голям от 220.
- (84) Поради това регламенти (ЕС) 2019/942, (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789 следва да бъдат съответно изменени, а Регламент (ЕС) 2022/869 следва да бъде отменен.
- (85) Доколкото целите на настоящия регламент, а именно развитието и оперативната съвместимост на трансевропейските енергийни мрежи и свързването с такива мрежи, които допринасят за гарантиране на смекчаването на изменението на климата, и по-специално за постигането на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и на целта му за неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г., и за осигуряване на междусистемни връзки, енергийна сигурност, пазарна и системна интеграция, конкуренция, която е в полза на всички държави членки и достъпни цени на енергията, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците от предложеното действие могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящия регламент се установяват указания за навременно разработване и оперативна съвместимост на приоритетните коридори и области на трансевропейската енергийна инфраструктура (приоритетни коридори и области на енергийната инфраструктура), посочени в приложение I, които допринасят за гарантиране на смекчаването на изменението на климата, и по-специално за постигане на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и на целта му за неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г., и за гарантиране на осигуряването на междусистемни връзки, енергийна сигурност, пазарна и системна интеграция и конкуренция, която е в полза на всички държави членки, както и на достъпни цени на енергията.
2. По-специално настоящият регламент:
 - а) урежда определянето на проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес в списъка на Съюза;
 - б) улеснява навременната реализация на проектите в списъка на Съюза чрез рационализиране, по-тясно координиране и ускоряване на процесите на издаване на разрешения и чрез повишаване на прозрачността и на участието на обществеността;
 - в) съдържа правила за трансгранично разпределение на разходите и за стимули във връзка с риска при проекти в списъка на Съюза;
 - г) определя условията, на които проектите в списъка на Съюза трябва да отговарят, за да получават финансова помощ от Съюза.

Определения

За целите на настоящия регламент в допълнение към определенията в регламенти (ЕС) 2018/1999, (ЕС) 2019/942, (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789, както и в Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета³⁶ и директиви (ЕС) 2019/944 и (ЕС) 2024/1788, се прилагат следните определения:

- 1) „енергийна инфраструктура“ означава всякакво материално оборудване или съоръжения, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, посочени в приложение II, които са разположени в Съюза или свързват Съюза с трети държави;
- 2) „недостатъчна преносна/пропускателна способност на енергийната инфраструктура“ означава ограничаване на физическите потоци в рамките на енергийна система поради недостатъчна преносна способност, което включва, наред с другото, липса на инфраструктура;
- 3) „цялостно решение“ означава [...] документът, **издаден от националния компетентен орган**, достъпен за организаторите на проекти в писмена или електронна форма, съставен от или съдържащ **обвързващото** решение или множеството от **обвързващи** решения, взети от **съответния** компетентен орган или компетентни органи на държава членка, с изключение на съдилищата или трибуналите, в което се определя дали организаторът на даден проект е оправомощен да изгради енергийната инфраструктура, за да осъществи проект от общ интерес или проект от взаимен интерес, въз основа на обстоятелството, че има възможността да започне или да възложи и започне необходимите строително-монтажни работи („състояние на готовност за строителство“), без да се засяга което и да е решение, взето в контекста на административна процедура за обжалване;

³⁶ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- 4) „проект“ означава един или няколко електропровода, газопровода, съоръжения, оборудване или инсталации, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, посочени в приложение II;
- 5) „проект от общ интерес“ означава проект, който е необходим за реализацията на приоритетните коридори и области на енергийната инфраструктура, посочени от приложение I, който е включен в списъка на Съюза;
- 6) „проект от взаимен интерес“ означава проект, насърчаван от Съюза в сътрудничество с трета държава, който е подкрепен от правителствата на пряко засегнатите държави, допринася за постигането на целта на Съюза за неутралност по отношение на климата до 2050 г., включен е в списъка на Съюза и попада в една от категориите инфраструктура за електроенергия, посочени в точка 1), буква а), г) или [...]з) **или точка 5** от приложение II, и свързва електроенергийната система на Съюза с електроенергийната мрежа на трета държава, или който попада в една от категориите инфраструктура за водород, посочени в точка 2), **буква а) или г)** от приложение II, или който попада в една от категориите инфраструктура за CO₂, посочени в точка 4), буква а) или в) от [...] приложение II;
- 7) „конкуриращи се проекти“ означава проекти, които изцяло или частично са насочени към преодоляването на една и съща установена инфраструктурна нужда;
- 8) „организатор на проект“ означава:
- а) оператор на преносна система (ОПС), оператор на разпределителна система (ОРС), оператор на мрежа за водород (ОМВ) или друг вид оператор или инвеститор, разработващ проект в списъка на Съюза;
 - б) при наличието на повече от един такъв ОПС, ОРС, ОМВ, друг оператор или инвеститор, или на всякакво възможно тяхно групиране — образуването с юридическа правосубектност съгласно приложимото национално право, което е определено с договорно споразумение между тях и има правомощията да поема юридически задължения и да носи финансова отговорност от името на страните по договорното споразумение;

- 9) „интелигентна електроенергийна мрежа“ означава електроенергийна мрежа, включително на островите, които не разполагат с междусистемни връзки или не са свързани в достатъчна степен с трансевропейските енергийни мрежи, която предоставя възможност за ефикасна от гледна точка на разходите интеграция и активен контрол на поведението и действията на всички ползватели, свързани с нея, включително производителите, потребителите и произвеждащите потребители, за да се гарантира икономически ефективна и устойчива електроенергийна система с ниски загуби и високо равнище на интегриране на възобновяеми източници, на сигурност на доставките и на безопасност, и в която операторът на мрежата може да осъществява цифрово наблюдение на действията на свързаните към нея ползватели, и информационни и комуникационни технологии (ИКТ) за комуникация със съответните оператори на мрежи, производители, съоръжения за акумулиране на енергия и потребители или произвеждащи потребители, за да се осигури устойчивост, икономическа ефективност и сигурност на преноса и разпределението на електроенергия;
- 10) „национален регулаторен орган“ означава национален регулаторен орган, определен в съответствие с член 76, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1788 или регулаторен орган на национално равнище, определен в съответствие с член 57 от Директива (ЕС) 2019/944;
- 11) „компетентен национален регулаторен орган“ означава националният регулаторен орган в държавите членки, в които се осъществяват проектите, както и в държавите членки, върху които проектът оказва значително положително въздействие;
- 12) „съответен орган“ означава орган, който съгласно националното право е компетентен да издава различни разрешения и лицензи, свързани с планирането, проектирането и строителството на недвижими активи, необходими за завършването на проект от общ интерес или проект от взаимен интерес, включително самата енергийна инфраструктура, както и орган, компетентен да издава разрешения и лицензи, свързани с необходимите за завършването на проекта работи;

- 13) „строително-монтажни работи“ означава закупуването, доставката и внедряването на компонентите, системите и услугите, включително софтуера, извършването на свързани с проекта развойни дейности, дейности по промяна на предназначението, **модернизация** и строителни и монтажни дейности, приемането на съоръженията и стартирането на даден проект;
- 14) „проучвания“ означава дейностите, които се изискват, за да се подготви изпълнението на проект, като например проучвания за подготовка, **картографиране**, осъществимост, оценка, изпитване и утвърждаване, включително софтуер, както и всякакви други мерки за техническа помощ, включително предварителни действия за определяне и разработване на даден проект и решенията относно неговото финансиране, например проучване на определените обекти и подготовка на финансовия пакет;
- 15) „въвеждане в експлоатация“ означава процес на въвеждане в експлоатация на проект след неговото изграждане;
- 16) „специални съоръжения за водород“ означава инфраструктура за водород, проектирана за [...] транспортирането **или съхранението** изключително на чист водород без необходимост от допълнителни работи за приспособяване, включително тръбопроводни мрежи или съоръжения за съхранение, които представляват новоизградени съоръжения, преоборудвани съоръжения за природен газ или и двете;
- 17) „промяна на предназначението“ означава техническа модернизация или модификация на съществуващата инфраструктура за природен газ с цел да се гарантира, че тя е специално пригодена за използването изключително на водород;
- 18) „адаптиране към изменението на климата“ означава процес, който гарантира, че устойчивостта на енергийната инфраструктура спрямо възможни неблагоприятни въздействия на изменението на климата е осигурена посредством оценка на уязвимостта и риска, свързани с климата, включително посредством целесъобразни мерки за адаптиране;
- 19) „решения без изграждане на мрежа“ означава инвестиции в електроенергийната инфраструктура, които могат да увеличат съществуващия [...] **преносен** капацитет на мрежата или да подобрят ефективността на работата на мрежата чрез внедряване на технологии за подобряване на мрежовата производителност, включително цифрови решения.

ГЛАВА II

Проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес

Член 3

Списък на Съюза на проектите от общ интерес и на проектите от взаимен интерес

1. Създават се регионални групи (наричани по-нататък „групи“) по реда на процедурата, посочена в раздел 1 от приложение III. Членството във всяка група се основава на всеки приоритетен коридор и област и съответното им географско покритие, както е посочено в приложение I. Групите могат да се обединяват или да се срещат в различни конфигурации според необходимостта. Конфигурацията на междурегионалната среща на всички групи е групата TEN-E. Правото на вземане на решения в групите се ограничава до държавите членки и Комисията (наричани заедно „органът за вземане на решения“) и се основава на консенсус.
2. Групата TEN-E приема правилник за дейността, като взема предвид разпоредбите, изложени в приложение III. Този правилник за дейността се прилага за всички групи.
3. Органът за вземане на решения на всяка група приема регионален списък с проекти, изготвен в съответствие с: процеса, посочен в раздел 2 от приложение III; приноса на всеки проект към реализацията на приоритетните коридори и области на енергийната инфраструктура, посочени в приложение I; и изпълнението от тяхна страна на критериите, определени в член 4.

Когато органът за вземане на решения на дадена група изготвя своя регионален списък:

- а) всяко отделно предложение за проект се нуждае от одобрение от държавите членки, за чиято територия се отнася проектът; когато дадена държава членка не даде одобрението си, тя представя обосноващите си причини пред органа за вземане на решения;
- б) той взема предвид становището на Комисията с цел да се постигне управляем общ брой проекти в списъка на Съюза.

4. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 23 с цел допълване на настоящия регламент чрез създаване на списък на Съюза, при спазване на разпоредбите на член 172, втора алинея от Договора.

Списъкът на Съюза се изготвя на всеки две години въз основа на регионалните списъци, приети от органите за вземане на решения на групите съгласно раздел 1, точка 1 от приложение III, като се следва процедурата, посочена в параграф 3 от настоящия член.

Комисията приема делегирания акт за определяне на първия списък на Съюза съгласно настоящия регламент до 30 ноември 2029 г.

Ако делегиран акт, приет от Комисията съгласно настоящия параграф, не може да влезе в сила поради възражение от страна на Европейския парламент или на Съвета съгласно член 23, параграф 6, Комисията незабавно свиква групите, за да се изготвят нови регионални списъци, като се вземат предвид основанията за възражението.

Комисията приема във възможно най-кратък срок нов делегиран акт за изготвяне на списъка на Съюза.

5. При изготвянето на списъка на Съюза чрез съчетаване на регионалните списъци, посочени в параграф 3, Комисията, като отчита надлежно разискванията в групите:
- а) гарантира, че са включени само проектите, които отговарят на критериите, посочени в член 4;
 - б) гарантира междурегионална съгласуваност;
 - в) взема предвид становищата на държавите членки, както е посочено в раздел 2, точка 10 от приложение III;
 - г) се стреми да гарантира управляем общ брой на проектите в списъка на Съюза.
6. Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес, които попадат в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) от приложение II според случая, се превръщат в неразделна част от съответните регионални инвестиционни планове, приети в съответствие с член 34 от Регламент (ЕС) 2019/943, както и от съответните национални десетгодишни планове за развитие на мрежата, приети в съответствие с член 51 от Директива (ЕС) 2019/944 **и други национални инфраструктурни планове [...]**. Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес, които попадат в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 2 от приложение II, се превръщат в неразделна част от десетгодишния план за развитие на мрежата за водород съгласно член 55 от Директива (ЕС) 2024/1788 и други национални инфраструктурни планове [...]. На тези проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес се дава най-високият възможен приоритет във всеки от тези национални планове. Настоящият параграф не се прилага за конкуриращи се проекти или за проекти, които не са достигнали достатъчна степен на зрялост, за да се предостави изготвен конкретно за проекта анализ на разходите и ползите, както е посочено в раздел 2, точка 1, буква г) от приложение III.

7. Проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес, които попадат в категориите енергийна инфраструктура, посочени в точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) и точка 2 от приложение II според случая, и които са конкуриращи се проекти или проекти, които не са достигнали достатъчна степен на зрялост, за да се предостави изготвен конкретно за проекта анализ на разходите и ползите, както е посочено в раздел 2, точка 1, буква г) от приложение III, могат да бъдат включени в съответните регионални инвестиционни планове, националните десетгодишни планове за развитие на мрежата и други национални инфраструктурни планове, според случая, като проекти, които са в процес на разглеждане.

Член 4

Критерии за оценка на проектите от групите

1. Всеки проект от общ интерес трябва да отговаря на следните общи критерии:
- а) проектът е необходим за поне един от приоритетните коридори и области на енергийната инфраструктура, посочени в приложение I;
 - б) потенциалните общи ползи от проекта, оценени съгласно приложимите специфични критерии в параграф 3, надвишават разходите за него, включително в дългосрочен план;
 - в) проектът отговаря на някой от следните критерии:
 - i) засяга най-малко две държави членки, като пряко или непряко (чрез междусистемна връзка с трета държава) пресича границата на две или повече държави членки;
 - ii) разположен е на територията на една държава членка (на сушата или в морето, включително на острови) и има значително трансгранично въздействие съгласно посоченото в точка 1 от приложение IV.

2. Всеки проект от взаимен интерес трябва да отговаря на всички общи критерии, както следва:
- а) проектът допринася значително за постигането на целите, посочени в член 1, параграф 1, и на целите на третата държава, по-специално като не възпрепятства способността на третата държава да изведе постепенно от експлоатация производствените мощности за вътрешно потребление, използващи изкопаеми горива, както и за устойчивостта;
 - б) потенциалните общи ползи от проекта, оценени в съответствие с приложимите специфични критерии в параграф 3, за Съюза или кумулативно за Съюза и договарящата страна от Енергийната общност или държавата от ЕИП, пряко участваща в проекта, надвишават разходите за Съюза или кумулативно за Съюза и договарящата страна от Енергийната общност или държавата от ЕИП според случая, включително в по-дългосрочен план;
 - в) проектът свързва пряко територията на най-малко една държава членка с територията на трета държава чрез пряко свързване на съответната държава членка с първата точка на свързване в електроенергийната мрежа на третата държава или първата точка на свързване за водород или CO₂ в третата държава и има значително трансгранично въздействие, както е посочено в точка 2 от приложение IV;
 - г) за частта от проекта, разположена на територията на държава членка, проектът е в съответствие с директиви (ЕС) 2019/944 и (ЕС) 2024/1788, когато попада в категориите инфраструктура, определени в точки 1 и 2 от приложение II към настоящия регламент;
 - д) налице е висока степен на сближаване на политическата рамка на третата държава, участваща в процеса, и е доказано наличието на механизми за правоприлагане в подкрепа на целите на политиката на Съюза, за да се гарантират по-специално:

- i) доброто функциониране на вътрешния енергиен пазар в Съюза;
 - ii) сигурността на мрежите и сигурността на доставките в Съюза, основани, наред с другото, на разнообразни източници, сътрудничество и солидарност;
 - iii) енергийна система, включително производство, пренос и разпределение, насочена към постигане на целта за неутралност по отношение на климата в съответствие с Парижкото споразумение и целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и неговата цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г., и по-специално избягване на изместването на въглеродни емисии;
- е) участващата трета държава подкрепя приоритетния статут на проекта, както е посочено в член 7, и други инвестиции в третата държава, необходими за реализиране на ползите от проекта, както е посочено в буква б) от настоящия параграф, и се ангажира изрично да спазва подобен график за ускорено изпълнение и други мерки на политиката и мерки за регулаторна подкрепа, каквито са приложими за проекти от общ интерес в Съюза.

По отношение на проектите за съхранение на въглероден диоксид, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 4, буква в) от приложение II, проектът е необходим, за да се даде възможност за трансгранично транспортиране и съхранение на въглероден диоксид, а третата държава, в която се намира проектът, разполага с подходяща нормативна уредба, основана на доказани ефективни механизми за правоприлагане, за да се гарантира, че за проекта се прилагат стандарти и предпазни мерки, предотвратяващи всякакво изтичане на въглероден диоксид. Безопасността и ефективността на постоянното съхранение на въглероден диоксид се гарантират по отношение на климата, човешкото здраве и екосистемите и достигат поне на равнището, предвидено в правото на Съюза.

3. Следните специфични критерии се прилагат по отношение на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес според случая, които попадат в конкретни категории енергийна инфраструктура:
- а) за проектите за пренос, разпределение и акумулиране на електроенергия, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) от приложение II: проектът има значителен принос за устойчивостта чрез **намаляване на емисиите на парникови газове, по-специално чрез** интегрирането на енергия от възобновяеми източници в мрежата, пренос или разпределение на енергията, произведена от възобновяеми източници, до основни центрове на потребление и съоръжения за акумулиране, и за намаляване на ограничаването на производството на енергия, и допринася за изпълнението на поне един от следните специфични критерии:
 - i) пазарна интеграция, постигана, наред с другото, чрез премахване на енергийната изолация на поне една държава членка и намаляване на участъците с недостатъчна преносна/пропускателна способност в енергийната инфраструктура, конкуренция, оперативна съвместимост и гъвкавост на системата;
 - ii) сигурност на доставките, постигана, наред с другото, чрез оперативна съвместимост, гъвкавост на системата, **физическа сигурност и киберсигурност**, подходящи връзки и сигурност и надеждност в работата на системата;
 - б) за проектите за интелигентни електроенергийни мрежи, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 1, буква ж) от приложение II: проектът има значителен принос за устойчивостта чрез интегриране на енергия от възобновяеми източници в мрежата, и допринася за изпълнението на поне два от следните специфични критерии:
 - i) сигурност на доставките, постигана, наред с другото, чрез ефективност и оперативна съвместимост на преноса и разпределението на електроенергия в ежедневната работа на мрежата, избягване на претоварвания и интегриране и приобщаване на ползвателите на мрежата;
 - ii) пазарна интеграция, постигана, наред с другото, чрез ефективна работа на системата и използване на междусистемни електропроводи;

- iii) сигурност на системата, гъвкавост и качество на доставките, постигана, наред с другото, чрез възприемането на повече иновации в областта на балансирането, пазарите за гъвкавост, киберсигурността, наблюдението, управлението на системата и отстраняването на грешки;
- iv) интелигентна секторна интеграция — или в енергийната система чрез свързване на различни енергоносители и сектори, или в по-широк мащаб, като се насърчават полезните взаимодействия и съгласуването между секторите на енергетиката, транспорта и телекомуникациите;
- в) за проекти, попадащи в категорията инфраструктура, определена в точка 5[...], букви а)[...] и б) от приложение II: проектът допринася за следните специфични критерии:
 - i) сигурност на доставките, включително чрез защита на активите от рискове и принос към мерките, определени в членове 7 и 11 от Регламент (ЕС) 2019/941 относно готовността за справяне с рискове в електроенергийния сектор;
 - ii) мрежова сигурност, включително чрез мерки, улесняващи по-висока степен на физическа сигурност и киберсигурност, мониторинг и контрол на системите;
- г) за проектите за транспортиране и съхранение на въглероден диоксид, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 4 от приложение II: проектът допринася значително за устойчивостта чрез намаляване на емисиите на въглероден диоксид в свързаните промишлени съоръжения, както и за изпълнението на всеки от следните специфични критерии:
 - i) избягване на емисиите на въглероден диоксид [...];
 - ii) повишаване на устойчивостта и сигурността на преноса и съхранението на въглероден диоксид;
 - iii) ефективното използване на ресурсите, чрез осигуряване на възможност да бъдат свързани няколко източника на въглероден диоксид и обекти за съхранение чрез обща инфраструктура и свеждане до минимум на екологичното натоварване и рискове;

- д) за проектите за водород, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 2 от приложение II: проектът трябва да има значителен принос за устойчивостта, постигана, наред с другото, чрез намаляване на емисиите на парникови газове, увеличаване на внедряването на въглерод от възобновяеми източници или нисковъглероден водород, с акцент върху водорода от възобновяеми източници, **за да се постигнат целите на Съюза**, по-специално в приложения за крайно потребление, например сектори с трудно намаляване на емисиите, в които решения с по-висока енергийна ефективност не са изпълними, и подпомагане на различни производства на електроенергия от възобновяеми източници чрез осигуряване на гъвкавост, решения за съхранение или и двете, и проектът допринася значително за изпълнението на поне един от следните специфични критерии:
- i) пазарна интеграция, включително чрез свързване на съществуващи или развиващи се мрежи за водород на държавите членки или чрез друг принос за развитието на мрежа за пренос и съхранение на водород в целия Съюз, и гарантиране на оперативната съвместимост на свързаните системи;
 - ii) сигурност на доставките, включително чрез подходящи връзки и създаване на условия за сигурност и надеждност в работата на системата;
 - iii) конкуренция, включително чрез осигуряване на достъп до множество източници на доставка и ползватели на мрежата при прозрачни и недискриминиращи условия;
- е) за електролизьорите, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 3 от приложение II: проектът допринася значително към всеки от следните специфични критерии:
- i) устойчивост, включително чрез намаляване на емисиите на парникови газове и засилване на внедряването на водород от възобновяеми източници или нисковъглероден водород, и по-специално от възобновяеми източници, **за да се постигнат целите на Съюза**, както и синтетични горива с такъв произход;

- ii) сигурност на доставките, включително чрез принос за сигурната, ефективна и надеждна работа на системата или чрез осигуряване на решения за съхранение и/или гъвкавост, като услуги за реакция на потреблението и балансиране;
- iii) осигуряване на възможност за услуги за гъвкавост, например реакция на потреблението и съхранение чрез улесняване на интеграцията на интелигентния енергиен сектор посредством създаване на връзки с други енергоносители и енергийни сектори.

4. По отношение на проектите, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в приложение II, изброените в параграф 3 от настоящия член критерии се оценяват в съответствие с показателите, посочени в точки 3—8 от приложение IV.
5. С цел да се улесни оценяването на всички проекти, които биха могли да бъдат допустими като проекти от общ интерес и които могат да бъдат включени в регионален списък, всяка група оценява приноса на всеки от проектите за реализацията на един и същ приоритетен коридор или област на енергийната инфраструктура по прозрачен и обективен начин. Всяка група определя своя метод за оценяване въз основа на сумарния принос към критериите, посочени в параграф 3. Тази оценка води до класиране на проектите, което е за вътрешно ползване на групата. В регионалния списък и в списъка на Съюза не се съдържа никакво класиране, а класирането не се използва за никакви други цели, освен както е посочено в раздел 2, точка 15 от приложение III.

При оценката на проекти, с цел да се гарантира последователен подход за оценка между групите, всяка група обръща надлежно внимание на:

- а) неотложността и приноса на всеки предложен проект за постигане на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и на неговата цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г., пазарната интеграция, конкуренцията, устойчивостта и сигурността на доставките;
- б) взаимното допълване на всеки предложен проект с други предложени проекти, включително конкуриращи се или потенциално конкуриращи се проекти;

- в) евентуалните полезни взаимодействия с приоритетните коридори и тематичните области, установени в рамките на трансевропейските транспортни и далекосъобщителни мрежи;
- г) за предложените проекти, които към момента на оценката са проекти в списъка на Съюза — напредъка в тяхното изпълнение и спазването на задълженията за отчетност и прозрачност, предвидени в настоящия регламент;
- д) прякото или непрякото участие на трета държава като бенефициер, заинтересована страна или краен бенефициер в качеството ѝ на организатор на проект на някой от предложените проекти.

По отношение на проектите за интелигентни електроенергийни мрежи, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 1, буква ж) от приложение II, и по отношение на проектите, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 5[...], букви а)[...] и б) от приложение II, класирането се провежда за проектите, които обхващат същите две държави членки, като надлежно се отчитат и броят на ползвателите, засегнати от проекта, годишното потребление на енергия и дялът на производството от ресурси, които не подлежат на диспечерско управление и които се намират в района на тези ползватели.

Член 5

Изпълнение и наблюдение на проектите в списъка на Съюза

1. Организаторите на проекти изготвят **или когато е приложимо, актуализират** плана за изпълнение на проектите в списъка на Съюза в срок от два месеца от включването им в списъка на Съюза **за публикуване на платформата за прозрачност, както е посочено в член 26**, с график, включващ всяко от следните:

- а) проучвания за осъществимост и проектиране, включително проучвания за оценка на риска по отношение на адаптирането към изменението на климата и физическата сигурност и киберсигурността, въз основа на изискванията на директиви (ЕС) 2022/2557 и (ЕС) 2022/2555, когато е приложимо, както и спазването на законодателството в областта на околната среда и на принципа „за ненанасяне на значителни вреди“;
 - б) одобрение от националния регулаторен орган или от друг съответен орган;
 - в) строителство и въвеждане в експлоатация;
 - г) процеса на получаване на разрешения съгласно член 10, параграф 9, буква в).
2. Операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, операторите на мрежи за водород и други оператори си сътрудничат, **а също и с организаторите на проекти, когато е целесъобразно**, с цел улесняване на разработването на проектите в списъка на Съюза в техния район.
3. Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия („Агенцията“) и съответните групи наблюдават напредъка, постигнат при изпълнението на проектите в списъка на Съюза, и при необходимост правят препоръки с цел улесняване на изпълнението им. Групите могат да изискват допълнителна информация в съответствие с параграфи 4, 5 и 6, да свикват срещи със съответните страни и да приканват Комисията да проверява на място подадената информация.
4. До 31 декември на годината, в която списъкът на Съюза, в който е включен проектът, влиза в сила и започва да произвежда ефекти, и всяка следваща година, организаторите на проектите представят доклад за всеки проект от общ интерес и всеки проект от взаимен интерес, който организират, на националния компетентен орган, посочен в член 8, параграф 1.

В този доклад се съдържа подробна информация относно:

- а) постигнатия напредък в развитието, строителството и въвеждането в експлоатация на проекта, както е посочено в плана за изпълнение, посочен в параграф 1 от настоящия член, по-специално по отношение на процеса на издаване на разрешения и процедурата за консултации, както и спазването на законодателството в областта на околната среда, на принципа, че проектът не нанася „значителни вреди“ на околната среда, предприетите мерки за адаптиране към изменението на климата и мерките за смекчаване на последиците, предприети в резултат на оценените рискове по отношение на проекта съгласно член 5, параграф 1, буква а), когато е уместно, и въз основа на изискванията на директиви (ЕС) 2022/2557 и (ЕС) 2022/2555, когато е приложимо;
- б) когато е приложимо — данни за закъснения спрямо плана за изпълнение на проекта, причините за тези закъснения и данни за други срещнати затруднения;
- в) когато е приложимо — ревизиран план за преодоляване на закъсненията.

5. До 28 февруари всяка година след представянето от страна на организатора на проекта на доклада, посочен в параграф 4 от настоящия член, компетентните органи, посочени в член 8, параграф 1, представят на Агенцията и на съответната група доклада, посочен в параграф 4 от настоящия член, допълнен с информация за напредъка и, когато е приложимо, за закъсненията в процесите на изпълнение на проектите и издаване на разрешения за проектите в списъка на Съюза, разположени на тяхната съответна територия, включително причините за тези закъснения. Приносът на компетентните органи към доклада се обозначава ясно и се изготвя, без да се променя текстът на доклада, предоставен от организаторите на проекта.

6. До 30 април на всяка година, в която следва да бъде приет нов списък на Съюза, Агенцията представя на групите консолидиран доклад за проектите в списъка на Съюза, попадащи в обхвата на компетентността на националните регулаторни органи, в който се оценяват постигнатият напредък и очакваните промени в разходите за проекта, и по целесъобразност се отправят препоръки относно начините за преодоляване на закъсненията и срещнатите затруднения. В този консолидиран доклад се оценява също така изпълнението на член 3, параграфи 6 и 7 по отношение на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес.

В надлежно обосновани случаи Агенцията може да поиска от компетентните органи допълнителна информация, необходима за изпълнението на нейните задачи, посочени в настоящия параграф.

7. Ако въвеждането в експлоатация на даден проект в списъка на Съюза закъснее спрямо плана за изпълнение, освен ако закъснението не се дължи на императивни причини извън контрола на организатора на проекта, се прилагат следните мерки:
- а) доколкото мерките, посочени в член 55, параграф 7, букви а), б) или в) от Директива (ЕС) 2024/1788 и член 51, параграф 7, букви а), б) или в) от Директива (ЕС) 2019/944, са приложими съгласно съответното национално право, националните регулаторни органи осигуряват осъществяването на инвестицията;
 - б) когато мерките на националните регулаторни органи съгласно буква а) от настоящия параграф не са приложими, организаторът на проекта в срок от 12 месеца от датата на въвеждане в експлоатация, посочена в плана за изпълнение, избира трета страна, която да финансира или изгради целия проект или част от него;
 - в) когато не е избрана трета страна в съответствие с буква б), държавата членка или националният регулаторен орган (когато държавата членка е определила така) може в срок от два месеца след изтичането на срока, посочен в буква б), да определи трета страна, която да финансира или изгради проекта, и организаторът на проекта я приема;

- г) **когато не е определена трета страна от националния орган в съответствие с буква в),** когато закъснението спрямо датата за въвеждане в експлоатация в плана за изпълнение превиши 26 месеца, Комисията, при наличие на съгласие и пълно сътрудничество от страна на съответните държави членки, може да отправи покана за предложения, отворена за участие на всяка трета страна, която има възможност да стане организатор на проекти, за реализация на проекта в съответствие с договорен график;
- д) когато се прилагат мерките, посочени в буква в) или г), системният оператор, в чийто район се намира инвестиционният проект: осигурява на изпълняващите проекта оператори, инвеститори или трета страна цялата необходима информация за реализацията на инвестиционния проект, **като взема предвид съображенията за сигурност;** свързва новите съоръжения към преносната мрежа; или, когато е приложимо, към разпределителната мрежа, и по принцип полага всички възможни усилия за улесняване на реализацията на инвестиционния проект и за постигането на сигурна, надеждна и ефикасна експлоатация и поддръжка на проекта в списъка на Съюза.

8. Проект в списъка на Съюза може да бъде изваден от списъка на Съюза в съответствие с процедурата, посочена в член 3, параграф 4, ако той е включен в списъка въз основа на невярна информация, която е била определяща за включването, или ако проектът не е в съответствие с правото на Съюза.

9. Проекти, които вече не са в списъка на Съюза, губят всички права и задължения, свързани със статута на проект от общ интерес или проект от взаимен интерес, предвидени в настоящия регламент.

Независимо от това проект, който вече не е в списъка на Съюза, но за който документацията за заявлението е била приета за разглеждане от компетентния орган, запазва правата и задълженията, предвидени в глава III, освен ако проектът не е изваден от списъка на Съюза поради причините, изложени в параграф 8 от настоящия член.

10. Посоченото в настоящия член не засяга каквато и да било финансова помощ от Съюза, отпусната за който и да било проект в списъка на Съюза преди решението за изваждането му от списъка на Съюза.

Европейски координатори

1. Когато даден проект от общ интерес или проект от взаимен интерес срещне значителни затруднения при реализацията си, Комисията, в съгласие със съответните държави членки, може да назначи европейски координатор за срок от максимум една година, като срокът може да бъде подновен два пъти.
2. Европейският координатор:
 - а) способства за изпълнението на проектите, за които е назначен за европейски координатор, както и за трансграничния диалог между организаторите на проектите и всички съответни заинтересовани страни;
 - б) подпомага и координира всички страни, когато е необходимо, при консултациите със съответните заинтересовани страни, като обсъжда алтернативни трасета, когато е целесъобразно, и при получаването на необходимите разрешения за проектите;
 - в) когато е целесъобразно, предоставя съвети на организаторите относно финансирането на проекта;
 - г) гарантира, че за подготовката и изпълнението на проектите се осигурява подходяща подкрепа и стратегически насоки от страна на съответните държави членки;
 - д) от датата на назначаването си представя ежегодно и, ако е целесъобразно, при приключване на мандата си, доклад до Комисията относно напредъка на проектите и относно всички затруднения и пречки, които могат да забавят значително датата на въвеждане в експлоатация на проектите; когато е целесъобразно, в доклада се дават препоръки за преодоляване на затрудненията и пречките.

Комисията предава доклада от европейския координатор, посочен в буква д), първа алинея, на Европейския парламент, **на Съвета** и на съответните групи.

3. Европейският координатор се избира в рамките на открита, недискриминационна и прозрачна процедура и въз основа на опита на кандидата по отношение на конкретните задачи, които му се възлагат за съответните проекти.
4. В решението за назначаване на европейски координатор се посочват неговото задание, подробна информация за продължителността на мандата му, конкретните задачи и съответните срокове, както и методиката, която да бъде следвана. Координационната дейност е пропорционална на сложността и прогнозните разходи за проектите.
5. Заинтересованите държави членки сътрудничат изцяло на европейския координатор при изпълнението на неговите задачи, посочени в параграфи 2 и 4.

ГЛАВА III

Издаване на разрешения и участие на обществеността

Член 7

Приоритетен статут на проектите в списъка на Съюза

1. Чрез списъка на Съюза се утвърждава, за целите на всички решения, издавани в процеса на издаване на разрешения, необходимостта от проектите в списъка на Съюза от гледна точка на енергийната политика и на климата, без да се засягат точното местоположение, трасето или технологията на проекта.

Първата алинея не се прилага за конкуриращи се проекти и за проекти, които не са достигнали достатъчна степен на зрялост, за да се предостави изготвен конкретно за проекта анализ на разходите и ползите, както е посочено в раздел 2, точка 1, буква г) от приложение III.
2. С цел да се гарантира ефикасна административна обработка на документацията за заявленията във връзка с проектите в списъка на Съюза, организаторите на проекти и всички съответни органи осигуряват възможно най-бързото обработване на тази документация в съответствие с правото на Съюза и с националното право.
3. Проектите в списъка на Съюза имат статут на най-висока национална значимост, когато такъв статут съществува в националното законодателство, и се третира като такива в процеса на издаване на разрешения, включително [...] **във връзка с** оценки за въздействието върху околната среда, **и ако националното право го предвижда**, в пространственото планиране и при получаване на права за преминаване [...].
Настоящият параграф се прилага, без да се засягат съображенията, свързани с националната отбрана.

4. Всички процедури за разрешаване на спорове, искиви производства, жалби и средства за правна защита, свързани с проекти в списъка на Съюза, пред национални съдилища, трибунали, състави, включително медиация или арбитраж, когато такива са предвидени в националното право, се разглеждат като спешни, ако и доколкото националното право предвижда такива спешни процедури.
5. Във връзка с въздействията върху околната среда, разгледани в член 6, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО и член 4, параграф 7 от Директива 2000/60/ЕО, и в случай че са изпълнени всички условия, предвидени в посочените директиви, то проектите в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки [...] 3 и 4 от приложение II към настоящия регламент, се считат за проекти от обществен интерес от гледна точка на енергийната политика и могат да се разглеждат като проекти от по-висш обществен интерес.

Когато е необходимо становището на Комисията в съответствие с член 6, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО, Комисията и националният компетентен орган по член 8 от настоящия регламент гарантират, че решението относно по-висшия обществен интерес на даден проект се взема в сроковете, определени в член 10, параграфи 1 и 2 от настоящия регламент.

Първата и втората алинеи не се прилагат за конкуриращи се проекти и за проекти, които не са достигнали достатъчна степен на зрялост, за да се предостави изготвен конкретно за проекта анализ на разходите и ползите, както е посочено в раздел 2, точка 1, буква г) от приложение III.

6. До постигането на неутралност по отношение на климата [...], в процедурата за издаване на разрешения планирането, строителството и експлоатацията на проекти, попадащи в категорията инфраструктура, посочена в **точки 1 и 2** от приложение II, [...] се считат за обекти от по-висш обществен интерес, обслужващи общественото здраве и безопасност, когато се търси баланс между законните интереси в отделните случаи за целите на член 6, параграф 4 и член 16, параграф 1, буква в) от Директива 92/43/ЕИО, член 4, параграф 7 от Директива 2000/60/ЕО и член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2009/147/ЕО [...]. [...]

До постигането на неутралност по отношение на климата държавите членки гарантират, че при [...] издаването на разрешения **планирането**, строителството и експлоатацията на проекти, попадащи в категорията инфраструктура, посочена в **точки 1 и 2** от приложение II, се **считат за обекти от по-висш обществен интерес и в такъв случай им се дава** приоритет при балансиране на законните интереси [...], различни от тези, посочени в първата алинея. **Държавите членки могат да изключат прилагането на тази презумпция за целите на защитата** [...] на културното наследство, въз основа на правни критерии, за да се гарантира [...] **хармонизирано** прилагане.

[...]

7. До постигането на неутралност по отношение на климата [...], по отношение на проектите в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки 1 и 2 от приложение II към настоящия регламент, които са изрично включени в национален план за развитие, който е бил предмет на стратегическа екологична оценка в съответствие с Директива 2001/42, а в случаите на вероятност за значително въздействие върху зоните по „Натура 2000“ — на съответната оценка съгласно член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО, държавите членки могат, доколкото проектът съответства на оценения национален план за развитие и не излиза извън неговата рамка:

- а) да освободят тези проекти от оценка на въздействието върху околната среда съгласно член 2, параграф 1 от Директива 2011/92/ЕС; и
- б) да освободят тези проекти от оценка на въздействието им върху зоните по „Натура 2000“ съгласно член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО и от оценка на въздействието им върху защитата на видовете съгласно член 12, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО и член 5 от Директива 2009/147/ЕО.

За проекти, разположени в или пресичащи обекти и зони по „Натура 2000“ и зони, определени по национални програми за опазване на природата и биологичното разнообразие, изключенията, посочени в първата алинея, се прилагат само в случай че няма пропорционални алтернативи за тяхното изпълнение, като се вземат предвид целите на защитените **обекти и зони. Освобождаванията, посочени в първата алинея, не се прилагат за [...]** проектите, посочени в приложение II, точка 1, буква в), **които се намират във или пресичат [...]** обекти и зони по „Натура 2000“ и зоните, определени по национални програми за опазване.

8. Когато държавите членки прилагат изключенията по параграф 7, те гарантират, че правилата за ефективни мерки за смекчаване на въздействието, които трябва да бъдат приети за проектите в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки 1 и 2 от приложение II, са определени въз основа на националния план за развитие, с цел да се избегнат неблагоприятните въздействия върху околната среда, които могат да възникнат, или, когато това не е възможно, да се смекчат значително. Държавите членки гарантират, че подходящите мерки за смекчаване на въздействието се прилагат своевременно, за да се осигури спазването на задълженията, определени в член 6, параграф 2 от Директива 92/43/ЕИО, **член 5 от Директива 2009/147/ЕО** и член 4, параграф 1, буква а), точка i) от Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, както и за да се избегне влошаването и да се постигне добро екологично състояние или добър екологичен потенциал в съответствие с член 4, параграф 1, буква а) от Директива 2000/60/ЕО.

Спазването на правилата, посочени в първа алинея от настоящия параграф, и прилагането на подходящи мерки за смекчаване на въздействието от отделните проекти води до презумпцията, че проектите не нарушават разпоредбите, посочени в тази алинея, без да се засяга параграф 10 от настоящия член.

9. Държавите членки осигуряват участието на обществеността във връзка с националния план за развитие в съответствие с членове 6 и 7 от Директива 2001/42/ЕО, включително като определят групите от обществото, които са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, както и държавите членки, които могат да бъдат засегнати от изпълнението на този план и от проектите в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки 1 и 2 от приложение II към настоящия регламент, включени в този план.

10. За проекти, за които държавите членки решат да приложат изключенията по параграф 7, компетентните органи извършват скрининг, за да установят:
- а) дали проектът може да доведе до значителни неблагоприятни въздействия, които не са били установени по време на екологичната оценка на Националния план за развитие, извършена в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и, когато е приложимо, с Директива 92/43/ЕИО.
 - б) дали проектът попада в обхвата на член 7 от Директива 2011/92/ЕС и член 2 от Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст поради вероятността от значителни въздействия върху околната среда в друга държава членка или поради искане на държава членка, която е вероятно да бъде засегната в значителна степен.

Процесът на скрининг, посочен в първа алинея, се извършва в срок от 45 дни от уведомяването на организатора на проекта, посочено в член 10, параграф 5.

11. Когато има вероятност проект на територията на дадена държава членка да окаже значително въздействие върху околната среда на други държави членки, то държавата членка, на чиято територия се намира проектът, осигурява прилагането на член 7 от Директива 2011/92/ЕС и членове 2—7 от Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст.

12. Когато в резултат на процеса на скрининг се установи, че има висока вероятност даден проект да доведе до значителни непредвидени неблагоприятни въздействия, както е посочено в параграф 10 от настоящия член, компетентните органи уведомяват организатора на проекта, че са необходими оценките, посочени в букви а) и б) на параграф 7 от настоящия член, и гарантират, че въз основа на наличните данни се прилагат подходящи и пропорционални мерки за смекчаване на въздействието от тези проекти, за да се гарантира спазването на член 12, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО и член 5 от Директива 2009/147/ЕО. Когато не е възможно да се приложат такива мерки за смекчаване на въздействието, компетентните органи гарантират, че организаторите на проектите приемат подходящи компенсаторни мерки за преодоляване на тези въздействия, които, ако не са налице други пропорционални компенсаторни мерки, могат да бъдат под формата на парична компенсация за програми за опазване на видовете, **когато националното право позволява това**, с цел да се гарантира или подобри състоянието на опазване на засегнатите видове.
- 12а. **Параграфи 7—12 се прилагат, без да се засяга правото на държавите членки да провеждат процедури за издаване на разрешения съгласно правила, които биха довели до по-бързо одобряване на проектите в списъка на Съюза, включително процедури в съответствие с член 15д от Директива (ЕС) 2018/2001.**
13. Когато се прави оценка дали съществуват задоволителни алтернативни решения на проектите в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки 1 2, 3 и 4 от приложение II към настоящия регламент, за целите на член 6, параграф 4 и член 16, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО, член 4, параграф 7, буква г) от Директива 2000/60/ЕО и член 9, параграф 1 от Директива 2009/147/ЕО, условието за липса на задоволителни алтернативни решения е изпълнено, ако няма задоволителни алтернативни решения, които да позволяват постигането на същата цел на въпросния проект по отношение на развитието на същия капацитет чрез същата технология в същия или подобен срок и без това да води до значително по-високи разходи.

14. При прилагането на компенсаторни мерки за проекти в списъка на Съюза, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точки 1, 2, 3 и 4 от приложение II към настоящия регламент, за целите на член 6, параграф 4 от Директива 92/43/ЕИО, държавите членки могат [...] — когато може да се докаже по разумен начин, че планът или проектът няма да засегне необратимо екологичните процеси, които са от съществено значение за поддържането на структурата и функциите на обекта, и няма да компрометира цялостната съгласуваност на мрежата „Натура 2000“, преди да бъдат въведени компенсаторни мерки — да позволят такива компенсаторни мерки да се изпълняват успоредно с изпълнението на проекта. В съответствие с принципа на предпазливост държавите членки могат да позволят тези компенсаторни мерки да бъдат адаптирани във времето, в зависимост от това дали се очаква значителните отрицателни въздействия да възникнат в краткосрочен, средносрочен или дългосрочен план.
15. [...]

Член 8

Организация на процеса на издаване на разрешения

1. Всяка държава членка **актуализира при необходимост [...]** определянето на един [...] компетентен орган [...], който отговаря за **следното**:

- а) **получаване на заявления за издаване на разрешения и свързаните документи в електронен формат и улесняване [...]** на контактите със съответните органи, **за да се гарантира, че от организатора не се изисква да се свързва с повече от едно звено за контакт по време на цялата процедура[...];**
- б) [...]
- в) улесняване и координиране на процеса на издаване на разрешения за проекти в списъка на Съюза на тяхна територия с други съответни органи [...] **и определяне** в сътрудничество с тях какви лицензи, разрешения и оценки са необходими за завършване на процеса на издаване на разрешения и за вземане на цялостно решение в съответствие с параграф 3. Това включва обхвата и нивото на подробност на проучванията, оценката и документацията, които се очаква да представят организаторите на проектите;
- г) сътрудничество и комуникация с националните компетентни органи на други държави членки за улесняване и координиране на процеса на издаване на разрешения за проекти в списъка на Съюза на тяхна територия, както и с органите за издаване на разрешения в трети държави по отношение на проекти от взаимен интерес, включително: съгласуване на обществените консултации за трансгранични проекти в съответствие с член 9, параграф 5; споделяне на информация за вероятни значителни трансгранични въздействия в съответствие с член 9, параграф 6; съгласуване на графика и изискванията за провеждане на проучвания, издаване на разрешения или лицензи; и организиране на процедурата преди подаването на заявление в съответствие с член 10, параграф 9; **и**

- д) наблюдение на развитието и забавянията на проектите в списъка на Съюза на тяхна територия, включително чрез получаване и одобряване на доклади, представени от организаторите на проекти в съответствие с член 5, параграф 4, и докладване пред Агенцията и съответните групи за развитието и забавянията на проектите в списъка на Съюза, намиращи се на тяхна територия, в съответствие с член 5, параграф 5.

В случай на актуализация или промени в определения национален компетентен орган, държавите членки уведомяват Комисията веднага след вземането на решение за промяната и информират кога тези промени влизат в сила.

- 2. Отговорностите на националния компетентен орган, посочени в параграф 1, и свързаните с тях задачи могат да бъдат делегирани на друг орган за определен проект в списъка на Съюза или за дадена категория проекти в списъка на Съюза или за даден географски район, при условие че:
 - а) националният компетентен орган уведомява Комисията за това делегиране и информацията в него е лесно достъпна за обществеността, включително на уебсайта, посочен в член 9, параграф 7;
 - б) само един орган е отговорен за даден проект или категория проекти в списъка на Съюза и той е единственото звено за контакт за организаторите на проекти, като поема всички отговорности в процеса, водещ до вземането на цялостно решение в законоустановения срок, предвиден в член 10, параграф 2, и координира подаването на всички съответни документи и информация, включително до всеки друг съответен орган;
 - в) независимо от делегирането, националният компетентен орган остава отговорен за обобщаването на докладите, представени от организаторите на проекти в съответствие с член 5, параграф 4, и за докладването пред Агенцията и съответните групи в съответствие с член 5, параграф 5.

Националният компетентен орган може също така да запази отговорността да определя срокове, без да се засягат сроковете по член 10, параграфи 1 и 2.

3. Националният компетентен орган гарантира издаването на цялостното решение в сроковете, определени в член 10, параграфи 1 и 2.

Държавите членки избират една от следните схеми, като вземат предвид коя схема е най-ефективна с оглед на националното законодателство, националното планиране и спецификите на процеса на издаване на разрешения, както и дали тя може да бъде приложена по начин, който допринася за най-ефективното и навременно издаване на цялостното решение:

а) интегрирана схема:

- i) цялостното решение се издава от компетентния национален орган и е единственото правно обвързващо решение, произтичащо от законоустановения процес на издаване на разрешения;
- ii) когато други органи имат отношение към проекта, те могат, в съответствие с националното законодателство, да дадат своето становище като принос към процедурата, което се взема предвид от компетентния национален орган;

б) координирана схема:

- i) цялостното решение обхваща няколко индивидуални правно обвързващи решения, издадени от няколко съответни органи, и се координира централизирано от националния компетентен орган;
- ii) националният компетентен орган може да създаде работна група, в която са представени всички съответни органи, с цел подготвяне на скрининг или на подробен график за процеса на издаване на разрешения в съответствие с член 10, параграф 9, буква б) и с цел наблюдение и координация на неговото изпълнение;

- iii) компетентният национален орган, след консултация с другите съответни органи, определя за всеки отделен случай разумен срок, в който да бъдат издадени индивидуалните решения, с цел да се сведе до минимум продължителността на процеса, без да се засягат сроковете, определени в член 10, параграфи 1 и 2;
 - iv) националният компетентен орган [...] **може** да вземе индивидуално решение от името на друг съответен орган **на своята територия**, когато решението на този орган не е взето в определения срок и когато закъснението не е подходящо обосновано. Националният компетентен орган може също така да не вземе предвид индивидуално решение на друг съответен орган **на своята територия**, ако счита, че решението не е достатъчно обосновано по отношение на представените от този съответен орган доказателства;
- в) **съвместна схема:**
- i) цялостното решение обхваща няколко индивидуални правно обвързващи решения, издадени от няколко съответни органа, като решенията се координират от националния компетентен орган;
 - ii) националният компетентен орган може да създаде работна група, в която са представени всички съответни органи, с цел подготвяне на скрининг или на подробен график за процеса на издаване на разрешения в съответствие с член 10, параграф 9 и с цел наблюдение и координация на неговото изпълнение;
 - iii) националният компетентен орган, след консултация с другите съответни органи, определя за всеки отделен случай разумен срок, в който да бъдат издадени индивидуалните решения, с цел да се сведе до минимум продължителността на процеса, без да се засягат сроковете, определени в член 10, параграфи 1 и 2;

- iv) националният компетентен орган следи за спазването на сроковете от съответните органи и в случай на забавяне взема мерки с цел да сведе до минимум продължителността на процеса;
- v) когато държава членка избере съвместната схема, тя уведомява Комисията за своите мотиви.

Съответните органи, в съответствие с избраната от държавите членки схема за издаване на разрешения, делегират необходимите правомощия на националния компетентен орган или улесняват сътрудничеството и съвместната работа с националния компетентен орган, за да се гарантира издаването на цялостно решение в сроковете, определени в член 10, параграфи 1 и 2.

Когато даден съответен орган прецени, че няма да може да издаде дадено индивидуално решение в определения срок, той незабавно уведомява националния компетентен орган и посочва причините за закъснението. Впоследствие националният компетентен орган определя друг срок, в който следва да бъде издадено това индивидуално решение, като се спазват общите срокове по член 10, параграфи 1 и 2.

4. Държавите членки могат да прилагат схемите, както е посочено в параграф 3, за проекти в списъка на Съюза на сушата и в морето.

В случая на проекти в списъка на Съюза, които са неразривно свързани с производствени активи, като например проектите, включени в категориите инфраструктура, посочени в точка 1, буква б) или з) от приложение II, националният компетентен орган отговаря за координирането на процеса на издаване на разрешения за съответния проект в списъка на Съюза с издаването на разрешения за производствените активи, така че сроковете да са съгласувани и заедно да са насочени към най-ефективното и навременно издаване на разрешения за всички активи, свързани с проекта.

5. **Съответните национални компетентни органи на държавите членки, участващи в проект, включен в списъка на Съюза, принадлежащ към един от приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, посочени в раздел 2 от приложение I, определят съвместно помежду си единно звено за контакт за организаторите на проекти по всеки един проект, което отговаря за улесняването на обмена на информация между националните компетентни органи относно процеса на издаване на разрешения по проекта, с цел улесняване на процеса и издаването на решения от съответните национални компетентни органи.**

Когато проект в списъка на Съюза **не принадлежи към един от приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, посочени в раздел 2 от приложение I, но се намира на територията на две или повече държави членки, съответните им национални компетентни органи [...] могат съвместно да назначат един от тях да действа като единно звено за контакт, отговарящо за улесняване на обмена на информация между националните компетентни органи и другите съответни органи по отношение на процеса на издаване на разрешения, както и за издаване на окончателното цялостно решение [...] в сътрудничество с другите съответни национални компетентни органи, без да се засягат правомощията на всяка държава членка да издава свое собствено решение.**

Ако не е определено съвместно единно звено за контакт, съответните национални компетентни органи предприемат необходимите стъпки за ефективно и ефикасно сътрудничество и комуникация помежду им, включително стъпките, посочени в член 10, параграф 9.

Държавите членки се стремят да осигурят съвместна процедура, която улеснява сътрудничеството между съответните им национални компетентни органи, създава процедурни взаимодействия и съгласува сроковете, за да улесни процеса на издаване на разрешения за проекти, по-специално по отношение на оценката на въздействието върху околната среда и обществените консултации, изисквани съгласно член 9.

По искане на държавите членки Комисията изпълнява ролята на посредник за подпомагане на сътрудничеството между съответните национални компетентни органи. Комисията улеснява постигането на споразумение по единна съвместна процедура, като предоставя становище и отправя препоръки по процедурни аспекти.

Член 9

Прозрачност и участие на обществеността

1. **[До шест месеца след влизане в сила на настоящия регламент [...]]** държавите членки или националният компетентен орган — когато е необходимо в сътрудничество с други съответни органи — публикуват актуализиран наръчник за процедурите в процеса на издаване на разрешения за проекти в списъка на Съюза, който съдържа поне информацията, определена в точка 1 от приложение VI. Наръчникът не е правно обвързващ, но се позовава на съответни законови разпоредби или цитира такива. Когато това е целесъобразно, националните компетентни органи си сътрудничат и търсят полезни взаимодействия с органите на съседните държави с оглед съгласуване на графиците и улесняване на процеса на издаване на разрешения за проекти, включително за разработването на наръчника за процедурите.
2. Без да се засягат изискванията за участие на обществеността съгласно правото в областта на околната среда и всякакви изисквания съгласно Конвенцията от Орхус, Конвенцията от Еспо и приложимото право на Съюза, всички страни, участващи в процеса на издаване на разрешения, спазват принципите за участие на обществеността, посочени в точка 3 от приложение VI.

3. В рамките на индикативен срок от три месеца от началото на процеса на издаване на разрешения съгласно член 10, параграф 5 организаторът на проекта изготвя и представя на националния компетентен орган концепция за участието на обществеността, като следва процеса, очертан в наръчника, посочен в параграф 1 от настоящия член, и в съответствие с указанията, посочени в приложение VI.
4. В срок от три месеца след получаване на концепцията националният компетентен орган изисква внасянето на изменения в нея или я одобрява, като взема под внимание, без да е необходимо да повтаря, всяка форма на участие на обществеността и консултации с нея, проведени преди началото на процеса на издаване на разрешения, до степента, в която това участие на обществеността и консултациите са изпълнили изискванията на настоящия член.

В случай че организаторът на проекти възнамерява да направи съществени промени в одобрена концепция за участие на обществеността, той информира за тях националния компетентен орган. В този случай националният компетентен орган може да поиска допълнителни изменения.
5. Когато съгласно националното право не се изисква провеждане на обществена консултация, организаторът на проекта провежда най-малко една консултация с обществеността на ранен етап, преди подаването на окончателното и пълно заявление за разрешение до компетентния национален орган съгласно член 10, параграф 10. Обществената консултация може да се проведе в комбинация с всяка обществена консултация след подаване на искането за разрешение за осъществяване съгласно член 6, параграф 2 от Директива 2011/92/ЕС.
6. Обществената консултация, изисквана в предходния параграф, трябва да отговаря на минималните изисквания, посочени в точка 5 от приложение VI, и да информира заинтересованите страни, посочени в точка 3, буква а) от приложение VI, за проекта на ранен етап, както и да спомогне за определянето на най-подходящото разположение, траектория или технология, включително, когато е целесъобразно, с оглед на адекватното адаптиране към изменението на климата и съображенията за сигурност на проекта — определянето на всички въздействия, които са от значение съгласно правото на Съюза и националното право, както и съответните въпроси, които трябва да бъдат разгледани в документацията за заявлението.

7. Без да се засягат процедурните правила и правилата за прозрачност в държавите членки, организаторите на проекти публикуват на уебсайта, посочен в параграф 10, доклад, в който се обобщават резултатите от дейностите, свързани с участието на обществеността по отношение на проекта, включително всички дейности, предшестващи ранната обществена консултация, и обясняват как са били взети предвид становищата, изразени в рамките на обществените консултации, като посочват внесените изменения в местоположението, траекторията и структурата на проекта или предоставят причини, поради които тези становища не са били взети предвид.
- Организаторът на проекта подава доклада заедно с документацията за заявлението до националния компетентен орган. Резултатите от тези доклади се отчитат надлежно в цялостното решение.
8. За трансгранични проекти, в които участват две или повече държави членки, обществените консултации по параграф 5 във всяка от съответните държави членки се провеждат, доколкото е възможно, в срок от не повече от два месеца една от друга и, когато е възможно, се комбинират.
9. За проекти, които е вероятно да имат значително трансгранично въздействие в една или повече съседни държави членки, спрямо които са приложими член 7 от Директива 2011/92/ЕС и Конвенцията от Еспо, съответната информация се предоставя на националните компетентни органи на съответните съседни държави членки. Националните компетентни органи на съответните съседни държави членки посочват, където е приложимо в процеса по уведомление, дали те или някой друг съответен орган желаят да участват в съответните процедури на обществената консултация.
10. Организаторът на проекта създава и редовно актуализира специален уебсайт на проекта, на който публикува съответна информация за проекта от общ интерес и който трябва да има връзка към уебсайта на Комисията и към платформата за прозрачност, посочена в член 26, и който съответства на изискванията, посочени в точка 6 от приложение VI. Националните компетентни органи проверяват изпълнението на това задължение от страна на организаторите на проектите и при необходимост предприемат мерки за осигуряване на съответствие.

Времетраене и изпълнение на процеса на издаване на разрешения

1. Процесът на издаване на разрешения включва следните две процедури:
 - а) незадължителната процедура преди подаването на заявление, включваща периода от началото на процеса на издаване на разрешения до приемането от националния компетентен орган на подадената пълна документация за заявлението, която се извършва в рамките на максимален срок от 24 месеца;
 - б) задължителната нормативно изисквана процедура за издаване на разрешения, обхващаща периода от датата на приемането на подадената пълна документация за заявлението до датата на цялостното решение, който не надвишава 18 месеца.

По отношение на първа алинея, буква б), когато е възможно, държавите членки могат да предвидят нормативно изисквана процедура за издаване на разрешения, която е по-кратка от 18 месеца.

2. Националният компетентен орган гарантира, че общата продължителност на двете процедури, посочени в параграф 1, не надхвърля 42 месеца.

Въпреки това, когато националният компетентен орган прецени, че едната или двете процедури няма да бъдат завършени в срока, определен в параграф 1, той може да удължи единия или и двата срока преди тяхното изтичане и за всеки отделен случай. Националният компетентен орган не може да удължава общата продължителност на двете процедури за повече от шест месеца, освен при изключителни обстоятелства.

Когато националният компетентен орган удължава сроковете, той уведомява във възможно най-кратък срок съответната група за причините за такова удължаване и ѝ представя мерките, които са предприети или предстои да бъдат предприети за приключване на процеса на издаване на разрешения. Групата може да поиска от националния компетентен орган да докладва периодично за постигнатия напредък в това отношение и да посочи причините за всички случаи на забавяне.

3. Държавите членки гарантират, че националните компетентни органи, посочени в член 8, параграф 1, разполагат с подходящи технически, финансови и човешки ресурси, за да вземат цялостно решение в срока, посочен в член 10, параграф 2.
4. Държавите членки [...] **могат да предвидят**, че в процедурата за издаване на разрешения, посочена в параграф 1 [...]:
- а) липсата на отговор от националните компетентни органи в срока, определен в параграф 2, води до това, че цялостното решение се счита за одобрено;
 - б) липсата на отговор от другите съответни органи в разумен срок, определен от националния компетентен орган в съответствие с член 8, параграф 3, води до това, че тяхното конкретно становище, лиценз или разрешение **в конкретните междинни административни стъпки** се считат за дадени или за положителни, [...] **с изключение на** [...] решенията, свързани с околната среда, **освен ако** такава възможност не е предвидена в техните правни системи.[...]

Всички решения се оповестяват публично **в съответствие с приложимото право**[...].

5. При подаване на заявление за започване на процедурата по издаване на разрешение, организаторите на проекта уведомяват за проекта националния компетентен орган на всяка държава членка в която се намира проектът, включително в държавите членки, през чиято изключителна икономическа зона преминава проектът, в писмена или електронна форма и включват разумно подробно описание на проекта.

В срок от един месец от получаването на уведомлението националният компетентен орган, в електронна форма, или:

- а) издава потвърждение за получаване; или
- б) ако проектът не се счита за достатъчно зрял, за да влезе в процеса на издаване на разрешение, отхвърлят уведомлението и посочват мотивите за решението си, включително от името на други съответни органи.

Датата на потвърждението за получаване бележи началото на процеса по издаване на разрешението. В случаите, при които проектът засяга две или повече държави членки, за начална дата на процеса на издаване на разрешения се смята датата, на която последното уведомление е прието от съответния национален компетентен орган.

Държавите членки **могат да създадат [...]** цифров портал или **свързани портали [...]** за управление на заявленията за разрешения, процесите по издаване на разрешения, текущите решения за разрешения и издадените решения в леснодостъпен формат.

[...] Този портал или портали [...] може да осигури достъп до съответните данни и решения в областта на околната среда и геологията, които са налични в единния цифров портал, базиран на географска информационна система, посочен в член 10, параграф 3 от Регламент [xxxxx]³⁷ на Европейския парламент и на Съвета.

³⁷ [позоваване на регламента за ускоряване на екологичните оценки]

6. За всяка категория проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес националните компетентни органи гарантират ускоряването на процеса на издаване на разрешения в съответствие с настоящата глава. За тази цел националните компетентни органи адаптират изискванията си относно започването на процеса на издаване на разрешения и относно приемане на пълната документация за заявлението в съответствие с категорията на проекта, неговия характер, мащаб, липса на изискване за екологична оценка или всякакви други оценки съгласно националното законодателство, или относно факта, че може да са необходими по-малко лицензи и одобрения, за да се достигне състоянието на готовност за строителство.

В сътрудничество с организатора на проекта и при необходимост с други съответни органи или други национални компетентни органи на други държави членки, на чиято територия се намира проектът, включително ако проектът преминава през тяхната изключителна икономическа зона, националният компетентен орган може да определи изискванията за процеса на издаване на разрешение за даден проект и графика за обществената консултация, посочен в точка 4 от приложение VI, на етапи, при условие че това не забавя цялостното развитие на проекта и гарантира, че процесът на издаване на разрешение е опростен и ускорен. Максималните срокове, посочени в параграфи 1 и 2, се прилагат за всеки от етапите.

В този случай националните компетентни органи могат да решат, че процедурата преди подаването на заявление, посочена в параграфи 1 и 6 от настоящия член, не е необходима, ако организаторът на проекта не се нуждае от този период за извършване на проучвания, оценки и събиране на данни за попълване на документацията за заявлението за разрешение.

7. При скрининга за установяване на изискванията за процеса на издаване на разрешения националните компетентни органи вземат предвид всички проведени проучвания и издадени разрешения или лицензи до пет години преди включването на проекта в процеса на издаване на разрешения в съответствие с настоящия член, включително оценки, извършени за реализацията на други проекти, които са от значение и могат да бъдат използвани повторно, като при това не изискват ненужни или дублиращи се проучвания, оценки, разрешения или лицензи. **Националните компетентни органи могат да вземат предвид данни, по-стари от пет години, доколкото считат, че тези данни са подходящи и необходими за установяване на изискванията за процедурата за издаване на разрешения.**
8. В държави членки, в които определянето на трасе или разположение, предприето единствено за конкретната цел на планирания проект, включително планирането на конкретни коридори за мрежова инфраструктура, не може да бъде включено в процеса на издаване на разрешения, водещ до цялостно решение, съответното решение се взема в рамките на отделен срок от шест месеца, считано от датата на подаване на окончателната и пълна документация за заявлението от страна на организатора на проекта.
9. Процедурата преди подаване на заявление включва: скрининг и определяне на обхвата на необходимите проучвания, доклади и документация, които се очакват от организатора на проекта; изготвяне на подробен график; и проверка на проекта на документацията за заявлението съгласно следните стъпки:
- а) възможно най-скоро и не по-късно от три месеца след уведомлението от организатора на проекта, посочено в параграф 5, националният компетентен орган определя и уведомява организатора на проекта за лицензите, разрешенията и оценките, необходими за завършване на процеса на издаване на разрешения.

Уведомлението, подадено от националния компетентен орган, включва контролния списък, посочен в точка 1, буква д) от приложение VI, и когато е уместно, неговото съдържание се определя в сътрудничество с другите съответни органи и с националните компетентни органи в другите държави членки, в които се намира проектът, включително ако проектът пресича тяхната изключителна икономическа зона.

Когато е приложимо, уведомлението съдържа подробна информация за условията, при които проектът може да се ползва от изключението по член 7, параграф 7, и в него се посочва:

- i) дали проектът е с голяма вероятност да доведе до значителни непредвидени неблагоприятни въздействия с оглед на екологичната чувствителност на географските райони, в които е планиран, които не са били идентифицирани по време на екологичната оценка на националните планове за развитие, извършена в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и, когато е приложимо, с Директива 92/43/ЕИО;
- ii) подходящите и пропорционални мерки за смекчаване на въздействието или парично обезщетение за програми за опазване на видовете, приложими към проекта в съответствие с член 7, параграф 8;
- iii) дали някоя част от проекта може да окаже значително въздействие върху околната среда в друга държава членка; в такъв случай компетентният национален орган на държавата членка, в която се намира проектът, осигурява прилагането на член 7 от Директива 2011/92/ЕС и членове 2—7 от Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст;

- б) в уведомлението също се посочва дали националният компетентен орган одобрява или изменя концепцията за участие на обществеността, представена от организатора на проекта в съответствие с член 9, параграф 3. По време на периода на скрининг националният компетентен орган, в сътрудничество с другите съответни органи, определя обхвата и нивото на подробност на проучванията, докладите и документацията, включително оценките, необходими за издаването на екологично разрешение за проекта, които организаторът на проекта трябва да изготви и представи като част от пълната документация за заявлението.

Нито националният компетентен орган, нито някой от съответните органи може впоследствие да изисква допълнителна информация, проучвания, доклади или оценки, различни от определените в този първоначален процес на скрининг, освен в случаите, когато е настъпила съществена промяна в проекта или в околната среда. Когато настъпи такава съществена промяна, националният компетентен орган може да поиска допълнителна информация от организатора на проекта въз основа на обоснована мотивация;

- в) националният компетентен орган, в тясно сътрудничество с организатора на проекта и другите съответни органи и националните компетентни органи в другите държави членки, в които се намира проектът, включително ако проектът пресича тяхната изключителна икономическа зона, и като взема предвид резултатите от дейностите, извършени съгласно буква а) от настоящия параграф, изготвя подробен график за процеса на издаване на разрешения в съответствие с насоките, определени в точка 2 от приложение VI;
- г) ако е целесъобразно, след получаването на проекта на документацията за заявлението националният компетентен орган може от свое име или от името на други съответни органи да отправя искане до организатора на проекта за липсващата информация, отнасяща се до посочените в буква а) изисквани елементи, в срок от [...] **45 дни** максимално.

Процедурата преди подаването на заявление включва изготвянето на всички необходими екологични доклади от страна на организаторите на проекта, включително документация и оценки за адаптиране към изменението на климата и кибернетична и физическа сигурност.

[...]

В срок от [...] **45 дни** след представянето на липсващата информация, посочена в първа алинея, буква г), компетентният орган приема за разглеждане пълната документация за заявлението в писмена или електронна форма или на специални цифрови платформи, като започва процедурата по издаване на разрешение, посочена в параграф 1, буква б).

10. Организаторът на проекта сътрудничи добросъвестно на компетентните национални органи и на всички съответни органи, за да им предостави пълна и точна информация, по-специално по отношение на информацията, идентифицирана в процеса на скрининг.

Организаторът на проекта гарантира, че документацията за заявлението е пълна и подходяща, като търси мнението на националния компетентен орган възможно най-рано в процеса на издаване на разрешението.

Организаторът на проекта оказва цялостно съдействие на националния компетентен орган във връзка със спазването на сроковете, определени в настоящия регламент.

Всяко забавяне, дължащо се на добросъвестна грешка на организатора на проекта в това отношение, не се отчита при максималния допустим срок.

11. Държавите членки гарантират, че измененията на националното законодателство не водят до удължаване на нито един процес на издаване на разрешения, започнал преди влизането в сила на тези изменения. С оглед на поддържането на ускорен процес на издаване на разрешения за проекти, включени в списъка на Съюза, националните компетентни органи адаптират по подходящ начин графика, установен в съответствие с параграф 6, буква б) от настоящия член, за да гарантират, доколкото е възможно, че не са превишени сроковете за процеса на издаване на разрешения, определени в настоящия член.
12. Сроковете, определени в настоящия член, не засягат задълженията, произтичащи от правото на Съюза и от международното право, както и процедурите по административно обжалване и средствата за правна защита пред съд или трибунал.
- Сроковете, определени в настоящия член във връзка с процедурите по издаване на разрешения, не засягат каквито и да било по-кратки срокове, определени от държавите членки.

ГЛАВА IV

Междусекторно планиране на инфраструктурата

Член 11

Основен сценарий за десетгодишния план за развитие на мрежата

1. До [две години след влизането в сила] и най-малко на всеки четири години след това Комисията разработва основен сценарий **и анализи на чувствителността** за секторите на електроенергията, водорода и газа, който да се използва за десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, посочени в: член 48 от Регламент (ЕС) 2019/943 и член [...]60 от Регламент (ЕС) 2024/1789, за процеса на определяне на нуждите от инфраструктура, посочен в член 12 от настоящия регламент, за анализа на разходите и ползите за цялата енергийна система, посочен в член 14 от настоящия регламент, и за трансграничното разпределение на разходите, посочено в член 17 от настоящия регламент.
2. Основният сценарий **и анализите на чувствителността са в съответствие с целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и:**
 - а) [...] включват **средносрочна и дългосрочна перспектива** най-малко до 2050 г. в съответствие с целта на Съюза за неутралност по отношение на климата **и отчитат националните и регионалните особености;**
 - aa) използват междусекторен подход, който осигурява съгласуваност между секторите на електроенергията, водорода и газа, като се оптимизира ефективността на системата;
 - б) [...]

- б) **вземат предвид най-новите национални планове в областта на енергетиката и климата или всеки друг съответен национален документ сценарий, одобрен от съответната държава членка или националния регулаторен орган;**
- в) **за анализите на чувствителността разглеждат, наред с другото, алтернативни комбинации на предлагане и модели на търсене, както и съществуващите тенденции и прогнози.**

3. Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия (ЕМОПС-Е), Европейската мрежа на операторите на мрежи за водород (ЕМОМВ), Европейската мрежа на операторите на преносни системи за газ (ЕМОПС-Г) и държавите членки предоставят, по искане на Комисията, данните и информацията, необходими за разработването на основния сценарий, посочен в параграф 1. Това включва, но не се ограничава до пазарни и мрежови данни, като прогнози за търсенето и предлагането, характеристики на генерирането на електроенергия, производството и мрежите на водород, източници на гъвкавост, прогнози за вноса, както и данни за годините по отношение на климата. Комисията определя разумен срок, в който следва да бъдат представени данните и информацията, като взема под внимание сложността на изискваните данни и информация и доколко е неотложна нуждата от тях. Когато адресат не предостави исканата информация в определения от Комисията срок или подадената информация е непълна, Комисията може с решение да изиска предоставянето на информацията. **Комисията осигурява координация между събирането на данни за целите на основния сценарий и анализите на чувствителността и други дейности по събиране на данни, по-специално съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999, и повторното използване на събраните данни, когато това е осъществимо, за да се избегне дублиране на докладването от страна на държавите членки. Комисията по целесъобразност изисква [...] от Агенцията да провери предоставените на Комисията данни от операторите на мрежи, включително чрез проверка на националните данни при компетентните национални регулаторни органи.**

4. Комисията се консултира с Агенцията, националните регулаторни органи, ЕМОПС-Е, ЕМОМВ, ЕМОПС-Г, [...] Организацията на операторите на разпределителни системи в Европейския съюз [...] (ООРСЕС), държавите членки, **групата за TEN-E**, както и други заинтересовани страни относно данните, събрани за целите на [...] на разработването на основния сценарий, включително допусканията и тяхното използване при разработването на основния сценарий. **Комисията приканва държавите членки да проверят данните, допусканията и тяхното използване и свиква заседание на групата за TEN-E за тяхното обсъждане.**
5. Комисията представя проекта на основен сценарий на групата за TEN-E, заедно с информация за това как са били взети предвид коментарите, получени по време на консултацията, посочена в параграф 4. Членовете на групата за TEN-E представят своите коментари, ако има такива, в срок от [...] **два месеца** след получаването на проекта на основен сценарий.
6. [...] **Комисията приема основния сценарий чрез акт за изпълнение. Този акт за изпълнение се приема в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 23а, параграф 2.**
7. След публикуването на [...] **акта за изпълнение** относно основния сценарий Комисията публикува основните входни и изходни данни за основния сценарий, при спазване на ограниченията, предвидени в националното законодателство и съответните споразумения за поверителност.

8. **Най-малко на всеки 24 месеца след приемането на основния сценарий [...]** Комисията, [...] **след консултация с групата за TEN-E, [...] разработва [...]** допълнителни анализи на чувствителността или актуализира основния сценарий, [...] ако е необходимо, въз основа на развитието на пазара или политиките. Комисията **информира групата за TEN-E и може да измени [...]** акта за изпълнение, посочен в параграф 6 от настоящия член, за да включи всички такива **допълнителни анализи** на чувствителността **или актуализации на основния сценарий.**

Член 12

Доклад за определяне на нуждите от инфраструктура

1. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съответно изготвят доклад за определяне на нуждите от инфраструктура, за да се установят пропуските в инфраструктурата, които засягат целите на Съюза, свързани с електроенергията и водорода.
2. **Тези** доклади за определяне на нуждите от инфраструктура:
 - а) се основават на основния сценарий, разработен от Комисията в съответствие с член 11, и на нейните анализи на чувствителните фактори;
 - б) са съгласувани с методиката, разработена от Агенцията съгласно параграф 11;
 - в) са в съответствие с принципите, определени в приложение VII към настоящия регламент;
 - г) са съобразени с междусекторния подход, гарантиращ съгласуваност между секторите на електроенергията и водорода, и, когато е приложимо, секторите на газа, топлофикацията и CO₂[...];
 - д) **вземат предвид настоящите и бъдещите изисквания за развитие на националната мрежа.**

3. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съответно[...] **гарантират прозрачни и структурирани консултации със** заинтересованите страни относно допълнителните данни, допусканията и тяхното използване за изготвянето на доклада за определяне на нуждите от инфраструктура.
4. В срок от шест месеца след публикуването на основния сценарий съгласно член 11, освен когато публикуването се ограничава до добавяне на анализ на чувствителните фактори, ЕМОПС-Е и ЕМОМВ представят на групата за TEN-E съответните си проекти на доклади за определяне на нуждите от инфраструктура, включително оценка на това доколко проектите, представени за включване в десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, обхващат определените нужди. В случай че публикуването се ограничава до добавяне на анализ на чувствителните фактори, Комисията може да поиска от ЕМОПС-Е и ЕМОМВ да изготвят нов доклад за определяне на нуждите от инфраструктура в съответствие с процедурата, установена в настоящия член.
5. В срок от два месеца след получаването на проектите на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура от групата за TEN-E, Агенцията оценява съответствието на проектите на докладите за инфраструктурните нужди, включително оценка на степента, в която проектите, представени за включване в десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, обхващат определените нужди, с методиката, посочена в параграф [...]11, и принципите, изложени в приложение VII, и информира групата за TEN-E.
6. В срок от [...] **два месеца** след като Агенцията ги уведоми за съответствието на проектите на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура, членовете на групата за TEN-E, като вземат предвид становището на Агенцията относно съответствието, могат да представят своите коментари и да уведомят съответно ЕМОПС-Е и ЕМОМВ.

7. В срок от два месеца след получаване на коментарите от членовете на групата за TEN-E, ЕМОПС-Е и ЕМОМВ адаптират проектите на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура, като вземат предвид коментарите на групата за TEN-E и Агенцията, за да се гарантира пълно съответствие с изискванията на параграф 2, и представят на Комисията **проект за окончателния доклад за определяне на нуждите от инфраструктура**.
8. [...] Комисията може да поиска актуализации и подобрения с надлежна обосновка и в разумен срок, когато установи, че окончателните проекти на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура не отразяват по подходящ начин коментарите на членовете на групата за TEN-E, както и за да гарантира пълно съответствие с принципите, изложени в приложение VII. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съответно разглеждат изцяло тези искания в срок от един месец и представят отново на Комисията преработените окончателни проекти на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура.
9. **Комисията представя за одобрение окончателните доклад за определяне на нуждите от инфраструктура на [...] органа за вземане на решения на групата за TEN-E, [...] който действа в срок от един месец от получаването им.**
10. В срок от две седмици след одобряването на докладите за определяне на нуждите от инфраструктура съгласно параграф 9[...] ЕМОПС-Е и ЕМОМВ ги публикуват съответно на своите уебсайтове. Когато е уместно, ЕМОПС-Е и ЕМОМВ актуализират докладите за определяне на нуждите от инфраструктура, **включително плановете за развитие на електроенергийни мрежи в морето, посочени в член 15**, в съответствие с анализите на чувствителните фактори, приети съгласно член 11, параграф 8, когато това бъде поискано от Комисията.

11. До [9 месеца след влизането в сила на настоящия регламент] Агенцията, след провеждане на широки консултации с участието на Комисията, държавите членки, ЕМОПС-Е, ЕМОПС-Г, ЕМОМВ, ООРСЕС и други заинтересовани страни, публикува задължителна методика за определяне на нуждите от инфраструктура.
12. Методиката гарантира, че докладът за определяне на нуждите от инфраструктура е в съответствие с принципите, определени в приложение VII.
13. Агенцията — по своя инициатива или по искане на Комисията — актуализира методиката, когато това е необходимо.
14. До 1 януари 2027 г. настоящият член се прилага при спазване на преходните разпоредби, предвидени в член 61 от Регламент (ЕС) 2024/1789.

Член 13

Процес на обхващане на нуждите в електроенергийната система

1. Когато в доклада за определяне на нуждите от инфраструктура в областта на електроенергията се заключава, че проектите, представени за включване в десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, не отговарят напълно на нуждите от инфраструктура, определени съгласно член 12, Комисията може да започне процес за намиране на възможни решения за необхванатите нужди **в сътрудничество със съответните групи.**

2. Комисията, в сътрудничество с ЕМОПС-Е, държавите членки и Агенцията, приканва системните оператори в съответните групи да предложат в срок от шест месеца след отправянето на поканата проекти, които могат да отговорят на необхванатите нужди. Комисията представя предложените проекти за обсъждане на съответните групи, създадени в съответствие с член 3. Комисията може да ангажира други заинтересовани страни и други форуми за регионално сътрудничество. Организаторите на проекти, които са в състояние да отговорят на необхванатите нужди, представят [...] проектите възможно най-скоро за включване в следващите национални планове за развитие, десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз и списъка на Съюза, **при спазване на приложимите изисквания за допустимост.**
3. Когато в хода на процеса по параграф 2 се установи, че не са налице проекти, които да могат да отговорят на необхванатите нужди, Комисията може да обяви покана за представяне на предложения, отворена за всяка трета страна, която е в състояние да стане организатор на проект, за да предложи проекти, които могат да отговорят на необхванатите нужди. Организаторите на проекти, които са в състояние да отговорят на необхванатите нужди, представят [...] проектите възможно най-скоро за включване в следващите национални планове за развитие, десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз и списъка на Съюза, **при спазване на приложимите изисквания за допустимост. Всеки проект, идентифициран чрез процеса на обхващане на нуждите, подлежи на процедурите за подбор на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес съгласно настоящия регламент.**
4. Комисията следи резултатите от процеса и напредъка на проектите, посочени в параграфи 2 и 3, и ангажира активно съответните групи, създадени в съответствие с член 3, и другите съответни форуми за регионално сътрудничество.

Анализ на разходите и ползите за цялата енергийна система

1. По отношение на проекти, попадащи в категориите инфраструктура, посочени в точка 1, букви а), б), в), г), д), е) и з) и точки 2 и 5 от приложение II, ЕМОПС-Е и ЕМОМВ **поотделно [...] разработват** съгласувани [...] методики за хармонизиран анализ на разходите и ползите в цялата енергийна система на равнището на Съюза **и ги използват като релевантни** при оценяването на проектите във връзка с включването им в съответните им десетгодишни планове за развитие на мрежата в целия Съюз.
2. Тези методики:
 - а) се изготвят в съответствие с принципите, определени в приложение V;
 - б) се основават на общи допускания, позволяващи сравнение между проектите;
 - в) са в съответствие с целите на Съюза в областта на енергията и климата и с целта му за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и с основния сценарий, посочен в член 11, както и с правилата и показателите, определени в приложение IV;
 - г) позволяват оценката на пакети от проекти съгласно член 18, а в електроенергийния сектор позволяват разглеждането на решения без изграждане на мрежа;
 - д) използват междусекторен подход.
3. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ разработват и публикуват предварителни проекти на методика с цел консултации с ООРСЕС, **държавите членки** и други заинтересовани страни. Процесът на консултации е открит, навременен и прозрачен. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ изготвят и правят публично достъпен доклад относно процеса на консултации.

4. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ публикуват и представят на държавите членки, Комисията и Агенцията своя проект на методики. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ посочват мотивите си, когато не са взели предвид или само частично са взели предвид коментарите,[...] **получени по време на процеса на консултации, посочен в параграф 3.** ЕМОПС-Е и ЕМОМВ публикуват и представят на държавите членки, Комисията и Агенцията [...] съгласувани [...] проекти на методики до декември 2027 г.
5. В срок от три месеца след получаването на проекта на методики Агенцията и държавите членки могат да представят своите становища на ЕМОПС-Е и на ЕМОМВ, както и на Комисията. Комисията може да организира специални заседания на групите с цел обсъждане на проекта на методики.
6. В срок от три месеца след получаване на становищата на Агенцията и на държавите членки, ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съответно изменят своите методики, за да вземат изцяло предвид становищата на Агенцията и на държавите членки, и ги представят на Комисията, за да получат нейното одобрение.
7. В срок от три месеца след получаването на съответните методики Комисията издава своето решение.
8. Ако Комисията отхвърли проекта на методика, тя посочва причините за това. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съответно преразглеждат проекта на методиката и го представят отново на Комисията за одобрение.
9. В срок от две седмици след одобрението от Комисията ЕМОПС-Е и ЕМОМВ публикуват съответните методики на своите уебсайтове.

10. Комисията и Агенцията могат да поискат от ЕМОПС-Е и ЕМОМВ, според случая, да актуализират своите методики и да определят график. Агенцията може да действа по своя инициатива или по надлежно мотивирано искане от националните регулаторни органи или заинтересованите страни. Агенцията публикува получените искания и всички съответни документи, които не са чувствителни от търговска гледна точка и на които се основава искането.
11. По искане на Агенцията или на Комисията ЕМОПС-Е и ЕМОМВ актуализират съгласуваните единни секторни методики за разходите и ползите в съответствие с процедурата за одобрение съгласно параграфи 3—9.
12. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ публикуват в контекста на всеки десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз актуализираните входни данни, които са от значение за прилагането на методиките, включително методи за изчисление, модели на мрежата, съответни данни за потоците на натоварване и пазарни данни. Тези данни се публикуват в достатъчно точна форма, при спазване на ограниченията съгласно националното право и съответните споразумения за поверителност. Комисията и Агенцията гарантират поверителността при третирането на данните, получавани от тях и от всяка страна, извършваща от тяхно име аналитична работа въз основа на тези данни.
13. ЕМОПС-Е и ЕМОМВ изчисляват и публикуват, като част от десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, резултатите от анализите на разходите и ползите за всички проекти, като показват как ползите са разпределени между държавите. Това включва ползи както за приемащите държави, така и за тези, които не са приемащи държави, но се възползват от съответния проект.

14. За проектите, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, буква ж) и в точка 4 от приложение II, Комисията гарантира разработването на методики за хармонизиран и обхващащ цялата енергийна система анализ на разходите и ползите на равнището на Съюза. Тези методики са съвместими, що се отнася до ползите и разходите, с методиките, разработени от ЕМОПС-Е и ЕМОМВ. Методиките се разработват по прозрачен начин, като включват пространни консултации с Агенцията, държавите членки и всички съответни заинтересовани страни.
15. Считано от [април 2028 г.] и на всеки две години Агенцията определя и публикува набор от показатели и съответните референтни стойности за сравняването на единичните инвестиционни разходи за съпоставими проекти от категориите инфраструктура, включени в приложение II. Организаторите на проекти предоставят изисканите данни на националните регулаторни органи и на Агенцията. Тези референтни стойности могат да бъдат използвани от ЕМОПС-Е и ЕМОМВ за анализите на разходите и ползите, извършвани за последващите десетгодишни планове за развитие на мрежата в целия Съюз.

ГЛАВА V

Интегриране на мрежите за енергия от възобновяеми източници, разположени в морето

Член 15

Планиране на мрежите, разположени в морето

1. В срок до [6 месеца след влизането в сила] държавите членки с подкрепата на Комисията в рамките на своите конкретни приоритетни коридори за мрежи, разположени в морето, определени в раздел 2 от приложение I, като вземат под внимание особеностите и развитието на всеки регион, **включително сътрудничеството със съответни трети държави**, актуализират необвързващо споразумение за сътрудничество относно цели за производството в морето на енергия от възобновяеми източници, което следва да бъде внедрено във всеки морски басейн до 2030 г., 2040 г. и 2050 г. в съответствие със своите национални планове в областта на енергетиката и климата и потенциала за енергия от възобновяеми източници в морето на всеки морски басейн. Споразумението включва водород от възобновяеми източници, разположени в морето, **и специфични цели в областта на технологиите за енергия от възобновяеми източници в морето**, според случая.

Като част от необвързващите споразумения държавите членки, с подкрепата на Комисията, в рамките на своите конкретни приоритетни коридори за мрежи, разположение в морето, определени в раздел 2 от приложение I, също така разглеждат дали следва да бъдат определени конкретни трансгранични цели, като например за хибридни или трансгранични радиални проекти, **които могат да включват и водород**, между две или повече държави членки в съответните им национални планове в областта на енергетиката и климата с цел постигане на целите за производство на енергия от възобновяеми източници в морето по най-ефективния начин.

Посоченото необвързващо споразумение се сключва в писмен вид по отношение на всеки морски басейн, свързан с територията на държавите членки, и не засяга правото на държавите членки да разработват проекти в своите териториални води и изключителни икономически зони. Комисията предоставя насоки за работата в групите.

2. В срок до *[12 месеца след влизането в сила]* и на всеки четири години след това, като част от всеки следващ десетгодишен план за развитие на мрежата ЕМОПС-Е с участието на съответните ОПС, **ЕМОМВ и ОМВ, според случая**, националните регулаторни органи, държавите членки и Комисията и в съответствие с необвързващото споразумение, посочено в параграф 1 от настоящия член, разработва и публикува като отделен доклад, който е част от десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, планове на високо равнище за развитие на интегрираните мрежи, разположени в морето, за всеки морски басейн в съответствие с приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, посочени в приложение I, като взема предвид опазването на околната среда, **морското пространствено планиране** и другите видове ползване на морето.

При разработването на стратегическите планове за развитие на интегрирани мрежи на високо равнище, разположени в морето, в сроковете, предвидени в параграф 1, [...] **се вземат предвид** необвързващите споразумения, посочени в параграф 1, за разработването на основния сценарий за десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз.

Стратегическите планове за развитие на интегрирани мрежи на високо равнище, разположени в морето, предоставят общ преглед на потенциала на мощностите за производство на електроенергия, разположени в морето, и произтичащите от това нужди от електроенергийна мрежа, разположена в морето, включително потенциалните нужди от междусистемни електропроводи, хибридни проекти, радиални връзки, средства за подсилване и водородна инфраструктура.

3. Стратегическите планове за развитие на интегрирани мрежи на високо равнище, разположени в морето, са съгласувани с регионалните инвестиционни планове, публикувани в съответствие с член 34, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/943, и интегрирани в десетгодишните планове за развитие на мрежите в целия Съюз, за да се гарантира съгласуваното разработване на планове за мрежите, разположени на сушата, и за тези, разположени в морето.
4. Най-късно на всеки четири години след приемането на необвързващото споразумение в съответствие с параграф 1 държавите членки актуализират своите необвързващи споразумения, посочени в параграф 1 от настоящия член, включително с оглед на резултатите от прилагането на анализа на разходите и ползите и подялбата на разходите за приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, **както и всички съответни анализи от доброволното регионално сътрудничество.**

5. След всяка актуализация на необвързващите споразумения в съответствие с параграф 4, за всеки морски басейн ЕМОПС-Е актуализира стратегическите планове за развитие на интегрирани мрежи на високо равнище, разположени в морето, в рамките на следващия десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз, както е посочено в параграф 2.

Член 16

Насоки относно рамките за кооперирани инвестиции за енергийни проекти в морето

1. Комисията, с участието на държавите членки, съответните ОПС, Агенцията и националните регулаторни органи, разглежда дали е необходимо актуализиране на насоките относно рамките за кооперирани инвестиции за енергийни проекти в морето, в които се предвиждат конкретни анализи на разходите и ползите и подялба на разходите за целите на внедряването на планове за развитие на интегрирани мрежи за морския басейн, разположени в морето, посочени в член 15, параграф 2, в съответствие с необвързващите споразумения, посочени в член [...]15, параграф 1, и когато е уместно, публикува актуализирана версия на насоките. Тези насоки са съвместими с разпоредбите, посочени в член 17, параграф 1. Комисията актуализира своите насоки, когато това е целесъобразно, като взема предвид резултатите от тяхното прилагане.
2. ЕМОПС-Е, с участието на съответните ОПС, Агенцията, националните регулаторни органи и Комисията **и ЕМОМВ, според случая**, актуализира резултатите от прилагането на анализите на разходите и ползите и подялбата на разходите за приоритетните коридори за мрежи, разположени в морето, включително когато Комисията публикува актуализация на насоките за конкретни анализи на разходите и ползите и за подялба на разходите за целите на внедряването на планове за развитие на интегрирани мрежи за морския басейн, разположени в морето, посочени в член 15, параграф 2, в съответствие с необвързващите споразумения, посочени в член 15, параграф 1.

ГЛАВА VI

Нормативна уредба

Член 17

Осигуряване на възможност за инвестиции с трансгранично въздействие

1. Ефективно направените инвестиционни разходи с изключение на разходите за поддръжка, свързани с проект от общ интерес, попадащ в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви а), б), в), г), [...], е) и з) [...] **и** в [...] точки **2 и 5** от приложение II, когато са в обхвата на компетентност на националните регулаторни органи във всяка засегната държава членка, се поемат от съответните ОПС, ОМВ, други оператори или от организаторите на проекти на енергопреносната инфраструктура на държавите членки, на които проектът осигурява нетно положително въздействие, и доколкото не се покриват от такси за претоварване или други такси, се заплащат от ползвателите на мрежата посредством тарифите за достъп до мрежата в същите държави членки.
2. Разпоредбите на настоящия член се прилагат за проект от общ интерес, попадащ в категориите енергийна инфраструктура, определени в член 27, както и в точка 1, букви а), б), в), г), [...], е) и з) и в точки **2 и 5** от приложение II, когато най-малко един организатор на проект поиска от съответните национални органи да приложат тези разпоредби за разходите по проекта.

Проекти, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 1, буква ж) от приложение II, могат да се възползват от разпоредбите на настоящия член, когато най-малко един организатор на проект поиска от съответните национални органи да приложат тези разпоредби.

В случаите, когато даден проект има няколко организатори на проект, компетентните национални регулаторни органи изискват незабавно всички организатори на проекти да подадат заедно инвестиционното искане в съответствие с параграф 4.

3. Когато става дума за проект от общ интерес, за който се прилага параграф 1, организаторите на проекти редовно информират всички компетентни национални регулаторни органи най-малко веднъж годишно от включването на проекта в списъка на Съюза и до въвеждането в експлоатация на проекта относно напредъка на проекта, като посочват свързаните с него разходи и въздействие.
4. Веднага след като такъв проект от общ интерес достигне достатъчна степен на развитие и се прогнозира, че през следващите 36 месеца проектът ще е готов за започване на етапа на строителство, след консултации с ОПС **или ОМВ** от държавите членки, на които проектът осигурява значително положително нетно въздействие, организаторите на проекти подават инвестиционно искане. Това инвестиционно искане включва искане за трансгранично разпределение на разходите и се изпраща на всички компетентни национални регулаторни органи, като се придружава от следната документация:
- а) актуализиран изготвен конкретно за проекта анализ на разходите и ползите, съобразен с основния сценарий, посочен в член 11, и с всички **анализи на чувствителността** [...], посочени в член 11, както и с методиката за хармонизиран анализ на разходите и ползите за цялата енергийна система, посочен в член 14, в който са взети предвид ползите извън границите на държавите членки, на чиято територия е разположен проектът;
 - б) бизнес план за оценка на финансовата жизнеспособност на проекта, включващ избрания вариант за финансиране, и в случай на проект от общ интерес, попадащ в категорията енергийна инфраструктура, посочена в точка 3 от приложение II, резултатите от изпробване на реакцията на пазара;
 - в) когато организаторите на проекти постигнат съгласие, обосновано предложение за трансгранично разпределение на разходите.

Ако даден проект се организира от няколко на брой организатори на проекти, те подават своето инвестиционно искане съвместно.

Компетентните национални регулаторни органи незабавно изпращат на Агенцията копие от всяко получено инвестиционно искане за сведение.

Компетентните национални регулаторни органи и Агенцията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.

5. В рамките на шест месеца от датата, на която инвестиционното искане е получено от последния от компетентните национални регулаторни органи, посочените национални регулаторни органи, след като проведат консултации със съответните организатори на проекти, вземат съвместни координирани решения относно разпределението на ефикасно извършените инвестиционни разходи по проекта, които ще бъдат поети от всеки системен оператор, както и за включването на тези разходи в тарифите, или относно отхвърлянето на инвестиционното искане, изцяло или частично, ако в общия анализ на компетентните национални регулаторни органи се заключава, че проектът или част от него не предоставя значителна нетна полза на равнището на Съюза в която и да било държава членка на съответните национални регулаторни органи.

Компетентните национални регулаторни органи включват в тарифите имащите отношение ефикасно извършени инвестиционни разходи, както е определено в препоръката, посочена в параграф 14, в съответствие с разпределението на инвестиционните разходи по проекта, които ще бъдат поети от всеки системен оператор.

За проекти, разположени на територията на тяхната съответна държава членка, компетентните национални регулаторни органи оценяват, когато е целесъобразно, дали вследствие на включването на инвестиционните разходи в тарифите могат да възникнат проблеми, свързани с финансовата достъпност.

6. При разпределението на разходите компетентните национални регулаторни органи вземат предвид следното:
- а) действителни или очаквани такси за претоварване или други такси;
 - б) действителни или очаквани приходи, произтичащи от компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи, създаден съгласно член 49 от Регламент (ЕС) 2019/943.

В решението за трансгранично разпределение на разходите се вземат предвид икономическите, социалните и екологичните разходи и ползи от проектите в съответните държави членки и необходимостта от осигуряване на стабилна финансова рамка за развитието на проекти от общ интерес, като се свежда до минимум необходимостта от финансово подпомагане. При вземането на решение за трансгранично разпределение на разходите компетентните национални регулаторни органи след консултации със заинтересованите ОПС **или ОМВ** се стремят към постигане на взаимно съгласие въз основа, но не само, на информацията, посочена в параграф 4, първа алинея, букви а) и б) от настоящия член. Тяхната оценка се основава на основния сценарий и на всички **анализи на чувствителността** [...], посочени в член 11, като се дава възможност за надежден анализ на приноса на проекта от общ интерес за постигане на целите на енергийната политика на Съюза за декарбонизация, пазарна интеграция, конкуренция, устойчивост и сигурност на доставките.

7. При разпределението на разходите компетентните национални регулаторни органи вземат предвид следните общи принципи:
- а) когато поне 10 % от очакваните **нетни** ползи от даден проект се реализират в държава членка, **въз основа на информацията, предоставена от ЕМОПС-Е и ЕМОМВ съгласно член 14, параграф 13**, тази държава членка и компетентният национален регулаторен орган участват в процеса на трансгранично разпределение на разходите **за целите на анализа и консултациите, без да се засягат разходите, които трябва да бъдат поети от всеки системен оператор, и освен ако държавите членки, в които се разглежда проектът, не решат друго;**

- б) когато е целесъобразно, разпределението на разходите между държавите членки се основава на разпределението на нетните ползи, като се гарантира, че ключът за разпределение на разходите отразява това разпределение;
- в) разпределението на трансграничните разходи се основава на предварително споразумение за разпределение на разходите, предназначено да гарантира сигурност на инвестициите, като споразумението е прозрачно и предвидимо, а при разпределението на трансграничните разходи може да се предвижда възможност за последващи корекции, при условие че тези корекции са изрично определени в решението за разпределение на разходите и са ясно формулирани, включително по отношение на сроковете, **обстоятелствата** и категориите разходи, които се покриват.

Ако с проект от общ интерес се смекчават отрицателни странични въздействия, като например кръгови потоци, и такъв проект от общ интерес се изпълнява в държавата членка на произход на отрицателното странично въздействие, това смекчаване не се счита за трансгранична полза и поради това не служи като основа за разпределение на разходите за ОПС от държавите членки, засегнати от тези отрицателни странични въздействия.

8. Компетентните национални регулаторни органи, въз основа на трансграничното разпределение на разходите, посочено в параграф 5 от настоящия член, вземат под внимание действителните разходи, поемани от ОПС, ОМВ или от друг организатор на проект, произтичащи от инвестициите, при определянето или одобряването на тарифи в съответствие с член 78, параграф 1 от Директива (ЕС) 2024/1788 и член 59, параграф 1, буква а) от Директива (ЕС) 2019/944, доколкото тези разходи съответстват на разходите, които би имал един ефективно работещ оператор с подобна структура.

9. Компетентните национални регулаторни органи незабавно уведомяват Агенцията за решението за разпределение на разходите, заедно с цялата съответна информация във връзка с решението. По-специално в решението за разпределение на разходите се описват подробно основанията за разпределение на разходите между държавите членки, включително като се посочва следната информация:

- а) оценка на установеното въздействие за всяка от съответните държави членки, включително по отношение на мрежовите тарифи;
- б) оценка на бизнес плана по параграф 4, първа алинея, буква б);
- в) положителните странични въздействия за региона или за Съюза като цяло, например сигурност на доставките, гъвкавост на системата, солидарност или иновации, които проектът може да породи;
- г) резултата от консултацията със съответните организатори на проекти.

Решението за разпределение на разходите се публикува на уебсайтовете на компетентните национални регулаторни органи и се предоставя на Агенцията и Комисията.

В срок до [6 месеца от влизането в сила] Агенцията създава централно хранилище на **неповерителните версии на** всички решения за разпределение на разходите при трансгранични дейности, взети от националните регулаторни органи, и го публикува на своя уебсайт.

10. Ако компетентните национални регулаторни органи не успеят да постигнат съгласие относно инвестиционното искане в срок от шест месеца след датата на получаване на искането от последния компетентен национален регулаторен орган, те незабавно информират Агенцията.

В такъв случай — или по съвместно искане на компетентните национални регулаторни органи — решението по инвестиционното искане, включително относно посоченото в параграф 5 трансгранично разпределение на разходите, се взема от Агенцията в рамките на три месеца от датата, на която въпросът е повдигнат пред Агенцията.

Преди да вземе такова решение, Агенцията се консултира с компетентните национални регулаторни органи и с организаторите на проекти. Посоченият във втора алинея тримесечен срок може да бъде удължен с допълнителен период от два месеца, в случай че Агенцията потърси допълнителна информация. Този допълнителен срок започва да тече от деня след получаването на пълната информация.

Оценката на Агенцията се основава на основния сценарий, установен съгласно член 11, и на всички **анализи на чувствителността** [...], като се дава възможност за надежден анализ на приноса на проекта от общ интерес за постигане на целите на енергийната политика на Съюза за декарбонизация, пазарна интеграция, конкуренция, устойчивост и сигурност на доставките.

При вземането на решение по инвестиционното искане, включително относно трансграничното разпределение на разходите, Агенцията оставя на съответните национални органи възможността да определят начина, по който инвестиционните разходи се включват в тарифите в съответствие с предвиденото трансгранично разпределение на разходите, към момента на прилагане на решението в съответствие с националното право.

Решението по инвестиционното искане, включващо трансграничното разпределение на разходите, се публикува. Прилагат се член 25, параграф 3 и членове 28 и 29 от Регламент (ЕС) 2019/942.

11. Агенцията незабавно изпраща на Комисията копия на всички решения за разпределение на разходите, придружени от цялата съответна информация по отношение на всяко такова решение. Агенцията публикува нероверителни версии на всички решения на своя уебсайт. Тази информация може да бъде представена в обобщен вид. Агенцията и Комисията запазват поверителността на чувствителната търговска информация.
12. Решенията за разпределение на разходите не засягат правото на ОПС да прилагат и на националните регулаторни органи да одобряват такси за достъп до мрежите в съответствие с Регламенти (ЕС) 2019/943 и (ЕС) 2024/1789 и Директиви (ЕС) 2019/944 и (ЕС) 2024/1788.

13. Настоящият член не се прилага за проекти от общ интерес, които се ползват от едно или повече от следните предимства:

- а) освобождаване от прилагането на членове 31, 32, 33 и член 78, параграф 7 от [...] Директива (ЕС) 2024/1788 в съответствие с член 78 от Регламент (ЕС) 2024/1789;
- б) освобождаване от прилагането на член 19, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2019/943 или на член 6, член 59, параграф 7 и член 60, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/944 в съответствие с член 63 от Регламент (ЕС) 2019/943;
- в) дерогация от правилата за отделяне или за достъп на трети страни в съответствие с член 17 от Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета³⁸ или член 64 от Регламент (ЕС) 2019/943 и член 66 от Директива (ЕС) 2019/944.

14. В срок до *[шест месеца след влизането в сила на настоящия регламент]* Агенцията приема препоръка за определяне на добрите практики за обработване на инвестиционните искания за проекти от общ интерес в съответствие с принципите, посочени в параграф 7 от настоящия член.

Тази препоръка се актуализира редовно от Агенцията, когато е необходимо. В нея се вземат предвид спецификите на сектора и се осигурява съгласуваност с принципите за трансграничната подялба на разходите за мрежи за енергия от възобновяеми източници, разположени в морето, посочени в член 16, параграф 1. Когато приема или актуализира препоръката, Агенцията провежда обстоен процес на консултации с участието на всички съответни заинтересовани страни. Тази препоръка включва и необвързващ образец за трансгранично разпределение на разходите, за да се улесни работата на националните регулаторни [...] **органи**.

³⁸ Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003 (*ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 15*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj>).

15. Проектите от общ интерес получават трансгранична подялба на разходите съгласно същите правила и условия, посочени в настоящия член, по отношение на ползите, които носят на Съюза. Издаването се извършва по координиран начин от компетентните национални регулаторни органи на държавите членки, които се ползват от него.
16. Настоящият член се прилага *mutatis mutandis* за пакети от проекти по член 18.

Член 18

Възможност за обединяване на проекти за енергийна инфраструктура с цел подялба на разходите

1. Организаторите на проекти могат да обединят два или повече проекта от списъка на Съюза, за да улеснят обсъжданията относно подялбата на разходите между съответните държави членки и трети държави, според случая, и решенията за трансгранично разпределение на разходите между заинтересованите [...] **регулаторни органи на държавите членки или между регулаторните [...] органи на държавите членки и трети държави, според случая.**
2. Комисията може да покани организаторите на проекти да представят предложение за един или няколко пакета от два или повече проекта от списъка на Съюза на съответните групи за обсъждане [...], **включително обосновката за обединяването и очакваните ползи от него.** Пакетът от проекти може да включва проекти в различни етапи на развитие, при условие че тяхното обединяване не забавя изпълнението на най-развитите проекти. **Анализите на разходите и ползите и предложенията за трансгранично подялбата на разходите за пакетите, представени от организаторите на проекти на съответните групи, се оценяват чрез регионално координиран процес между регулаторните органи като основа за актуалния анализ на разходите и ползите и предложението за трансгранично разпределение на разходите, посочено в параграф 5 от настоящия член.**

3. След обсъжданията в групите Комисията може да поиска от ЕМОПС-Е или ЕМОМВ да предостави общ анализ на разходите и ползите за предложените пакети от два или повече проекта от списъка на Съюза. Общият анализ на разходите и ползите е в съответствие с основния сценарий и **анализите на чувствителността [...]**, посочени в член 11, и с методиката, изготвена съгласно член 14. ЕМОПС-Е или ЕМОМВ предоставя общия анализ на разходите и ползите в срок от 2 месеца от подаването на искането до Комисията.
4. Съответните държави членки, със съдействието на компетентните национални регулаторни органи и с подкрепата на Комисията, вземат решение относно пакета от проекти и, когато е целесъобразно, приканват организаторите на проекти да добавят проекти към пакета или да изключат проекти от пакета, ако това улеснява обсъжданията относно подялбата на разходите, при условие че броят на проектите от списъка на Съюза, включени в пакета, остава управляем.
5. Съответните държави членки могат да решат да одобрят пакетите и да поканят организаторите на проекти да подадат искане за съвместни инвестиции съгласно член 17, параграф 4. Това решение се съобщава на съответните групи и на Комисията. За целите на член 17, параграф 4, в искането за инвестиция се включва само един актуален анализ на разходите и ползите и едно предложение за трансгранично разпределение на разходите, с оглед улесняване на евентуално кандидатстване за финансова помощ от Съюза съгласно член 21 **или други съответни механизми за подкрепа.**

6. Държавите членки, които изпълняват пакети от проекти, посочени в настоящия член, състоящи се от проекти от общ интерес, изброени в приложение II, точка 2, буква а), могат съвместно да разрешат на операторите на мрежи за водород да прилагат разпределение на разходите към различни периоди, както е предвидено в член 5, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2024/1789, за такива пакети от проекти съгласно обща методика, при условие че това бъде одобрено от съответните регулаторни органи. В срок от [шест месеца от влизането в сила на настоящия регламент] Комисията извършва оценка на ефективността на съществуващите мерки в подкрепа на намаляването на риска и увеличаването на трансграничните проекти за инфраструктура за водород, като набелязва възможните алтернативни мерки, включително финансовите гаранции на равнището на Съюза. Комисията се консултира със и взема предвид съответната работа на Агенцията и други съответни заинтересовани страни.

[...] Приходи от претоварване за електроенергийни проекти в списъка на Съюза

1. **Считано от [1 януари 2028 г.] ОПС [...] разпределят [...] 10% от годишните приходи [...]от претоварване, които не са били изразходвани за гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет съгласно член 19, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС) 2019/943 и за компенсации на операторите на електроцентрали за производство на електроенергия от възобновяеми източници в морето съгласно член 19, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС) 2019/943, за инвестиции в мрежи в проекти от списъка на Съюза, свързани с намаляване на претоварването на междусистемните електропроводи съгласно член 19, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2019/943. Делът на разпределените годишни приходи от претоварване се увеличава с 5 процентни пункта годишно, докато достигне 25 %, считано от [1 януари 2031 г. [...]]. Това не засяга компетенциите на националните регулаторни органи по отношение на използването на приходите от претоварване съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2019/943.**

Настоящият член не се прилага за приходи от претоварване, произтичащи от вътрешни граници на тръжни зони в рамките на държава членка, или за приходи от претоварване, събрани преди влизането на това в сила.

2. Когато средствата, посочени в параграф 1 от настоящия член, не могат да бъдат разпределени за проекти от списъка на Съюза, ОПС [...] ги в отделен ред по вътрешна сметка съгласно член 19, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/943, докато не бъдат изразходвани или за финансиране на проекти от списъка на Съюза, свързани с намаляване на претоварването на междусистемните електропроводи, или когато в списъка на Съюза няма достатъчно развити проекти, за финансиране на алтернативни проекти, които преследват същата цел и са включени в десетгодишния план за развитие на мрежата, или докато [...] ОПС не докажат, въз основа на последния одобрен доклад на ЕМОПС-Е за определяне на нуждите от инфраструктура съгласно член 12, че [...] не се изисква [...] допълнителен трансграничен капацитет по границите на съответните държави членки, за да се намали претоварването на междусистемните електропроводи, след което средствата могат да се използват за други цели съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2019/943. ОПС доказват това, когато е приложимо, като част от своите доклади в съответствие с член 19, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2019/943.
- 2а. Размерът на средствата за разпределяне в съответствие с параграф 1 се изчислява на годишна база в съответствие с методиката, разработена съгласно член 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/943. Средствата, записани в отделна вътрешна сметка, посочена в параграф 2 от настоящия член, трябва да бъдат разпознаваеми и да се пренасят от една календарна година към следващата в съответствие с методиката, разработена съгласно член 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/943.
- 2б. Когато средствата, разпределени след 1 януари 2031 г., не са били изразходвани за проекти от списъка на Съюза или за алтернативни проекти, които преследват същата цел и са включени в десетгодишния план за развитие на мрежата съгласно параграф 2, средствата, заделени през дадена календарна година, в края на осмата календарна година след заделянето им, се предоставят за използване в съответствие с член 19 от Регламент (ЕО) 2019/943. За средствата, разпределени съгласно параграф 2 преди 1 януари 2031 г., осемгодишният период за тяхното отпускане започва на 1 януари 2031 г.

3. Средствата, посочени в параграф 1, се използват:
- а) за преодоляване на недостига на финансиране на проекти в списъка на Съюза [...], които се намират в държавата членка, в която се събират приходите от претоварване, като надлежно се отчита очакваното тарифно финансиране. Средствата могат да се използват и за преодоляване на недостига на финансиране на проекти в списъка на Съюза, които се намират извън границите на тази държава членка и носят значителни ползи за нея в съответствие с решението за трансгранично разпределение на разходите за този проект, при условие че регулаторният орган на съответната държава членка даде съгласието си, както и за покриване на разходите за проекти, които преди това са имали статут на ПОИ или ПВИ, били са завършени и вече не са включени в списъка на Съюза, доколкото приходите от претоварване продължават да се прилагат за покриване на свързаните инвестиционни разходи;
 - б) прозрачно в докладите на ОПС съгласно член 19, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2019/943, както и в исканията за решения за трансгранично разпределяне на разходите съгласно член 17, параграф 4, буква в) от настоящия регламент;

- в) [...] гарантират пропорционалност, прозрачност и недискриминация;
- г) без да се компрометира изпълнението на приоритетните цели по член 19, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/943; [...]
- д) **не възпрепятстват организаторите на проекти да кандидатстват за финансова помощ от Съюза.**

4. Комисията може да приема актове за изпълнение за определяне на правила за изпълнение, [...] за допълнително определяне [...] как да се използват средствата, посочени в параграф 1 от настоящия член, и условията, при които може да се докаже, въз основа на последния одобрен доклад на ЕМОПС-Е за определяне на нуждите от инфраструктура съгласно член 12, както е посочено в параграф 3, че не е необходим допълнителен трансграничен капацитет на границата на съответната държава членка, за да се намали претоварването на междусистемните електропроводи съгласно параграф 2 от настоящия член. **Актовете за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 23а, параграф 2. [...]**
5. В срок от [6 месеца] след влизането в сила на [...] **настоящия регламент** Агенцията актуализира методиката за използване на приходите от претоварване съгласно член 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/943 **единствено за целите на настоящия член.** Актуализираната методика е в съответствие с параграфи 1, 2, **2а** и 3 от настоящия член и с актовете [...] **за изпълнение**, приети съгласно параграф 4 от настоящия член.

Регулаторни стимули

1. Когато даден организатор на проект поема по-големи рискове при разработването, изграждането, експлоатацията или поддръжката в рамките на проект от общ интерес, попадащ в компетентността на националните регулаторни органи, в сравнение с нормално поеманите рискове при сравним инфраструктурен проект, националните регулаторни органи **или друг компетентен орган, ако държавата членка е определила така**, могат да предоставят подходящи стимули за такъв проект в съответствие с регламенти (ЕС) 2019/943 и 2024/1789 и директиви (ЕС) 2019/944 и (ЕС) 2024/1788.

Първа алинея не се прилага, когато проектът от общ интерес се ползва от едно или повече от следните предимства:

- а) освобождаване от прилагането на членове 31, 32 и 33 и член 78, параграфи 7 и 9 от Директива (ЕС) 2024/1788 в съответствие с член 78 от Регламент (ЕС) 2024/1789;
- б) освобождаване от прилагането на член 19, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2019/943 или на член 6, член 59, параграф 7 и член 60, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/944 в съответствие с член 63 от Регламент (ЕС) 2019/943;
- в) освобождаване съгласно член 36 от Директива 2009/73/ЕО;
- г) дерогация съгласно член 17 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

2. Ако се вземе решение да се предоставят стимулите, посочени в параграф 1 от настоящия член, националните регулаторни органи вземат предвид резултатите от анализа на разходите и ползите в съответствие с методиката, изготвена в съответствие с член 14, и по-специално породените от проекта положителни странични въздействия за региона или за Съюза като цяло. Националните регулаторни органи анализират също и специфичните рискове, поемани от организаторите на проекта, взетите мерки за намаляване на риска и причините за този рисков профил от гледна точка на нетното положително въздействие на проекта, сравнено с въздействието на по-нискорискова алтернатива. Отговарящите на условията за подобно стимулиране рискове включват по-специално рисковете, свързани с нови технологии на пренос, както на сушата, така и в морето, рисковете във връзка с непълното възстановяване на разходите и рисковете, свързани с развитието.
3. В решението за предоставяне на стимулите се взема предвид специфичният характер на поетия риск и могат да се предоставят стимули, обхващащи, наред с другото, една или повече от следните мерки:
- а) правилата за инвестиции с предвидено увеличено натоварване в бъдещи периоди;
 - б) правилата за признаване на ефективно направените разходи преди пускането на проекта в експлоатация;
 - в) правилата за осигуряване на допълнителна възвръщаемост на капиталовложенията по проекта;
 - г) всякаква друга мярка, която бъде счетена за необходима и целесъобразна.

ГЛАВА VII

Финансиране

Член 21

Допустимост на проекти за получаване на финансова помощ от Съюза съгласно Регламент (ЕС) 2021/1153

1. Проектите от общ интерес, попадащи в определените в член 27 и приложение II категории, са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза под формата на безвъзмездни средства за проучвания и на финансови инструменти.
2. Проектите от общ интерес, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в член 27 и в точка 1, букви а), б), в), г), [...], е) и з) и точки 2 и 5 от приложение II, и попадащи в компетентността на националните регулаторни органи, също са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза под формата на безвъзмездни средства за строително-монтажни работи, при условие че изпълняват следните критерии:
 - а) анализът на разходите и ползите при конкретния проект, изготвен в съответствие с член 17, параграф 4, буква а), предоставя доказателства относно наличието на съществени положителни странични въздействия, като сигурност на доставките, гъвкавост на системата, солидарност или иновации;
 - б) проектът е получил решение за трансгранично разпределение на разходите съгласно член 17;
 - в) проектът не може да бъде финансиран от пазара или чрез нормативната уредба в съответствие с бизнес плана и други оценки, по-специално оценките, извършени от потенциални инвеститори, кредитори или от националния регулаторен орган, като при оценката относно нуждите на проекта от финансова помощ от Съюза се взема предвид всяко решение относно стимулите и причините, посочени в член 20, параграф 2.

3. Проекти от общ интерес, осъществявани в съответствие с процедурата, посочена в член 5, параграф 7, буква г), също са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза под формата на безвъзмездни средства за строително-монтажни работи, ако изпълняват критериите, определени в параграф 2 от настоящия член.
4. Проекти от общ интерес, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в приложение II, различни от посочените в параграф 2, с изключение на категорията инфраструктура, определена в точка 3 от същото приложение, също са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза под формата на безвъзмездни средства за строително-монтажни работи, при условие че изпълняват следните критерии:
- а) анализът на разходите и ползите при конкретния проект, изготвен от организатора на проекта в съответствие с методиката за анализ на разходите и ползите, разработена съгласно член [...]14, предоставя доказателства относно наличието на съществени положителни странични въздействия, като сигурност на доставките, гъвкавост на системата, солидарност или иновации;
 - б) проектът не може да бъде финансиран от пазара в съответствие с бизнес плана, изготвен от организатора на проекта, и други оценки, по-специално тези, изготвени от потенциални инвеститори, кредитори или от националния регулаторен орган;
 - в) проектът е получил оценка, извършена от компетентния национален орган или, когато е приложимо, от националния регулаторен орган, в консултация с ОПС или компетентните ОСО от държавите членки, в които проектът има съществено положително нетно въздействие, която ясно показва наличието на значителни положителни странични въздействия от този проект, като сигурност на доставките, гъвкавост на системата, солидарност или иновации, и включва оценка на същите, както и предоставя ясни доказателства за тяхната липса от търговска гледна точка в съответствие с анализа на разходите и ползите, бизнес плана и оценките, извършени от организатора на проекта и потенциалните инвеститори или кредитори и, когато е приложимо, от национален регулаторен орган.

5. Оценката, посочена в параграф 4, буква в) на настоящия член се основава на сценария, установен съгласно член 11, и на всички съществуващи анализи на чувствителните фактори към него и включва точна оценка и анализ на ефективно направените разходи, точно описание на ползите от проекта, включително тяхното разпределение между отделните държави членки или трети държави, включително държави, които не са приемащи, описание на разпределението на разходите между държавите и на всички източници на финансиране, които са от значение за проекта и вече са сигурни.
6. Настоящият член се прилага *mutatis mutandis* за проекти от взаимен интерес и пакети от проекти съгласно член 18.

Проектите от взаимен интерес са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза при условията на Регламент (ЕС) 2021/1153. Що се отнася до безвъзмездните средства за строително-монтажни работи, проектите от взаимен интерес са допустими за получаване на финансова помощ от Съюза, при условие че отговарят на критериите, определени в параграф 2 или 4 от настоящия член, според приложимото, и ако проектът допринася за постигането на общите цели на политиката на Съюза в областта на енергетиката и климата.

Член 22

Насоки относно критериите за предоставяне на финансова помощ от Съюза

Специфичните критерии, определени в член 4, параграф 3 от настоящия регламент, и параметрите, определени в член 4, параграф 5 от настоящия регламент, се прилагат за целите на установяването на критерии за предоставяне на финансова помощ от Съюза в Регламент (ЕС) 2021/1153. За проектите от общ интерес, попадащи в обхвата на член 27 от настоящия регламент, в допълнение към изискванията, предвидени в член 21, параграф 2, се прилагат критериите за пазарна интеграция, сигурност на доставките, конкуренция и устойчивост.

ГЛАВА VIII

Заклучителни разпоредби

Член 23

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 3, параграф 4, [...] се предоставя на Комисията за срок от седем години, считано от 23 юни 2027 г. Комисията изготвя доклад относно делегирането на правомощия не по-късно от девет месеца преди изтичането на седемгодишния срок. Делегирането на правомощия се продължава мълчаливо за срокове с еднаква продължителност, освен ако Европейският парламент или Съветът не възразят срещу подобно продължаване не по-късно от три месеца преди изтичането на всеки срок.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 3, параграф 4, [...] може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди да приеме делегиран акт, Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

6. Делегиран акт, приет съгласно член 3, параграф 4, [...] влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 23а

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 24

Докладване и оценка

1. Най-късно до 30 юни 2032 г. Комисията публикува доклад за изпълнението на проектите, включени в списъка на Съюза, и го представя на Европейския парламент и на Съвета. Този доклад съдържа оценка на:
 - а) постигнатия напредък при планирането, разработването, изграждането и въвеждането в експлоатация на проекти, включени в списъка на Съюза, и когато е целесъобразно — закъсненията при изпълнението и други срещнати затруднения;

- б) финансовите средства, предвидени и вложени от Съюза за проекти, включени в списъка на Съюза, в сравнение с общата стойност на финансираните проекти, включени в списъка на Съюза;
- в) напредъка, постигнат по отношение на интегрирането на възобновяеми енергийни източници, включително възобновяемите енергийни източници в морето, и намаляването на емисиите на парникови газове посредством планирането, разработването, изграждането и въвеждането в експлоатация на проекти, включени в списъка на Съюза;
- г) изменението на степента на свързаност между държавите членки в областта на електроенергетиката и водородния сектор, съответните изменения на цените на енергията;
- д) процеса на издаване на разрешения и участието на обществеността, и по-специално:
 - i) средната и максималната обща продължителност на процеса на издаване на разрешения за проекти, включени в списъка на Съюза, включително продължителността на всеки етап от процедурата преди подаване на заявление, в сравнение с предвидения времеви график за основите възлови резултати, посочени в член 10, параграф 9;
 - ii) най-добрите и иновативни практики по отношение на участието на заинтересованите страни;
 - iii) най-добрите и иновативни практики по отношение на смекчаването на въздействията върху околната среда, включително адаптирането към изменението на климата, по време на процеса на издаване на разрешения и на осъществяването на проектите;
 - iv) ефективността на схемите, предвидени в член 8, параграф 3, по отношение на съответствието със сроковете по член 10, параграфи 1 и 2;
 - v) степента на цифровизация на процедурите за издаване на разрешения;

- е) регулаторното третиране, и по-специално:
 - i) броя на проектите от общ интерес или пакетите от проекти, за които са издадени решения за трансгранично разпределение на разходите в съответствие с член 17;
 - ii) броя и вида на проектите от общ интерес, на които са предоставени специфични стимули в съответствие с член 20;
- ж) ефективността на настоящия регламент по отношение на приноса му към целите на Съюза в областта на климата и енергетиката и постигането на неутралност по отношение на климата най-късно до 2050 г.;
- з) подобряването на физическата сигурност и на киберсигурността и устойчивостта на трансграничната енергийна инфраструктура;
- и) приемането на решения без изграждане на мрежа по отношение на броя на проектите и съответното увеличение на капацитета на мрежата.
- й) **използването на разпределените средства съгласно член 19, параграф 1, включително спазването на член 19, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2019/943, и използването на средства за проекти, които смекчават въздействието на системните претоварвания върху непряко засегнатите държави членки, въз основа на докладите на регулаторните органи до ACER съгласно член 19, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2019/943.**

2. Най-късно до 31 декември 2032 г.[...] Комисията публикува доклад за изпълнението на проектите, включени в списъка на Съюза от категорията, посочена в приложение II, точка 5 от настоящия регламент, и го представя на Европейския парламент и на Съвета. Този доклад съдържа оценка на:

- а) броя на проектите, степента им на развитие и приноса им за подобряване на физическата и кибернетичната сигурност и устойчивост на трансграничната енергийна инфраструктура;**
- б) отражението върху бюджета на новата категория и мерките, приети от Комисията, за да се гарантира, че финансирането, отпуснато за проекти в тази категория, не надвишава пет процента от наличното финансиране.**

Член 25

Преглед

В срок до 30 юни 2033 г. Комисията извършва преглед на настоящия регламент въз основа на резултатите от докладването и оценката, предвидени в член 24 от настоящия регламент, както и мониторинга, докладването и оценката, извършвани съгласно членове 22 и 23 от Регламент (ЕС) 2021/1153.

Член 26

Информация и публичност

Комисията създава и поддържа платформа за прозрачност, която е леснодостъпна за широката общественост чрез интернет. Тази платформа се актуализира редовно с информация от: докладите, посочени в член 5, параграф 4; уебсайта, посочен в член 9, параграф 7; и пряка информация от организаторите на проектите по отношение на проекти, които вече не фигурират в списъка на Съюза. В платформата се съдържа следната информация:

- а) обща актуализирана информация, включително географски данни, за всеки проект в списъка на Съюза;
- б) планът за изпълнение на всеки проект, включен в списъка на Съюза, както е определено в член 5, параграф 1, представен по начин, който позволява оценяването на напредъка при изпълнението във всеки един момент;
- в) основните очаквани ползи и приносът за целите, посочени в член 1, параграф 1, както и разходите във връзка с проектите, с изключение на чувствителната търговска информация;
- г) списъкът на Съюза;
- д) финансовите средства, предвидени и вложени от Съюза за всеки проект, включен в списъка на Съюза;
- е) препратки към националния наръчник за процедурите, посочен в член 9;
- ж) информация и актуализации на статута по отношение на проекти, които са били включени в списъка на Съюза, но вече не са част от него.

Член 27

Дерогация за междусистемните връзки за Кипър и Малта

1. За Кипър и Малта, които не са свързани с трансевропейската газопреносна мрежа, се прилага дерогация от член 3, член 4, параграф 1, букви а) и б), член 4, параграф 5, и приложения I, II и III. По една междусистемна връзка за всяка от тези държави членки запазва статута си на проект от общ интерес съгласно настоящия регламент с всички съответни права и задължения, ако тази междусистемна връзка:

- а) е била в процес на разработване или планиране към 23 юни 2022 г.;
- б) е получила статут на проект от общ интерес съгласно Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета³⁹;
- в) е необходима, за да се осигури постоянна междусистемна свързаност на тези държави членки с трансевропейската газопреносна мрежа.

Тези проекти гарантират бъдещата възможност за достъп до нови енергийни пазари, включително за водород.

2. Организаторите на проекти предоставят достатъчно доказателства за това как междусистемните връзки, посочени в параграф 1, ще позволят достъп до нови енергийни пазари, включително за водород, в съответствие с общите цели на политиката на Съюза областта на енергетиката и климата. Доказателствата включват оценка на предлагането и търсенето на водород от възобновяеми източници или нисковъглероден водород, както и изчисление на намалението на емисиите на парникови газове, което ще бъде постигнато благодарение на проекта.

Комисията редовно извършва проверки във връзка с тази оценка и това изчисление, както и във връзка с навременното изпълнение на проекта.

³⁹ Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура и за отмяна на Решение № 1364/2006/ЕО, както и за изменение на регламенти (ЕО) № 713/2009, (ЕО) № 714/2009 и (ЕО) № 715/2009 (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj>).

3. В допълнение към специфичните критерии за предоставяне на финансова помощ от Съюза, определени в член 21, междусистемните връзки, посочени в параграф 1, се проектират по начин, който осигурява достъп до бъдещите енергийни пазари, включително за водород, и **те не водят до удължаване на жизнения цикъл на съоръженията за природен газ, не забавят декарбонизацията на икономиката или внедряването на чисти енергийни източници и свързаната с тях инфраструктура, гарантират съгласуваност и взаимно допълване с националния план в областта на енергетиката и климата и допринасят за неговото изпълнение**, и гарантират трансграничната оперативна съвместимост на съседните мрежи. Допустимостта за получаване на финансова помощ от Съюза съгласно член 21 приключва на 31 декември 2031[...] г.
4. Във всяко искане за получаване на финансова помощ от Съюза за строително-монтажни работи ясно се посочва целта съоръжението да бъде преоборудвано в специално съоръжение за водород до 2036 г., ако пазарните условия позволяват това, посредством пътна карта с точен график.
5. Дерогацията, посочена в параграф 1, се прилага до момента, в който Кипър или Малта съответно стане взаимосвързан(а) с трансевропейската газова мрежа, или до 31 декември [...] **2033** г., в зависимост от това коя е по-ранната дата.

Изменения на Регламент (ЕС) 2019/942

Регламент (ЕС) 2019/942 се изменя, както следва:

1) В член 3, параграф 2 първата алинея се заменя със следното:

„По искане на ACER регулаторните органи, ЕМОПС за електроенергия, ЕМОПС за газ, ЕМОМВ, регионалните координационни центрове, ООРСЕС, операторите на преносни системи, операторите на мрежи за водород, номинираните оператори на пазара на електроенергия и образуванията, създадени от оператори на преносни системи, оператори на системи за ВПП, оператори на системи за съхранение на природен газ или оператори на съоръжения за съхранение на водород или оператори на терминали за водород предоставят на ACER информацията със същата степен на изчерпателност, необходима за целите на изпълнението на нейните задачи съгласно настоящия регламент, освен ако ACER вече не е изисквала и получила тази информация.“

2) В член 11 букви в) и г) се заменят със следното:

„в) изпълнява задълженията, определени в членове 5, 11, 12, 14, 17 от Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета* [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*] и в раздел 2, точка 8 от приложение III към същия регламент;

г) взема решения относно инвестиционни искания, включително трансгранично разпределение на разходите в съответствие с член 17, параграф 9 от Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*].

* Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета [Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx] (ОВ..., ELI: ...)“.

Изменения на Регламент (ЕС) 2019/943

Член 48 от Регламент (ЕС) 2019/943 се заменя със следното:

„Член 48

Десетгодишен план за развитие на мрежата

1. Планът за развитие на мрежата в целия Съюз, посочен в член 30, параграф 1, буква б) от настоящия регламент, се основава на основния сценарий **и неговите анализи на чувствителността, според случая**, и доклада за определяне на нуждите на системата съгласно членове 11 и 12 от Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета* [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*] и включва моделиране на интегрираната мрежа и оценка на устойчивостта на системата. Съответните входящи параметри за моделирането на основния сценарий **и неговите анализи на чувствителността, според случая**, като например допускания относно цените на горивата и въглеродните емисии или относно съоръженията за възобновяеми енергийни източници, както и допускания за адекватността на европейските ресурси съгласно член 23 от настоящия регламент, следва да бъдат възможно най-съгласувани.

Планът за развитие на мрежата в целия Съюз, по-специално:

- а) се основава на проекти с трансгранично значение, включени в националните десетгодишни планове за развитие на мрежата и националните инвестиционни планове, като се отчитат регионалните инвестиционни планове, посочени в член 34, параграф 1 от настоящия регламент, както и на аспектите на планирането на мрежата на Съюза в съответствие с определеното в Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен от COM(2025)xxxx*]; подлежи на анализ на разходите и ползите, като се използва методиката, установена в член 14 от същия регламент;

- б) разглежда [...] алтернативи за разширяването на мрежата, като например решения без изграждане на мрежа в съответствие с Регламент (ЕС) .../... [Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx] или гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива;
- в) по отношение на трансграничните междусистемни връзки се основава на разумните потребности на различните ползватели на системата и включва дългосрочните ангажименти на инвеститори, посочени в членове 44 и 51 от Директива (ЕС) 2019/944;
- г) открива пропуски в инвестициите, по-специално по отношение на трансграничните капацитети.

По отношение на буква г) от втора алинея може да се добави преглед на пречките пред укрепването на трансграничния капацитет на мрежата, които произтичат от различните процедури или практики за одобрение, като приложение към плана за развитие на мрежата в целия Съюз.

2. ACER представя становище относно националните десетгодишни планове за развитие на мрежата с оглед извършване на оценка на съответствието им с плана за развитие на мрежата в целия Съюз, включително спазването на изискванията на член 3, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕС) .../... [Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx]. Ако ACER установи несъответствия между даден национален десетгодишен план за развитие на мрежата и плана за развитие на мрежата в целия Съюз, тя препоръчва да се измени националният десетгодишен план за развитие на мрежата или планът за развитие на мрежата в целия Съюз, според случая, в срок от два месеца след получаването му. Ако такъв национален десетгодишен план за развитие на мрежата е изготвен в съответствие с член 40а от Директива (ЕС) 2019/944, ACER препоръчва на съответните регулаторни органи **или друг компетентен орган, ако държавата членка е определила така**, да изменят националния десетгодишен план за развитие на мрежата в съответствие с член 40а, параграф 7 от посочената директива и да уведомят Комисията за това.

* Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета [Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx] (ОВ..., ELI: ...).

Изменения на Регламент (ЕС) 2024/1789

Регламент (ЕС) 2024/1789 се изменя, както следва:

Член 60 се заменя със следното:

„Член 60

План за развитие на мрежата за водород в целия Съюз

1. Планът за развитие на мрежата за водород в целия Съюз се основава на основния сценарий и доклада за определяне на нуждите на системата съгласно членове 11 и 12 от Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета* [*Регламент за TEN-E, предложен от COM(2025)xxxx*] и включва моделирането на интегрираната водородна мрежа, прогноза за адекватността на доставките в Европа и оценка на устойчивостта на системата.

Планът за развитие на мрежата за водород в целия Съюз, по-специално:

- а) се основава на планове за развитието на националните мрежи за пренос на водород, предвидени в член 55 от Директива (ЕС) 2024/1788, както и на аспектите на Съюза, свързани с планирането на мрежата, както е определено в Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*];
- б) по отношение на трансграничните междусистемни връзки се основава на разумните потребности на различните ползватели на мрежата и включва дългосрочните ангажименти на инвеститори, посочени в член 55, параграф 7 от Директива (ЕС) 2024/1788;
- в) идентифицира пропуски в инвестициите, по-специално по отношение на необходимите трансгранични капацитети, за да се реализират приоритетните коридори за водород и електролизьори, посочени в точка 3 от приложение I към Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*].

По отношение на втора алинея, буква в) може да се добави преглед на пречките пред повишаването на трансграничния капацитет на мрежата, които произтичат от различните процедури или практики за одобрение, като този преглед е под формата на приложение към плана за развитие на мрежата за водород в целия Съюз. Този преглед може да бъде придружен, когато е целесъобразно, от всеобхватен план за премахване на тези пречки и ускоряване на изпълнението на приоритетните коридори за водород и електролизьори.

2. При необходимост ACER представя становище относно планове за развитието на националните мрежи за пренос на водород с цел да се извърши оценка на съответствието им с плана за развитие на мрежата за водород в целия Съюз, включително спазването на изискванията на член 3, параграфи 6 и 7 от Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*]. Ако ACER установи несъответствия между даден план за развитието на национална мрежа за пренос на водород и плана за развитие на мрежата за водород в целия Съюз, тя препоръчва да се измени, според случая, планът за развитието на националната мрежа за пренос на водород или планът за развитие на мрежата за водород в целия Съюз, не по-късно от два месеца след получаване на националния план за развитие на мрежата за пренос на водород.
3. При разработването на плана за развитие на мрежата за водород в целия Съюз ЕМОМВ си сътрудничи с ЕМОПС за електроенергия и с ЕМОПС за газ, по-специално при изготвянето на анализ на разходите и ползите за цялата енергийна система, посочен в член 14 от Регламент (ЕС) .../... [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*], както и за определянето на недостатъците в инфраструктурата съгласно член 13 от посочения регламент.

* Регламент (ЕС) .../... на Европейския парламент и на Съвета [*Регламент за TEN-E, предложен с COM(2025)xxxx*] (ОВ..., ELI: ...)“.

2) Член 61 се заменя със следното:

„Член 61

Интегрирано планиране на мрежата на равнището на Съюза

1. По време на преходния период до 1 януари 2027 г. ЕМОПС за газ разработва плана за развитие на мрежата за водород в целия Съюз до 2026 г., с пълноценното участие на операторите на мрежи за пренос на водород и заедно с ЕМОМВ, веднага щом бъде създаден. Планът за развитие на мрежата за водород в целия Съюз за 2026 г. се състои от две отделни глави — една за водорода и една за природния газ. До 1 януари 2027 г. ЕМОПС за газ незабавно предава на ЕМОМВ цялата информация, включително данните и анализите, които е събрала по време на изготвянето на плановете за развитие на мрежата за водород в целия Съюз.
2. ЕМОМВ разработва план за развитие на мрежата за водород в целия Съюз през 2028 г. съгласно настоящия член и член 60.
3. ЕМОМВ работи в тясно сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия и ЕМОПС за газ за разработването на интегрирани планове за развитие на мрежата в целия Съюз съгласно съответно членове 32 и 60 от настоящия регламент и член 30 от Регламент (ЕС) 2019/943.
4. Когато е необходимо да се вземат решения за осигуряване на ефективността на системата, както е определено в член 2, точка 4) от Директива (ЕС) 2023/1791 на Европейския парламент и на Съвета, за всички енергоносители, Комисията гарантира, че ЕМОПС за електроенергия, ЕМОПС за газ и ЕМОМВ си сътрудничат тясно.
5. ЕМОМВ, ЕМОПС за електроенергия и ЕМОПС за газ си сътрудничат по ефикасен, приобщаващ и прозрачен начин, улесняват вземането на решения с консенсус и разработват необходимите работни договорености с цел да се даде възможност за такова сътрудничество и да се гарантира справедливото им представителство.

ЕМОМВ, заедно с ЕМОПС за електроенергия и ЕМОПС за газ, може да създава работни групи за изпълнение на задълженията си по първа алинея, букви а), б) и г) и осигурява справедливо и равноправно представителство на секторите на водорода, електроенергията и природния газ в работните групи.“.

Член 31

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не се отнася за отпускането, продължаването или изменението на финансовата помощ, предоставяна от Комисията в съответствие с Регламент (ЕС) № 1316/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁰ и Регламент (ЕС) 2021/1153.
2. Всеки процес за разработване на методика за анализ на разходите и ползите, започнат от ЕМОПС-Е или ЕМОМВ в съответствие с член 11 от Регламент (ЕС) 2022/869 преди [дата на влизане в сила/начало на прилагане на настоящия регламент], продължава съгласно член 14 от настоящия регламент.

Всички стъпки, изпълнени съгласно член 11 от Регламент (ЕС) 2022/869, се считат за изпълнени съгласно съответните разпоредби на член 14 от настоящия регламент.

Всяка методика за анализ на разходите и ползите в енергийната система, одобрена от Комисията съгласно член 11, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2022/869, се счита за одобрена съгласно член 14, параграф 7 от настоящия регламент и остава валидна, докато не бъде заменена с нова методика за анализ на разходите и ползите в енергийната система, разработена съгласно член 14 от настоящия регламент.

⁴⁰ Регламент (ЕС) № 1316/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. за създаване на Механизъм за свързване на Европа, за изменение на Регламент (ЕС) № 913/2010 и за отмяна на регламенти (ЕО) № 680/2007 и (ЕО) № 67/2010 (ОВ L 348, 20.12.2013 г., стр. 129, <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj>).

3. Съвместните сценарии, разработвани от ЕМОПС-Е, ЕМОПС-Г и ЕМОМВ съгласно член 12 от Регламент (ЕС) 2022/869, продължават да се разработват и одобряват от Комисията в съответствие с процедурата, определена в същия член. След като бъдат одобрени от Комисията, тези съвместни сценарии се считат за основни референтни сценарии по смисъла на член 11 от настоящия регламент и остават валидни, докато не бъдат заменени с нови основни референтни сценарии, разработени съгласно член 11 от настоящия регламент.
4. Приложение VII към Регламент (ЕС) 2022/869, в което се определя [] списък на Съюза на проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес, както и членове [] от Регламент (ЕС) 2022/869 и приложения [] към същия регламент, продължават да се прилагат за проектите от общ интерес и проектите от взаимен интерес, включени в [] списък на Съюза, докато не започне да се прилага делегираният акт, посочен в член 3, параграф 4 от настоящия регламент, с който се установява първият списък на Съюза.

Член 32

Отмяна

Регламент (ЕС) 2022/869 се отменя. Позоваванията на Регламент (ЕС) 2022/869 се считат за позовавания на настоящия регламент.

Член 33

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Европейския парламент
Председател Председател

За Съвета

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ПРИОРИТЕТНИ КОРИДОРИ И ОБЛАСТИ НА ЕНЕРГИЙНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

(посочени в член 1, параграф 1)

Настоящият регламент се прилага за следните приоритетни коридори и области на трансевропейската енергийна инфраструктура:

1. ПРИОРИТЕТНИ ЕЛЕКТРОПРЕНОСНИ КОРИДОРИ

- (1) Електроенергийни междусистемни връзки север — юг в Западна Европа (NSI West Electricity): междусистемни връзки между държавите членки от региона и със средиземноморския район, включително Иберийския полуостров, по-специално за интегриране на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, за укрепване на вътрешните електроенергийни инфраструктури с цел да се засили пазарната интеграция на региона и да се сложи край на изолацията на Ирландия, за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите и за гарантиране на необходимото продължаване на сушата на разположените в морето мрежи за енергия от възобновяеми източници, както и на укрепването на вътрешната мрежа, необходимо за осигуряване на адекватна и надеждна преносна мрежа и за снабдяване на държавите членки без излаз на море с електроенергия, произведена в морето.

Обхванати държави членки: Белгия, Дания, Германия, Ирландия, Испания, Франция, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия и Португалия.

- (2) Електроенергийни междусистемни връзки север — юг в Централна Източна и Югоизточна Европа (NSI East Electricity): междусистемни връзки и вътрешни електропроводи по направленията север — юг и изток — запад за завършване на вътрешния пазар и интегриране на електропроизводството от възобновяеми енергийни източници с цел прекратяване на изолацията на Кипър, за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите, и за гарантиране на необходимото продължаване на сушата на разположените в морето мрежи за енергия от възобновяеми източници, както и на укрепването на вътрешната мрежа, необходимо за осигуряване на адекватна и надеждна преносна мрежа и за снабдяване на държавите членки без излаз на море с електроенергия, произведена в морето.

Обхванати държави членки: България, Чехия, Германия, Хърватия, Гърция, Кипър, Италия, Унгария, Австрия, Полша, Румъния, Словения и Словакия.

- (3) План за действие относно взаимосвързаността на балтийския енергиен пазар в областта на електроенергетиката (BEMIP Electricity): междусистемни връзки и вътрешни електропроводи в района на Балтийско море, за да се насърчи пазарната интеграция, като същевременно се интегрират по-големи дялове електроенергия от възобновяеми източници в региона и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.

Обхванати държави членки: Дания, Германия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Финландия и Швеция.

2. ПРИОРИТЕТНИ КОРИДОРИ ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИ МРЕЖИ, РАЗПОЛОЖЕНИ В МОРЕТО

- (4) Мрежи, разположени в северните морета („NSOG“): развитие на електроенергийни мрежи в морето, развитие на интегрирана електроенергийна мрежа и, когато е целесъобразно, на мрежа за водород в морето, както и на свързаните междусистемни връзки в Северно море, Ирландско море, Келтско море, Ламанша и съседните води с цел пренос на електроенергия или, по целесъобразност, на водород от инсталации за енергия от възобновяеми енергийни източници, разположени в морето, до центрове за потребление и съхранение или с цел увеличаване на трансграничния обмен на електроенергия от възобновяеми източници **и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.**

Обхванати държави членки: Белгия, Дания, Германия, Ирландия, Франция, Люксембург, Нидерландия и Швеция.

- (5) План за взаимно свързване на Балтийския енергиен пазар в областта на мрежите, разположени в морето („BEMIP в областта на мрежите в морето“): развитие на електроенергийни мрежи в морето, развитие на интегрирана електроенергийна мрежа и, когато е целесъобразно, на мрежа за водород в морето, както и на свързаните междусистемни връзки в Балтийско море и съседните води с цел пренос на електроенергия или, по целесъобразност, на водород от инсталации на база възобновяеми енергийни източници, разположени в морето, до центрове за потребление и акумулиране или с цел увеличаване на трансграничния обмен на електроенергия от възобновяеми източници **и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.**

Обхванати държави членки: Дания, Германия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Финландия и Швеция.

- (6) Електроенергийни мрежи, разположени в южни и западни морета (SW offshore): развитие на електроенергийни мрежи в морето, развитие на интегрирана електроенергийна мрежа и, когато е целесъобразно, на мрежа за водород в морето, както и на свързаните междусистемни връзки в Средиземно море, включително Кадиския залив, и съседните води с цел пренос на електроенергия или, по целесъобразност, на водород от инсталации на база възобновяеми енергийни източници, разположени в морето, до центрове за потребление и акумулиране или с цел увеличаване на трансграничния обмен на електроенергия от възобновяеми източници **и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.**

Обхванати държави членки: Гърция, Испания, Франция, Италия, Малта и Португалия.

- (7) Електроенергийни мрежи, разположени в южни и източни морета (SE offshore): развитие на електроенергийни мрежи в морето, развитие на интегрирана електроенергийна мрежа и, когато е целесъобразно, на мрежа за водород в морето, както и на свързаните междусистемни връзки в Средиземно море, Черно море и съседните води с цел пренос на електроенергия или, по целесъобразност, на водород от инсталации на база възобновяеми енергийни източници, разположени в морето, до центрове за потребление и акумулиране или с цел увеличаване на трансграничния обмен на електроенергия от възобновяеми източници **и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.**

Обхванати държави членки: България, Хърватия, Гърция, Италия, Кипър, Румъния и Словения.

- (8) Електроенергийни мрежи, разположени в Атлантическия океан: развитие на електроенергийни мрежи в морето, развитие на интегрирана електроенергийна мрежа в морето, както и на свързаните междусистемни връзки във водите на Северния Атлантически океан с цел пренос на електроенергия от инсталации на база възобновяеми енергийни източници, разположени в морето, до центрове за потребление и акумулиране и с цел увеличаване на трансграничния обмен на електроенергия **и за увеличаване на сигурността на доставките и на мрежите.**

Обхванати държави членки: Ирландия, Испания, Франция и Португалия.

3. ПРИОРИТЕТНИ КОРИДОРИ ЗА ПРЕНОС НА ВОДОРОД И ЕЛЕКТРОЛИЗЬОРИ

- (9) Междусистемни връзки за водород в Западна Европа (HI West): инфраструктура за водород и преобразувана газова инфраструктура, създаващи условия за развитието на интегрирана опорна мрежа за водород, пряко или непряко (чрез междусистемна връзка с трета държава), която свързва държавите в региона и отговаря на техните специфични нужди от инфраструктура за водород, подкрепяща развитието на мрежа за транспортиране на водород в Съюза.

Електролизьори: подпомагане на внедряването на съоръжения за преобразуване на електроенергия в газ с цел да се създадат предпоставки за намаляване на емисиите на парникови газове и да се допринесе за сигурната, ефикасна и надеждна работа на системите и за интегрирането на интелигентни енергийни системи в Съюза.

Обхванати държави членки: Белгия, Чехия, Дания, Германия, Ирландия, Испания, Франция, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия и Португалия.

- (10) Междусистемни връзки за водород в Централна, Източна и Югоизточна Европа (HI East): инфраструктура за водород и преобразувана газова инфраструктура, създаващи условия за развитието на интегрирана опорна мрежа за водород, пряко или непряко (чрез междусистемна връзка с трета държава), която свързва държавите в региона и отговаря на техните специфични нужди от инфраструктура за водород, подкрепяща развитието на мрежа за транспортиране на водород в Съюза.

Електролизьори: подпомагане на внедряването на съоръжения за преобразуване на електроенергия в газ с цел да се създадат предпоставки за намаляване на емисиите на парникови газове и да се допринесе за сигурната, ефикасна и надеждна работа на системите и за интегрирането на интелигентни енергийни системи в Съюза.

Обхванати държави членки: България, Чехия, Германия, Гърция, Хърватия, Италия, Кипър, Унгария, Австрия, Полша, Румъния, Словения и Словакия.

- (11) План за взаимно свързване на Балтийския енергиен пазар в областта на водорода („ВЕМІР в областта на водорода“): инфраструктура за водород и преобразувана газова инфраструктура, създаващи условия за развитието на интегрирана опорна мрежа за водород, пряко или непряко (чрез междусистемна връзка с трета държава), която свързва държавите в региона и отговаря на техните специфични нужди от инфраструктура за водород, подкрепяща развитието на мрежа за транспортиране на водород в Съюза.

Електролизьори: подпомагане на внедряването на съоръжения за преобразуване на електроенергия в газ с цел да се създадат предпоставки за намаляване на емисиите на парникови газове и да се допринесе за сигурната, ефикасна и надеждна работа на системите и за интегрирането на интелигентни енергийни системи в Съюза.

Обхванати държави членки: Дания, Германия, Естония, Латвия, Литва, Полша, Финландия и Швеция.

4. ПРИОРИТЕТНИ ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ

- (12) Внедряване на интелигентни електроенергийни мрежи: възприемане на технологии за интелигентни електроенергийни мрежи в целия Съюз с цел да се постигне ефективна интеграция на поведението и действията на всички ползватели, свързани към електроенергийната мрежа, по-специално производството на големи количества електроенергия от възобновяеми източници или от разпределени енергийни източници и реакцията на потреблението, съхраняването на енергия, електрическите превозни средства и други източници на гъвкавост, както и, по отношение на островите и островните системи, намаляване на енергийната изолация, подпомагане на иновативните и други решения, включващи най-малко две държави членки, със значително положително въздействие върху целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и върху неговата цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и даване на значителен принос за устойчивостта на островната енергийна система и енергийната система на Съюза.

Обхванати държави членки: всички.

- (13) Трансгранична мрежа за въглероден диоксид: развитие на инфраструктура за пренос на въглероден диоксид между държавите членки и със съседни трети държави за улавяне и съхраняване на въглероден диоксид, уловен от промишлени инсталации, с цел постоянно съхранение в геоложки формации, както и с цел оползотворяване на въглеродния диоксид за синтетични горивни газове, което води до трайно неутрализиране на въглеродния диоксид.

Обхванати държави членки: всички.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

КАТЕГОРИИ ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА

Категориите енергийна инфраструктура, които следва да се развиват с цел осъществяване на приоритетите за енергийната инфраструктура, изброени в приложение I, са следните:

(1) По отношение на електроенергията:

- а) въздушни електропроводи за високо и свръхвисоко напрежение, които пресичат граница или са разположени на територията на държава членка, включително в изключителната икономическа зона, ако са проектирани за напрежение 220 kV или по-високо, и подземни и подводни кабелни електропроводи, ако са проектирани за напрежение 150 kV или по-високо. За държавите членки и малките изолирани системи, чиято преносна система като цяло е с по-ниско напрежение, тези прагове на напрежението са равни на най-високото напрежение в съответните им електроенергийни системи;
- б) всякакво оборудване или инсталация, попадащи в категорията енергийна инфраструктура по буква а) и позволяващи пренос на електроенергия от възобновяеми източници от разположени в морето обекти за производство (енергийна инфраструктура за електроенергия от възобновяеми източници в морето);
- в) отделни или агрегирани съоръжения за съхранение, използвани за постоянно или временно съхраняване на енергия в наземна или подземна инфраструктура или в геоложки обекти, при условие че те са директно свързани към електропроводи за високо напрежение **или** електроразпределителни линии[...];

- г) всякакво оборудване или инсталация, които са от съществено значение за безопасната, сигурна и ефективна работа на системите, посочени в букви а), б) и в), включително оборудване или инсталации за защита, устойчивост, следене, контрол и цифровизиране за всички напрежения и подстанции;
- д) [...]
- е) всякакво оборудване или инсталация, които са от съществено значение за безопасната и ефективна експлоатация на съществуващите мрежови елементи за високо и свръхвисоко напрежение и които представляват оборудване или инсталации за следене, контрол и цифровизация;
- ж) интелигентни електроенергийни мрежи: всякакво оборудване или инсталация, цифрови системи и компоненти, интегриращи информационни и комуникационни технологии (ИКТ) посредством оперативни цифрови платформи, системи за управление и сензорни технологии на равнището на преносните мрежи и на разпределителните мрежи за средно и високо напрежение с цел изграждане на по-ефективни и интелигентни преносни и разпределителни мрежи, увеличаване на преносната способност, за да се интегрират нови форми за производство, акумулиране и потребление на енергия и да се улеснят нови бизнес модели и пазарни структури, включително инвестиции в острови и островни системи с цел намаляване на енергийната изолация, подпомагане на иновативните и други решения, включващи най-малко две държави членки, със значително положително въздействие върху целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и върху неговата цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и оказване на значителен принос за устойчивостта на островната енергийна система и енергийната система на Съюза;

- з) разположени в морето електроенергийни мрежи за енергия от възобновяеми източници: междусистемна връзка и система за свързване на обектите за производство на енергия от възобновяеми източници, представляващи елементи на мрежи, разположени в морето, до две или повече държави членки и трета държава, включително продължението на това оборудване на сушата до първата подстанция на преносната система на сушата, както и всякакви разположени в морето прилежащи съоръжения или инсталации, които имат основно значение за безопасната, сигурна и ефективна експлоатация, включително системи за защита, следене и управление, и необходимите подстанции, ако те осигуряват също технологичната оперативна съвместимост, наред с другото, съвместимост на интерфейсите между различни технологии;

(2) По отношение на водорода:

- а) тръбопроводи за транспортиране, основно под високо налягане, на водород, включително преобразувана инфраструктура за природен газ, които предоставят достъп на множество ползватели на мрежата въз основа на прозрачни и недискриминиращи условия;
- б) съоръжения за съхранение, свързани с посочените в буква а) тръбопроводи за транспортиране на водород под високо налягане;
- в) съоръжения за приемане, съхранение и регазификация или понижаване на налягането на втечнен водород или на водород, вграден в други химични вещества, с цел подаването на водорода в мрежата, ако е приложимо;
- г) всякакво оборудване или инсталация, които са от основно значение за безопасната, сигурна и ефективна работа на водородната система или за осигуряване на възможност за реверсивно подаване на газ, включително компресорни станции;

Всеки от активите, изброени в букви а) — г), може да е създаден чрез ново строителство или чрез преобразуване на съоръжения за природен газ в съоръжения за водород, или чрез комбинация от двете;

(3) По отношение на съоръженията за електролиза:

а) електролизьори:

i) които имат мощност от поне [...] **150 MW**, осигурявана от един-единствен електролизьор или от набор от електролизьори, образуващи единен, координиран проект; и

ii) чиято продукция отговаря на изискванията за нисковъглероден водород в съответствие с Директива (ЕС) 2024/1788 в случай на нисковъглероден водород или възобновяемо гориво от небиологичен произход в съответствие с Директива (ЕС) 2018/2001; и

iii) които имат свързана с мрежата функция както за електроенергийни, така и за водородни мрежи, по-специално с оглед на цялостната гъвкавост на системата и цялостната системна ефективност на двата вида мрежи.

б) оборудване, свързано с електролизьорите, включително тръбопроводна връзка към мрежата.

(4) По отношение на въглеродния диоксид:

а) специално предвидени за целта газопроводи, различни от тези на газопроводната мрежа за транспортиране от находището, използвани за транспортиране на въглероден диоксид, получен от повече от един източник, с цел постоянно геоложко съхраняване на въглероден диоксид в съответствие с Директива 2009/31/ЕО;

б) неподвижни съоръжения за втечняване, буферно съхранение и конвертори на въглероден диоксид с оглед на по-нататъшното му транспортиране по тръбопроводи и в специални видове транспорт като кораби, баржи, камиони и влакове;

- в) без да се засяга евентуална забрана за съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации в конкретна държава членка — повърхностните съоръжения и съоръженията за инжектиране, свързани с инфраструктурата в рамките на геоложка формация, която се използва в съответствие с Директива 2009/31/ЕО за постоянно съхранение на въглероден диоксид в геоложки формации, когато те не включват използването на въглероден диоксид за засилено извличане на въглеводороди и са необходими, за да се даде възможност за трансграничен пренос и съхранение на въглероден диоксид;
- г) всякакво оборудване или инсталация, които са от основно значение за правилната, сигурна и ефективна работа на въпросната система, включително системи за защита, слеждане и управление.

(5) По отношение на сигурността, устойчивостта и ремонтите на съществуващата електроенергийна инфраструктура:

- а) всякакво оборудване или инсталация, включително свързаните с тях строително-монтажни работи, строго необходими за тяхното внедряване, които са специално проектирани да осигуряват защита и устойчивост на съществуващи критични мрежови елементи съгласно Регламент (ЕС) 2019/943 или на междусистемни връзки между Малта и Италия, или междусистемни връзки между поне една държава членка и договаряща се страна от Енергийната общност или трета държава, са физически пряко свързани с тях и са от съществено значение за безопасната, сигурна и ефективна експлоатация на системите;
- б) всякакъв критичен компонент или инсталация, включително съответните строително-монтажни работи, които са специално предназначени за целите на спешен ремонт на щети, произтичащи от умишлено причинен срив, или регионални резерви от такива критични компоненти за извънредни ситуации, за съществуващи критични мрежови елементи съгласно Регламент (ЕС) 2019/943, които са били финансирани преди това от Механизма за свързване на Европа, или които са подводни инфраструктури като част от трансграничната критична електроенергийна мрежа за високо напрежение, пресичащи международни води, с мощност от поне 350 MW, или за междусистемни връзки между Малта и Италия, или за междусистемни връзки между най-малко една държава членка и договаряща се страна от Енергийната общност или трета държава, при условие че този компонент:

- i) е предназначен за бързо внедряване, за да се осигури непрекъснатост на операциите и своевременно възстановяване на преносния капацитет;
- ii) е предназначен, след внедряването му, да бъде част от ремонтираната инфраструктура временно или постоянно;
- iii) се осигурява с цел спешен ремонт и не е предназначен основно за рутинна поддръжка, планирана подмяна или редовно модернизиране на инфраструктурата;
- iv) не представлява компоненти, оборудване или материали от чисто логистично естество; и
- v) е от съществено значение за безопасната, сигурна и ефективна експлоатация на системите.

След умишлено причинени срывове, когато е целесъобразно и когато е необходимо да се гарантира безопасната, сигурна и ефективна експлоатация на системата или своевременното възстановяване на преносната способност, Комисията оценява дали следва да се предостави подкрепа за такива ремонтни действия по линия на Механизма за свързване на Европа. Финансирането за ремонтни дейности, свързани с горепосочените критични мрежови елементи, е по изключение и се предоставя само когато не е налично достатъчно алтернативно финансиране. В този случай в срок от 3 месеца се обявява отделна покана за представяне на предложения за ПОИ за проекти за ремонт, а проектите за ремонт могат да кандидатстват за статут на ПОИ. След като тази конкретна покана за представяне на предложения доведе до ПОИ, който се нуждае от финансиране по линия на МСЕ, в срок от 3 месеца се обявява специална покана за представяне на предложения за финансиране по линия на МСЕ.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

РЕГИОНАЛНИ СПИСЪЦИ НА ПРОЕКТИ

1. ПРАВИЛА ЗА ГРУПИ

- (1) По отношение на енергийната инфраструктура, попадаща в компетентността на националните регулаторни органи, всяка група се състои от представители на държавите членки, националните регулаторни органи, ОПС, както и Комисията, Агенцията, ООРСЕС и ЕМОПС за електроенергия или ЕМОМВ (Европейска мрежа на операторите на мрежи за водород).

За другите категории енергийна инфраструктура всяка група се състои от представители на Комисията и на държавите членки и организаторите на проекти, имащи отношение към съответните приоритети, посочени в приложение I.

- (2) В зависимост от броя на проектите, кандидатстващи за включване в списъка на Съюза, от пропуските в регионалната инфраструктура и от развитието на пазара групите и техните органи за вземане на решения могат според нуждите да се разделят, обединяват или да заседават в различни конфигурации, за да обсъждат посредством групата за ТЕН-Е въпроси, които са общи за всички групи или се отнасят само до конкретни региони. Тези въпроси може да са свързани с междурегионалната последователност или с броя на предложените проекти, включени в регионалните проектосписъци, за които съществува опасност да станат неуправляеми.
- (3) Всяка група организира своята работа в съответствие с регионалните усилия за сътрудничество съгласно членове 31 и 65 от Регламент (ЕС) 2024/1789, член 80 от Директива (ЕС) 2024/1788, член 34 от Регламент (ЕС) 2019/943 и член 61 от Директива (ЕС) 2019/944, както и с оглед на другите съществуващи структури за регионално сътрудничество.
- (4) Ако е целесъобразно с оглед на изпълнението на съответните приоритетни коридори и области на енергийната инфраструктура, определени в приложение I, всяка група организираните организаторите на проект, потенциално отговарящ на изискванията за подбор като проект от взаимен интерес или проект от общ интерес, както и представители на национални администрации, на регулаторни органи, на гражданското общество и на ОПС от трети държави.

- (5) За приоритетните коридори на енергийната инфраструктура, посочени в раздел 2 от приложение I, всяка група кани, по целесъобразност, представители на държавите членки без излаз на море, компетентните органи, националните регулаторни органи и ОПС.
- (6) Всяка група кани на заседанията, по целесъобразност, организациите, представляващи съответните заинтересовани лица, в т.ч. представители от трети страни, и ако бъде счетоно за целесъобразно – самите заинтересовани лица, включително производители, ОРС, доставчици, потребители, местното население и организации от Съюза за опазване на околната среда, за да изразят конкретния си опит. Всяка група организира изслушвания или консултации, когато това е необходимо за изпълнението на нейните задачи.
- (7) По отношение на заседанията на групите, Комисията публикува на платформа, достъпна за заинтересованите лица, вътрешните правила, актуален списък на организациите, членуващи в групата, редовно актуализирана информация относно напредъка на дейностите, дневен ред на заседанията и протоколи от заседанията, ако са налични. Разискванията на органите за вземане на решения на групите и класирането на проектите в съответствие с член 4, параграф 5 са поверителни. За вземането на решения относно функционирането и работата на групите е необходим консенсус между държавите членки и Комисията.
- (8) Комисията, Агенцията и групите се стремят към съгласуваност между групите. За тази цел Комисията и Агенцията осигуряват, когато е целесъобразно, обмен на информация между съответните групи относно всички дейности, представляващи междурегионален интерес.
- (9) Участието на националните регулаторни органи и Агенцията в групите не застрашава изпълнението на техните цели и задължения съгласно настоящия регламент или съгласно Регламент (ЕС) 2019/942, членове 77, 78 и 79 от Директива (ЕС) 2024/1788 и членове 58, 59 и 60 от Директива (ЕС) 2019/944.

2. ПРОЦЕС ЗА СЪСТАВЯНЕ НА РЕГИОНАЛНИ СПИСЪЦИ

- (1) Организатори на проекти, потенциално отговарящи на изискванията за включване в списъка на Съюза, за които целта е да придобият такъв статут, подават заявление за избиране като проект, включен в списъка на Съюза, което заявление съдържа:
- а) оценка на техните проекти по отношение на приноса им за осъществяването на приоритетите, определени в приложение I;
 - б) посочване на съответната категория проекти, определена в приложение II;
 - в) анализ на изпълнението на съответните критерии, определени в член 4;
 - г) за проекти, постигнали достатъчна степен на зрялост — анализ на разходите и ползите, който е в съответствие с методиките по член 14 и, според случая, е извършен от ЕМОПС за електроенергия или от ЕМОМВ в рамките на десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз за категориите енергийна инфраструктура, свързани с електроенергията по точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) от приложение II, с водорода по точка 2 от приложение II и с електролизьорите по точка 3 от приложение II;
 - д) информация относно техните крайни собственици бенефициери и вътрешната им структура на собственост, която се третира като поверителна от Комисията и членовете на органа за вземане на решения на високо равнище при надлежно обосновано искане от организаторите на проекта, в случай на търговски тайни/търговска информация;

е) за проекти от взаимен интерес — специфични за проекта необвързващи споразумения или писма за подкрепа от правителствата на пряко засегнатите държави, в които те изразяват изричната си подкрепа за проекта, а когато става въпрос за третата държава, потвърждават изричния си ангажимент да спазват сходен график за ускорено изпълнение, както и други мерки на политиката и регулаторни мерки за подкрепа, които се прилагат за проекти от общ интерес в Съюза съгласно член 4, параграф 2, буква е), а за категориите енергийна инфраструктура, свързани с електроенергията, попадащи в обхвата на точка 1, букви а), г) или з) — предварително проучване за сигурността и стабилността на мрежата от операторите на преносни системи, в което се потвърждава, че проектът може да бъде напълно интегриран в електроенергийните мрежи на съответните държави;

ж) всяка друга информация, имаща отношение към оценката на проекта.

(2) Проектите в списъка на Съюза, които са получили регулаторно одобрение или окончателно инвестиционно решение, предоставящо достатъчно гаранции за изграждането на проекта, или проектите, които са в процес на изграждане и показват достатъчен напредък в годишния си доклад, изискван съгласно член 5, [...] **остават в списъка на Съюза** и от тях не се изисква да подават отново информация съгласно букви а) — е) от точка [...]1, **освен ако държавата членка, за чиято територия се отнася проектът, не одобри включването на проекта съгласно член 3, параграф 3, буква а).** Всички получатели гарантират поверителността на чувствителната от търговска гледна точка информация.

- (3) Предложените проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес за пренос и акумулиране на електроенергия, които попадат в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) от приложение II към настоящия регламент, според случая, са част от последния наличен десетгодишен план за развитие на електроенергийната мрежа в целия Съюз, разработен от ЕМОПС за електроенергия съгласно член 30 от Регламент (ЕС) 2019/943. Предложените проекти за пренос на електроенергия от общ интерес, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви б) и з) от приложение II към настоящия регламент, и са в съответствие с развитието на интегрирани мрежи, разположени в морето, и укрепването на мрежата, посочено в член 15, параграф 2 от настоящия регламент.
- (4) Предложените проекти от общ интерес и проекти от взаимен интерес за водород, които попадат в категориите енергийна инфраструктура, определени в точки 2 и 3 от приложение II към настоящия регламент, са част от последния наличен десетгодишен план за развитие на водородната мрежа в целия Съюз, разработен от ЕМОМВ съгласно [...]член 60 от Регламент (ЕС) 2024/1789.
- (5) До 30 юни 2027 г. и след това за всеки десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ издават актуализирани указания относно включването на проекти в съответния им десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз, посочени в точки 3 и 4, за да гарантират равнопоставеност и прозрачност на процеса. За всички проекти, включени в действащия към съответния момент списък на Съюза, в указанията се определя опростен процес за включване в десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, като се вземат предвид документацията и данните, които вече са били представени в рамките на предишен процес за включване в десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз, доколкото информацията в тях продължава да е валидна.
- ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ провеждат консултации с Комисията и с Агенцията относно проектите на съответните им указания за включване на проекти в десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз и вземат предвид препоръките, отправени от Комисията и от Агенцията, преди публикуването на окончателните указания.

- (6) ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ предоставят информация на групата за TEN-E относно начина, по който са приложили указанията за оценка на включването в десетгодишните планове за развитие на мрежите в целия Съюз.
- (7) Предложените проекти за транспортиране и съхранение на въглероден диоксид, които попадат в категорията енергийна инфраструктура, определена в приложение II, точка 4, се представят като част от план, разработен от поне две държави членки, за развитие на трансгранична инфраструктура за транспортиране и съхранение на въглероден диоксид, който план се представя на Комисията от заинтересованите държави членки или от организации, определени от тези държави членки.
- (8) За проектите, попадащи в тяхната компетентност, националните регулаторни органи и Агенцията, като вземат предвид регионалното сътрудничество съгласно член 80 от Директива (ЕС) 2024/1788 и член 61 от Директива (ЕС) 2019/944, проверяват последователното прилагане на критериите и на специфичната за проекта методика за анализ на разходите и ползите съгласно член 14 от настоящия регламент и оценяват трансграничното значение на проектите и постигнатия напредък по проектите, включени в списъка на Съюза, като вземат предвид докладите, представени съгласно член 5, параграф 4 от настоящия регламент. Те представят оценката си на групата. Комисията гарантира, че критериите и методиките, посочени в член 4 и приложение IV от настоящия регламент, се прилагат по хармонизиран начин, за да се гарантира съгласуваност между регионалните групи.
- (9) За всички проекти, които не са обхванати от точка 8 от настоящото приложение, Комисията оценява прилагането на критериите, определени в член 4 от настоящия регламент. Комисията също така взема предвид потенциала за разширяване в бъдеще чрез включване на допълнителни държави членки. Комисията представя оценката си на групата. За проекти, кандидатстващи за статут на проект от взаимен интерес, представителите на трети държави и регулаторните органи се приканват да представят оценката.

- (10) Всяка държава членка, за чиято територия даден предложен проект не се отнася, но за която предложеният проект може да има потенциално нетно положително въздействие или потенциален значителен ефект, като например за околната среда или действието на енергийната инфраструктура на територията ѝ, може да представи на групата становището си, в което да определи ясно своя интерес.
- (11) Групата разглежда при поискване от страна на държава членка на групата, представените от държава членка в съответствие с член 3, параграф 3 обосновани причини, поради които тя не дава одобрение за проект, отнасящ се до нейната територия.
- (12) Групата преценява дали е приложен принципът „енергийната ефективност на първо място“, що се отнася до установяването на регионалните нужди от инфраструктура и по отношение на всеки от кандидатстващите проекти. Групата разглежда по-специално възможностите за използване на безжични решения, управление на потреблението, гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива, решения чрез пазарни договорености, прилагане на цифрови решения и саниране на сгради като приоритетни решения, когато те се считат за по-ефективни от гледна точка на разходите в контекста на цялата система, отколкото изграждането на нова инфраструктура за доставки.
- (13) Групата заседава, за да разгледа и класира предложените проекти въз основа на прозрачна оценка на проектите и като използва критериите, посочени в член 4, като взема предвид оценката на националните регулаторни органи или оценката на Комисията за проекти, които не попадат в компетентността на националните регулаторни органи.

- (14) Органът за вземане на решения на всяка група приема своя списък с предложени проекти най-малко два месеца преди датата на приемане на списъка на Съюза (*член 22*), като спазва разпоредбите, установени в член 3, параграф 3, действа въз основа на предложението на групите и взема предвид оценката на националните регулаторни органи и на Агенцията и също така оценката на Комисията, в съответствие с точка 9, когато става дума за проекти, непопадащи в компетентността на националните регулаторни органи, както и препоръката от Комисията, целяща запазването на управляем общ брой проекти в списъка за Съюза, особено по границите, във връзка с конкуриращи се или потенциално конкуриращи се проекти. Органите за вземане на решения на групите представят окончателните списъци на Комисията заедно със становищата, посочени в точка 10.
- (15) Ако въз основа на проектите на списъци общият брой на проектите, предложени за включване в списъка на Съюза, превишава броя, който би могъл да бъде управляван в дадена категория, Комисията съветва всяка една от заинтересованите групи да не включва в списъка на Съюза проекти, които са класирани с най-нисък приоритет в тази категория от съответната група в съответствие с класацията, изготвена съгласно член 4, параграф 5.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ПРАВИЛА И ПОКАЗАТЕЛИ ВЪВ ВРЪЗКА С КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОЕКТИТЕ

- (1) Проект от общ интерес със значително трансгранично въздействие е проект на територията на държава членка, който отговаря на следните условия:
- а) за проектите за пренос на електроенергия, попадащи в обхвата на точка 1, букви а), б), г) и г) [...]от приложение II — проектът увеличава нетния преносен капацитет **в сравнение със състоянието, при което проектът не е въведен в експлоатация, с най-малко 400 мегавата (MW)** на границата на тази държава членка с една или няколко други държави членки, **или с най-малко 50 % от нетния преносен капацитет на границата на тази държава членка с друга държава членка; [...]**
 - аа) за проекти за пренос на електроенергия, попадащи в обхвата на точка 1, буква е) от приложение II — проектът увеличава нетния преносен капацитет по границата на тази държава членка с други държави членки с **най-малко 200 мегавата (MW) в сравнение със състоянието, при която проектът не е въведен в експлоатация;**
 - б) за проекти с всякакво оборудване или инсталации, попадащи в обхвата на точка 5, **буква [...]а)** от приложение II — проектите трябва да се разгърнат на основата на съществуващи критични мрежови елементи, определени в член 2, точка 69 от Регламент (ЕС) 2019/943 **или към междусистемните електропроводи между Малта и Италия**, включени са като част от мерките, определени в плановете за готовност за справяне с рисковете, създадени от държавите членки съгласно Регламента за готовност за справяне с рискове с цел да се овладеят рисковете за енергийната сигурност, и повишават енергийната сигурност в поне [...] **две държави членки;**

- бб) за проекти с всякакво оборудване или инсталации, попадащи в обхвата на точка 5), буква б) от приложение II — проектът преодолява рисковете за енергийната сигурност, включва най-малко двама оператори на преносни системи от поне две държави членки и повишава енергийната сигурност в най-малко две държави членки, както е отразено в планове за готовност за справяне с рискове, изготвени от държавите членки съгласно Регламента за готовност за справяне с рискове;**
- в) за проекти за акумулиране на електроенергия по точка 1, буква в) от приложение II — проектът осигурява поне 225 MW инсталирана мощност и има капацитет за акумулиране, който позволява нетно годишно производство на електроенергия от 250 GW-часа годишно;
- г) за проекти за интелигентни електроенергийни мрежи по точка 1, буква ж) от приложение II — проектът е разработен за оборудване и съоръжения за високо и средно напрежение и ако в него участват или няколко ОПС, или ОПС и ОРС, или ОРС от поне две държави членки. Проектът може да включва само ОРС, при условие че те са от поне две държави членки и че е осигурена оперативна съвместимост. Проектът отговаря на поне два от следните критерии: той включва 50 000 ползватели, производители, потребители или произвеждащи потребители на електроенергия, обхваща район с потребление от най-малко 300 GW-часа годишно и поне 20 % от потреблението на електроенергия, свързано с проекта, произхожда от променливи възобновяеми източници, или намалява енергийната изолация на невзаимосвързани системи в една или повече държави членки. Не е необходимо проектът да включва обща физическа граница. За проекти, свързани с малки изолирани системи съгласно определението в член 2, точка 42 от Директива (ЕС) 2019/944, включително острови, тези нива на напрежението са равни на най-високото напрежение в съответната електроенергийна система;

- д) за пренос на водород — проектът **създава възможност за пренос на водород през границите на засегнатите държави членки** или увеличава съществуващата пропускателна способност за трансгранично транспортиране на водород на границата между две държави членки с не по-малко от 10 % спрямо ситуацията преди въвеждането на проекта в експлоатация и демонстрира в достатъчна степен, че е съществена част от планирана трансгранична мрежа за водород и представя достатъчно доказателства за съществуващи планове и сътрудничество със съседни държави и оператори на мрежи, или — за проекти, които намаляват енергийната изолация на невзаимосвързани системи в една или повече държави членки — проектът има за цел да снабдява, пряко или непряко, най-малко две държави членки;
- е) за съоръженията за съхранение или за приемане на водород, посочени в приложение II, точка 2 — проектът е насочен към осъществяването, пряко или непряко, на доставки за най-малко две държави членки;
- ж) за електролизьори — проектът осигурява инсталирана мощност от най-малко [...] **150 MW**, предоставяна от един-единствен електролизьор или от набор от електролизьори, които образуват един-единствен координиран проект и носят преки или непреки ползи за най-малко две държави членки;
- з) за пренос на електроенергия от възобновяеми източници в морето — проектът е предназначен за пренос на електроенергия от разположени в морето производствени обекти с мощност от най-малко 500 MW и дава възможност за пренос на електроенергия към наземните мрежи **или мрежите в морето** на конкретна държава членка, като се увеличава количеството електроенергия от възобновяеми източници, налично на вътрешния пазар. Проектът се разработва **по-специално** в райони [...] със слабо развито производство на електроенергия от възобновяеми източници в морето и демонстрира значително положително въздействие върху целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и неговата цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г.;
- и) за проекти, свързани с въглероден диоксид — проектът се използва за транспортиране и когато е приложимо, съхранение на [...] въглероден диоксид с произход от най-малко две държави членки.

- (2) Проект от взаимен интерес със значително трансгранично въздействие отговаря на следните условия:
- а) за проекти от взаимен интерес, свързани с категорията, определена в точка 1, букви а), г) и з) от приложение II — проектът увеличава нетния преносен капацитет по границата на тази държава членка с трета държава и носи значителни ползи за най-малко две държави, пряко или непряко засегнати от него;
 - б) за проекти от взаимен интерес, попадащи в категорията, определена в точка 2, буква а) от приложение II — проектът за водород позволява пренос на водород през границата на държава членка с трета държава и доказано носи значителни ползи за най-малко две държави, пряко или непряко засегнати от него;
 - в) за проекти от взаимен интерес, попадащи в категорията, определена в точка 4 от приложение II — проектът може да бъде използван за транспортиране и съхранение на [...] емисии на въглероден диоксид от най-малко две държави членки и трета държава.
 - г) **за проекти от взаимен интерес, свързани с категорията, определена в точка 5 от приложение II проектите трябва да се разгърнат по съществуващи междусистемни връзки между Съюза и договарящите се страни от Енергийната общност или трети държави, да повишават енергийната сигурност най-малко в една държава членка и договаряща се страна от Енергийната общност или трета държава, да бъдат включени в плановете за готовност за справяне с рискове, изготвени от съответните държави членки съгласно Регламента за готовност за справяне с рискове, и да включват най-малко двама оператори на преносни системи от най-малко една държава членка и една договаряща се страна от Енергийната общност или трета държава.**

- (3) Във връзка с проекти, попадащи в категориите енергийна инфраструктура, определени в точка 1, букви а), б), в), г), е) и з) от приложение II, изброените в член 4 критерии се оценяват, както следва:
- а) **намаляване на емисиите на парникови газове, по-специално чрез** пренос на електроенергия от **различни видове** възобновяеми източници към големи центрове на потребление и съхранение се измерва в съответствие с анализа, направен в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в областта на електроенергията в целия Съюз, и по-специално:
- i) за преноса на електроенергия, определен в точка 1, букви а), б), г), е) и з) от приложение II, чрез оценяване на размера на мощностите за производство от възобновяеми енергийни източници **и нисковъглеродни енергийни източници**, (по видове технологии, в MW), които се свързват към мрежата и чиято електроенергия ще може да се пренася благодарение на проекта, в сравнение със сумарния размер на мощностите за производство от възобновяеми енергийни източници **и нисковъглеродни енергийни източници** в съответните държави членки съгласно националните планове в областта на енергетиката и климата, представени от държавите членки в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999, **както и чрез оценяване на избегнатите ограничения на производството на електроенергия от различни видове възобновяеми източници**;
- ii) или за акумулиране на енергия, определено в точка 1, буква в) от приложение II, чрез сравняване на новия капацитет, осигурен с проекта, със сумарния съществуващ капацитет за същата технология на съхранение в анализирания район, както е определен в приложение V;

- б) пазарната интеграция, конкуренцията и гъвкавостта на системата се измерват в съответствие с анализа, направен в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в областта на електроенергията в целия Съюз, по-специално чрез:
- і) при трансграничните проекти, включително проектите за повторно инвестиране — чрез изчисляване на въздействието върху преносната способност на мрежата в двете посоки на пренасяне, измерено като мощност (в MW), и на техния принос за постигане на целта за междусистемна свързаност, а при проекти със значително трансгранично въздействие — на въздействието върху преносната способност на мрежата на границите между съответните държави членки, между съответните държави членки и трета държава, или в рамките на съответните държави членки, както и въздействието върху балансирането на потреблението и енергоподаването и върху работата на мрежата в съответните държави членки;
 - іі) оценка на въздействието за анализирувания район, определен в приложение V, по отношение на разходите за производство и пренос за цялата енергийна система и по отношение на изменението и сближаването на пазарните цени, предизвикано от проекта при различни сценарии на планиране, по-специално като се вземат предвид промените, предизвикани в поддръждането по краткосрочни пределни разходи на централите;
- в) сигурността на доставките, оперативната съвместимост и надеждната работа на системата се оценяват в съответствие с анализа, направен в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в областта на електроенергията в целия Съюз, по-специално чрез оценка на въздействието на проекта върху прогнозното отпадане на товари в анализирувания район, определен в приложение V, изразявайки оценката като адекватност на мощностите за производство и пренос за множество характерни периоди на натоварване, при отчитане на очакваните промени при определени от климата крайни метеорологични явления и тяхното въздействие върху устойчивостта на инфраструктурата. Където е целесъобразно, се оценява въздействието на проекта върху независимия и надежден контрол на работата на системите и услугите [...];

- г) **надлежно се взема предвид специфичната ситуация, пред която са изправени периферните и островните държави членки с ограничени физически възможности за свързване с други държави — членки на ЕС, измерена в съответствие с анализа, направен в последния наличен десетгодишен план за развитие на мрежата в областта на електроенергията в целия Съюз.**

(4) Във връзка с проекти, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в приложение II, точка 1, буква ж), критериите, изброени в член 4, се оценяват, както следва:

- а) равнище на устойчивост, измерено чрез оценяване на степента, в която мрежите са способни да свързват и транспортират енергия от различни видове възобновяеми източници;
- б) сигурност на доставките, измерена посредством оценка на размера на загубите в разпределителните мрежи, преносните мрежи или и двете, процента на използване (т.е. средното натоварване) на компонентите на електроенергийната мрежа, разполагемостта на мрежовите компоненти (във връзка с планови и извънпланови ремонти) и нейното въздействие върху експлоатационните показатели на мрежата и върху продължителността и честотата на прекъсванията, включително аварията, свързани с климатични фактори;
- в) пазарна интеграция, измерена чрез оценка на иновативното внедряване в експлоатацията на системата, **междусистемната свързаност** и намаляването на енергийната изолация и [...], както и степента на интегриране на други сектори и улесняване на нови бизнес модели и пазарни структури;
- г) сигурност на системата, гъвкавост и качество на доставките, измерени чрез оценяване на иновативния подход към гъвкавостта на системите, киберсигурността, ефективното оперативно взаимодействие между нивата на ОПС и ОРС, възможността за включване на мерки, отнасящи се до реакцията на потреблението, акумулирането и енергийната ефективност, икономически ефективното ползване на цифрови инструменти и на информационни и комуникационни технологии за целите на наблюдението и управлението, стабилността на електроенергийната система и показателите за качество на напрежението.

- (5) Във връзка с проекти, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в приложение II, точка 5, [...] букви а) и б), критериите, изброени в член 4, се оценяват, както следва:
- а) сигурност на доставките, измерена чрез процента на използване (т.е. средно натоварване) на компонентите на електроенергийната мрежа; разполагаемостта на мрежовите компоненти и нейното въздействие върху ефективността на мрежата; продължителността и честотата на прекъсванията, включително на смущенията, свързани с климата;
 - б) сигурност на мрежата, измерена чрез оценка на способността за предотвратяване на значителни инциденти чрез физически мерки и мерки за киберсигурност;
- (6) Във връзка с проекти за водород, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в приложение II, точка 2, критериите, изброени в член 4, се оценяват, както следва:
- а) устойчивост, измерена въз основа на приноса на проекта за намаляване на емисиите на парникови газове в различни приложения за крайно потребление в секторите с трудно намаляване на емисиите, като промишлеността или транспорта; възможности за гъвкавост и сезонно акумулиране, отнасящи се до производството на електроенергия от възобновяеми източници; или интегриране на водород от възобновяеми източници и нисковъглероден водород, за да се вземат предвид нуждите на пазара и да се насърчи използването на водород от възобновяеми източници, **за да се постигнат целите на Съюза**;
 - б) пазарна интеграция и оперативна съвместимост, измерени чрез изчисляване на допълнителната стойност на проекта за интеграцията на пазарните области и сближаването на цените и за общата гъвкавост на системата;
 - в) сигурност и гъвкавост на доставките, измерени чрез изчисляване на допълнителната стойност на проекта за устойчивостта, разнообразието и гъвкавостта на доставките на водород;
 - г) конкуренция, измерена въз основа на оценка на приноса на проекта за диверсифициране на доставките, включително за улесняване на достъпа до местни източници за доставка на водород.

- (7) Във връзка с проекти за електролизьори, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в приложение II, точка 3, критериите, изброени в член 4, се оценяват, както следва:
- а) устойчивост, измерена чрез **намалението на емисиите на парникови газове** и оценяване на дела на водорода от възобновяеми източници или на нисковъглеродния водород, по-специално от възобновяеми източници, отговарящ на критериите, определени в приложение II, точка 3, буква а), подточка ii), интегриран в мрежата, или чрез оценка на степента на използване на синтетични горива с такъв произход [...], **за да се постигнат целите на Съюза;**
 - б) сигурност на доставките, измерена чрез оценяване на приноса на проекта към безопасната, стабилна и ефективна работа на системата, включително чрез оценяване на избегнатите ограничения на производството на електроенергия от възобновяеми източници;
 - в) създаване на възможности за услуги за осигуряване на гъвкавост като реакция на потреблението и съхранение чрез улесняване на интегрирането на интелигентния енергиен сектор посредством създаването на връзки с други енергоносители и сектори, измерено чрез оценяване на създадените възможности за икономии на разходи в свързани енергийни сектори и системи, като мрежи за газ, водород, топлоснабдяване и електроснабдяване, в транспортния и промишления сектор.
- (8) Във връзка с инфраструктура за въглероден диоксид, попадаща в категориите енергийна инфраструктура, определени в приложение II, точка 4, критериите, изброени в член 4, се оценяват, както следва:

- а) устойчивост, измерена чрез оценка на общото очаквано намаление на емисиите на парникови газове през целия жизнен цикъл на проекта и липсата на **жизнеспособни** алтернативни технологични решения, например, но не само, енергийна ефективност, електрификация [...] за постигане на същото равнище на намаление на емисиите на парникови газове като количеството въглероден диоксид, което трябва да бъде уловено в свързани промишлени инсталации на сравнима цена в рамките на сравним график, като се вземат предвид емисиите на парникови газове от енергията, необходима за улавяне, транспортиране и съхранение на въглеродния диоксид, според случая, като се вземе предвид инфраструктурата, включително, когато е приложимо, други потенциални бъдещи употреби;
- б) устойчивост и сигурност, измерени чрез оценка на сигурността на инфраструктурата;
- в) смекчаване на тежестта и риска за околната среда чрез трайното неутрализиране на въглеродния диоксид.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ ЗА ЦЯЛАТА ЕНЕРГИЙНА СИСТЕМА

Методиките за анализ на разходите и ползите, разработени от ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ, са последователни, като същевременно се отчитат секторните особености.

Методиките за хармонизиран и прозрачен анализ на разходите и ползите за цялата енергийна система за проектите, включени в списъка на Съюза, са еднакви за всички категории инфраструктура, освен ако не са обосновани специфични различия. Те са насочени към разходите в по-широк смисъл, включително външните фактори, с оглед на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата и на целта му за неутралност по отношение на климата до 2050 г., и спазват следните принципи:

- (1) Анализираният район за отделния проект обхваща всички държави членки и трети държави, на чиято територия е разположен проектът, всички техни съседни държави членки и всички останали държави членки, в които проектът има значително въздействие. За тази цел ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ си сътрудничат с всички имащи отношение оператори на системи в съответните трети държави. При проекти, попадащи в категорията енергийна инфраструктура, определена в точка 3 от приложение II, ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ си сътрудничат с организатора на проекта, включително когато той не е оператор на системи.
- (2) Всеки анализ на разходите и ползите включва анализи на чувствителността по отношение на набора от входни данни, а при необходимост и на разходите за производство и парникови газове, както и очакваното развитие на търсенето и предлагането (включително по отношение на възобновяеми енергийните източници) и тяхната гъвкавост, както и достъпността на акумулиране, датата за въвеждане в експлоатация на различни проекти в рамките на един и същ анализиран район, въздействието върху климата и други съответни параметри.
- (3) В тях се уточнява анализът, който трябва да бъде извършен въз основа на съответния многосекторен набор от данни, като се определя въздействието със и без всеки един проект, и се включват съответните взаимозависимости с други проекти;

- (4) В тях се дават указания за разработването и използването на енергийните мрежи и моделирането на пазара, необходимо за анализа на разходите и ползите. Моделирането позволява цялостна оценка на икономическите ползи, включително върху пазарната интеграция, сигурността на доставките, **устойчивостта** и конкуренцията, както и елиминирането на енергийната изолация, на социалните, екологичните и климатичните въздействия, в това число междусекторните въздействия. Методиката е напълно прозрачна и включва подробности относно причините, параметрите и начините на изчисляване на всяка една от ползите и всеки един от разходите.
- (5) В тях са включени обяснения за това как е приложен принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място по време на всички етапи от десетгодишните планове за развитие на мрежата в целия Съюз.
- (6) В тях се разяснява, че разработването и внедряването на енергия от възобновяеми източници няма да бъде възпрепятствано от проекта.
- (7) Те осигуряват определянето на държавите членки, за които проектът има положителен нетен резултат, бенефициерите, държавите членки, за които проектът има отрицателни нетни резултати, и платците — които може да бъдат държави членки, различни от тези, на чиято територия е изградена инфраструктурата.

- (8) В тях се вземат предвид най-малко капиталовите разходи, оперативните разходи и разходите за поддръжка, както и разходите за съответната система през техническия жизнен цикъл на проекта като цяло, например разходите за извеждане от експлоатация и управление на отпадъците, включително външните разходи. В методиките се дават указания относно дисконтовите проценти, техническия жизнен цикъл и остатъчната стойност, които да се използват за изчисляване на разходите и ползите. Освен това те включват задължителна методика за изчисляване на съотношението ползи/разходи и нетната настояща стойност, както и диференциация на ползите в съответствие с равнището на надеждност на методите за тяхната оценка. Вземат се предвид също така методите за изчисляване на въздействието на проектите върху климата и околната среда, както и приносът към енергийните цели на Съюза, като например навлизането на възобновяеми енергийни източници, енергийната ефективност и целите за междусистемна свързаност;
- (9) Те гарантират, че мерките за адаптиране към изменението на климата, предприети за всеки проект, подлежат на оценка и отразяват разходите за емисиите на парникови газове и че оценката е надеждна и съгласувана с други политики на Съюза, за да се позволи сравнение с други решения, които не изискват нови инфраструктури.

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОЗРАЧНОСТ И ОБЩЕСТВЕНО УЧАСТИЕ

- (1) В наръчника на процедурите, посочен в член 9, параграф 1, се съдържа поне:
- а) подробна информация за нормативните актове, на които се основават решенията и становищата за различните типове съответни проекти от общ интерес, включително правото в областта на околната среда;
 - б) списък на съответните решения и становища, които трябва да бъдат получени;
 - в) имената и координатите на компетентния орган, на други съответни органи и на основните заинтересовани страни;
 - г) процедура на работа, включваща кратко описание на всеки етап от процеса, в т.ч. ориентиrowъчен график и кратък преглед на процеса на вземане на решение за различните типове съответни проекти от общ интерес;
 - д) информация за обхвата, структурата и степента на подробност на документите, които се представят със заявлението за решения, включително контролен списък;
 - е) етапите и средствата за участието на широката общественост в процеса;

- ж) начините, по които компетентният орган, други съответни органи и организаторът на проекта следва да докажат, че становищата, изразени в обществената консултация, са взети предвид, например като посочат измененията, направени в местоположението и структурата на проекта, или като посочат причините, поради които съответните становища не са взети предвид;
 - з) доколкото е възможно, преводи на съдържанието на наръчника на английски и на [...] езиците на **съответните** съседни държави членки, изготвени съгласувано с [...] тях.
- (2) В подробния график, посочен в член 10, параграф 8, се посочва поне следното:
- а) решенията и становищата, които трябва да бъдат получени;
 - б) органите, заинтересованите лица и обществеността, които е вероятно да имат отношение към проекта;
 - в) отделните етапи на процедурата и тяхното времетраене;
 - г) основните междинни цели, които трябва да бъдат постигнати с оглед на приемането на цялостно решение, и съответните срокове;
 - д) планираните от органите ресурси и възможните потребности от допълнителни ресурси.
- (3) Без да се нарушават изискванията за обществени консултации съгласно правото в областта на околната среда **и като се вземат предвид националните административни практики**, за да се увеличи общественото участие в процеса на издаване на разрешения и да се осигурят предварително информация и диалог с обществеността, се прилагат следните принципи:

- а) заинтересованите лица, имащи отношение към даден проект от общ интерес, включително съответните национални, регионални и местни органи, собствениците на терена и гражданите, живеещи в околностите на проекта, широката общественост и нейните сдружения, организации и групи, се информират подробно и с тях се провеждат консултации на ранен етап, по приобщаващ начин, когато изразените от обществеността интереси все още могат да бъдат взети предвид, и по открит и прозрачен начин. Когато е необходимо, компетентният орган подкрепя активно дейностите, предприети от организатора на проекта;
- б) компетентните органи гарантират, че процедурите за обществени консултации във връзка с проекти от общ интерес се групират, когато това е възможно, включително обществените консултации, изисквани съгласно националното законодателство. Всяка обществена консултация обхваща всички тематични въпроси, свързани с конкретния етап на процедурата, като даден тематичен въпрос, свързан с конкретния етап от процедурата, не трябва да бъде разглеждан при повече от една обществена консултация; една обществена консултация обаче може да се проведе на повече от едно географско място. Тематичните въпроси, повдигани при обществената консултация, се посочват ясно в уведомлението за тази консултация;
- в) становища и възражения са допустими само от началото на обществената консултация до изтичането на крайния срок;
- г) организаторите на проекти гарантират, че консултациите се провеждат през период, който позволява открито и приобщаващо обществено участие.

- (4) Концепцията за общественото участие включва като минимум информация за:
- а) засегнатите заинтересовани лица, чието мнение се търси;
 - б) предвидените мерки, включително предложените места и дати на специалните срещи;
 - в) план-графика;
 - г) човешките ресурси, предвидени за различните задачи.
- (5) Във връзка с обществената консултация, която следва да бъде проведена преди подаването на документацията по заявката, съответните страни трябва най-малко:
- а) да публикуват в електронен и, когато е целесъобразно, в печатен формат информационна брошура от не повече от 15 страници, в която се прави ясен и обит преглед на описанието, целта и предварителния график на етапите от разработването на проекта, на националния план за развитие на мрежата, на разгледаните алтернативни трасета, на видовете и характеристиките на възможното въздействие, включително когато то има трансграничен или презграничен характер, и възможните мерки за неговото смекчаване, като тази информационна брошура трябва да бъде публикувана преди началото на консултацията и в нея трябва да се посочват адресите на уебсайта на проекта от общ интерес, посочен в член 9, параграф 7, на платформата за прозрачност, посочена в член 23, и наръчника за процедурите, посочен в точка 1 от настоящото приложение;
 - б) да публикуват информацията за консултацията на уебсайта на проекта от общ интерес, посочен в член 9, параграф 7, на информационните табла в помещенията на местните администрации и в най-малко едно или, ако е приложимо, две местни средства за масово осведомяване;

- в) да поканят писмено или по електронен път съответните заинтересовани лица, сдружения, организации и групи на специални срещи, на които се обсъждат въпроси, будещи загриженост.
- (6) На уебсайта на проекта, посочен в член 9, параграф 7, се публикува поне следната информация:
- а) датата на последното актуализиране на уебсайта на проекта;
 - б) преводи на неговото съдържание на английски и на всички езици на държавите членки, които имат отношение към проекта или върху които проектът оказва значително трансгранично въздействие в съответствие с точка 1 от приложение IV;
 - в) информационната брошура, посочена в точка 5, актуализирана с най-новите данни относно проекта;
 - г) редовно актуализирано нетехническо обобщение, отразяващо текущото състояние на проекта, включително географска информация, с ясно посочване, в случай на актуализации, на измененията спрямо предишните версии;
 - д) планът за изпълнение съгласно член 5, параграф 1, актуализиран с най-новите данни за проекта;
 - е) финансовите средства, предвидени и предоставени от Съюза за проекта;
 - ж) планирането на проекта и обществената консултация с ясно посочване на датите и местата за обществените консултации и изслушванията, както и предвидените тематични въпроси, свързани с тези изслушвания;
 - з) координати за контакт, на които може да бъде получена допълнителна информация или документи;
 - и) координати за контакт за предаване на становища и възражения по време на обществените консултации.

ПРИЛОЖЕНИЕ VII

ДОКЛАДИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НУЖДИТЕ ОТ ИНФРАСТРУКТУРА

Рамковата методика, разработена от ACER с цел определяне на нуждите от ЕМОПС за електроенергия и ЕМОМВ, гарантира, че при докладите за определяне на нуждите от инфраструктура, посочени в член 12, се спазват следните принципи:

- (1) Тя се основава на основния сценарий съгласно член 11 от настоящия регламент и се допълва от допълнителна оценка, когато е уместно, като се използват **анализите на чувствителността** на основния сценарий [...].
- (2) Тя следва междусекторен и интегриран подход, като се вземат предвид взаимовръзките между секторите на електроенергията, водорода и газа, както и, когато е приложимо, секторите на централното отопление и CO₂.
- (3) Тя гарантира, че нуждите се определят чрез анализ на най-ефективния съвместен принос на решенията за електроенергийната и водородната мрежа, включително безжични решения, гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива или други алтернативи на разширяването на системата, за да се изгради оптималната енергийна мрежа за постигане на общите и конкретните цели в областта на енергетиката и климата. Оптималната енергийна мрежа следва също така да гарантира сигурността на доставките и да доведе до по-голяма пазарна интеграция и конкурентоспособност на европейската промишленост, като увеличи сближаването на цените в съответните пазарни и тържни зони и доведе до по-високи равнища на междусистемна взаимосвързаност на електроенергийните мрежи.
- (4) Тя е ориентирана към средносрочен [...] и дългосрочен [...] времеви хоризонт, **съгласуван с времевата рамка на сценария**, въз основа на реалистична изходна мрежа за всеки времеви хоризонт, като се определят нуждите на границите на държавите членки, както и тези на национално равнище, ако са от трансгранично значение, и се взема предвид също така развитието на инфраструктурата в третите държави в съответствие с приоритетите на политиката на ЕС.

- (5) С нея се отразява европейската перспектива, като първо се определят трансграничните нужди, което на свой ред води до установяването на евентуални нужди от укрепване на инфраструктурата на национално равнище.
- (6) Тя осигурява достатъчно ниво на подробност и задълбоченост, за да се вземат предвид по подходящ начин настоящите и бъдещите мрежови ограничения и да се даде възможност за последващо определяне на нуждите от инфраструктура както на регионално, така и на национално равнище. В нея също така се предоставя ясна информация за необходимите инвестиции за преодоляване на пропуските в инфраструктурата, както и за кумулативните ползи от тези инвестиции за енергийната система.
- (7) В областта на електроенергията чрез нея се разглеждат инфраструктурни и безжични решения, като надлежно се отчитат потенциалът и използването на гъвкавост по отношение на неизкопаемите горива, включително при съхранението, което би довело до по-оптимизирана енергийна система. Съгласуването на проектите, представени за включване в десетгодишния план за развитие на мрежата в целия Съюз, с наличните нужди се придружава от обяснение как са били взети предвид безжичните решения, гъвкавостта по отношение на неизкопаемите горива или други алтернативи на разширяването на системата.
- (8) То е резултат от прозрачен процес, основан на надеждни инструменти и данни, който изисква актуални и проверени допускания за разходите. За тази цел в него се използват ясни и количествено измерими критерии за създаването на началната мрежа. Основните заинтересовани страни участват в предоставянето на информация, както и в проверката на резултатите, чрез процеса на консултации, чиято структура дава възможност за отразяване на коментарите.
- (9) Тя осигурява конкретни и количествено определени резултати, които позволяват да се измерва мащабът на евентуалните пропуски в инфраструктурата на конкретни места, като се отнася както за безжична, така и за нова инфраструктура. За тази цел установените нужди следва да указват на участниците на пазара основните пропуски в трансграничната преносна инфраструктура, включително на вътрешната инфраструктура, която има значително трансгранично въздействие, които трябва да бъдат преодолені [...].